

Ra Lucas

Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ra Lucas bi ma hanja ngue bi 'yøtra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nε bi cuarta sɔcua ya yø hya xa nja ua dí 'bøhm. ² Guehya bi cuarta sɔcua'a te gäma hya bi nxännbate yø mamhya nuya bi nu te gä bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xännba ra hya yø ja'i. ³ Nugä xquet'a dadi ja ndummai dí honi ha bi njap'u bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugä dí nnu manho ngue ga øtra hya ga cuarpja ra sɔcua, ga pen'na'i. ⁴ Porque dí nne guí padi xanho ngue majuaní na ra hya bi san'na'i.

N'na rá anxε Oja bi ma ngue di m'møhna ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'u ja ra häi Judea ra Herodes, mi 'bø'a n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimmefih'u yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aarón. ⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a ra nho nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gä bi 'yøt'u yø hya mmamp'u ja rá ley Oja. Hinjongui pøni da 'yømbi ngue hinga gue'a øt'e. ⁷ Pe himbi m'møhyø basi,

porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nε ya gä yø dac'ei.

⁸ Nunā ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'met'o p'ua ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'ua yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jucra suerte ndana gue'a ra mmäcja da yarbu ja ra nija dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo. ¹⁰ Gätho 'bu'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mente brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxε Oja, bi m'mäp'ua ja rá hyo ra altar ngue n'yεi, ha zø ra bopo. ¹² Emmēi bi nsu 'mø mi nu ra anxε ra Zacarías. Hinguī pađi te da 'yøt'e. ¹³ Pε ra anxε bi 'yεmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque da 'yøt'a Oja ngue di nja'a te guí äpi. A nuyá, di m'mua n'na rá ts'unt'ua ni xisu Elisabet. Gdi hutī ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mui, di nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'mui. ¹⁵ Porque da nu manho Oja ni ts'unt'ua. Nunā ni ts'unt'ua hinjam'mø da zi ra vino, 'nε hīnte man'na ma cosa da zi ngue di n'iti. Mente yø pa di m'mui, di n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁶ Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bärpa yø mmui da 'yεc'ei Oja nunā 'bui ngue ra Hmu. ¹⁷ Nunā ra Xuua di m'met'o p'ua di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elías ngue bi ma maħatī ra ts'edi, xquet'a di njarbutho ni ts'unt'ua ya, da ma maħatī ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bätyø mmui, da 'yøt'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'ua yø mmεjhmaħya, da bađi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dīnna hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'ua ja yø mmui ngue da 'yεc'ei Oja.

18 Nụnạ rạ Zacarías bi 'yørpạ ra nt'änni rạ anxε, bi 'yεmbi:

—¿Hanja nạ rạ hyạ guí xiqui? Porque nügä ya dá ndø, dạ guehmạ xisu p'ụya, ya rạ đac'εi —bi 'yεmbi.

19 Bi 'yεnna anxε p'ụya:

—Guecä drạ Gabriel. Dí 'bucä p'ụ ja rá hmi rá dạ Ojạ. Go xpạ mmεngä Ojạ ya ngue gạ xi'i nạ rạ hoga 'da'yo hyạ dí xi'i. 20 Pε nụya ngue hinguí εc'εi nạ rạ hyạ dí xi'i ya, guí ngone ya, hinda zä guí nya, asta gue'mø dị m'mähni ts'unt'ụ dí xi'i. Nụnạ rạ hyạ dí xi'i, bá εp'ụ rạ pa dị nja nạ.

21 Nụ'ụ yø ja'ị 'bu'athi p'ụya, i tø'mi ngue dạ pønna Zacarías. Di 'yødyø ja'ị ngue ya'atho rạ ora bá ombo nnija rạ Zacarías. 22 Ya hinguí sạ dị nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bähyo ja'ị ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yεtho gạ 'yøtra senya p'ụya, porque ya hinguí sạ dị nya.

23 Nụ'mø mi dạtra pa ngue øtrá ndanne p'ụ ja rạ nija rạ Zacarías, bi ma rá ngu p'ụya. 24 M'mεfa p'ụya, mi hyạ rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'marpu ja rá ngu, hin hapụ i ma mεnte ncət'a zana. Ya εn'a nbεmp'ụya: 25 “Ngụnạ bi jacä Ojạ ya, i nnepe ngue ya hinnị mantho dạ denngagui yø ja'ị”, i εna.

Bi manná anxε Ojạ ngue dị m'mähra Jesús.

26 Mi dät'a n'nato zana ngue hạ rá basi rạ Elisabet, nụnạ Ojạ hømbi menhna anxε Gabriel, bi map'ụ ja n'na rạ hnini nị hụ ngue Nazaret, ja rạ häi Galilea. 27 Bi ma dạ nyai n'na rạ hmute xisu nị hụ ngue rạ Maya. Nụnạ, ya ja ngue dị nthatui n'na rạ n'yohụ nị hụ ngue rạ José. Nụnạ rạ José, rá mbom'mεto rạ dast'abi David. 28 Nụ'a rạ anxε bi zøp'ụ mi 'bähra hmute, bi 'yεmbi:

—Nná han'na'i ra nzɛngua ngue gá nthɛui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'nɛ man'na di jap'a'i ngue gátho mǐ'da yø xisu —bi 'yɛmbi.

²⁹ Nu'mø mǐ nu ra Maya ngue 'bäp'ɥ ra anxɛ, di 'yøtho hanja na ra hya xifi. I ɛna: “¿Tegue manzɛngua'a xicä na?” ³⁰ Ra anxɛ p'ɥya bi 'yɛmbi:

—Ague Maya, 'yo guí su. Nu'i, gá nthɛui rá mate Oja. ³¹ A nuya gui hya ni basi ya, 'nɛ drá ts'ant'ɥ'a gui øni. Nu'mø bi m'mai, gdi hutǐ ngue ra Jesús. ³² Hinjonda zɛdi tengü na. 'Nɛ di hu ngue rá Ts'ant'ɥ Oja maguesɛ. Nuna Oja ma Hmuɥɥ, da japi ngue di ndast'abi na ni ts'ant'ɥ tengutho mǐ pɛhrá mboxita David. ³³ Janangue di manda para zantho yø judío, 'nɛ di ndast'abi hinha rá nzɛgui.

³⁴ Ra Maya p'ɥya bi 'yøpɥa ra nt'änni ra anxɛ, bi 'yɛmbi:

—¿Ha di zä di nja'a guí xiqui, conque tobe hin dadi nthati?

³⁵ Bi 'yɛnna anxɛ p'ɥya:

—Ra Espíritu Santo da zøp'ɥ gdi 'bui. Nuna Oja maguesɛ ja rá ts'ɛdi, da zä da 'yøt'e ngue gui hya ni basi. Janangue nuna ra ts'ant'ɥ di m'mai, gä ra nho da 'yo, 'nɛ di nhutǐ ngue rá Ts'ant'ɥ Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'nɛ'a ni mɛni Elisabet di m'mɥ'a n'na rá ts'ant'ɥ ya, 'nɛ guí padǐ ngue ya ra dac'ɛi'a ra xisu. 'Nɛ t'ɛmbi ngue ra 'yabasi na ra xisu na. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, hǐnte hɛmbi.

³⁸ Bi 'yɛnna Maya p'ɥya:

—Ya dí øcä na ra hya mman'Oja 'mø. Da jacä Oja na ra hya guí xiqui.

Mǐ manna Maya na ra hya na p'ɥya, bi ma ra anxɛ.

Bì ma ra Maya di zengua ra Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna ra Maya bì ma n'nahmantho p'ua ja n'na ra hnini rá njap'ua ja yø xanthø ja'a ra häi Judea. ⁴⁰ Mì zømp'ua ja rá ngu ra Zacarías, bi yut'ambo ra Maya, bi zengua ra Elisabet. ⁴¹ Nu'mø mì 'yøhra Elisabet ngue di zenguante ra Maya, ra Elisabet bi 'yanná basì o rá mmài. Ra Espíritu Santo bi bennbabi ra hya da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yembaya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gätho mì'da yø xisu. 'Nε xquet'a bi unná njapi nì basì. ⁴³ ¿Hague ngu ra njama mmadi ja ngue ga øt'ä, ngue bá εhe bi zenguagui rá mamá ma Hmu? ⁴⁴ Høntho bi zo ma gu ngue gadi zenguagui, nuna ma basì o ma mmài bi 'yani ngue di johya. ⁴⁵ Ra mmenthì gá nthèui ngue gá 'yεc'ei ra hya bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yenna Elisabet.

⁴⁶ Ra Maya bi 'yena:

—Nugä dí εspabi Oja. ⁴⁷ Di johya ma mmài conná guehna Oja ma yantegä. ⁴⁸ Porque bi 'yørcagui ma su Oja, 'nε hinga njuanigui, nugä drá mεfitho. Nu ra pa di ma p'aya, gätho yø ja'i da 'yεngui ngue ra mmenthì dá nthε'be. ⁴⁹ Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yørcagui? Nuna Oja, maguesε na. ⁵⁰ Hangu ra pa di huεcyø ja'i suprá xudi Oja. ⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yøt'e. Bi hyεjpa yø hya yø ja'i di 'yεts'i. ⁵² Bi 'yenspua ja yø nhudi yø dast'abi. Bi japi bi hya ra ts'edi yø ja'i hinga njuani. ⁵³ Bi 'yøt'e ngue mbonguitho te da zi yø ja'i mì tumanthuhu. Bi 'yetyø mmεmmeti, hindì japi te da hyats'i. ⁵⁴ Bi nja rá yemmai conná ngue'ua yø judío mì thanne, himbi pumbeni bì mäts'i. ⁵⁵ Bi

nja tengutho rá hya bi sihma mboxitah_u Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'ua yø mbom'meto.

⁵⁶ Nuna rá Maya, nhyushna bá m'map'ua 'bahra Elisabet. Bi ma rá ngu m'mefa p'uya.

Bi mihra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵⁷ Mi zønna pa di ønná ts'ant'ua rá Elisabet. ⁵⁸ Bi ma di zengua'ua yø besino, 'nɛhyø mɛni. Bi bahyø ja'i ngue xandøngu rá nho bi 'yørpabi Oja. ⁵⁹ Ya rá hyato ma pa xi mihra ts'ant'ua, bi ma mhmɛpya p'uya, bi njapra circuncisión. Yø ja'i p'uya nnepe di hu rá ts'ant'ua tengutho gui hu rá papá Zacarías.

⁶⁰ Pɛ rá mamá rá ts'ant'ua bi 'yɛna:

—Hin'na. Man'na xanho di hu ngue di Xuua —bi 'yɛna.

⁶¹ Bi t'embuya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na ni mɛni ni hu'a ra thuhu guí mmanya.

⁶² Bi t'ørpa rá senya rá papá rá ts'ant'ua p'uya, ngue t'änni te di hu. ⁶³ Bi 'yá'a n'na rá xithe p'uya, bi cuarta thuhu di ho, bi 'yɛna: “Di hu ngue di Xuua”. Gätho yø ja'i p'uya, di 'yøtho. ⁶⁴ 'Bexque'a rá ora'a p'uya, bi zä bi nya rá Zacarías. Janjuani ngue di ja mammadi Oja p'uya. ⁶⁵ Gä di 'yøtho'ua yø besino'a te bi nja. Gätho'a rá xequi mi 'bui ja rá häi Judea, i mmanyø ja'i te bi nja. ⁶⁶ Gätho ya yø ja'i bi badi te bi nja, di n'yomfɛni, 'nɛ di n'yänni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yɛmbyø ja'i:

—¿Te 'bɛ'a gätho da 'yør'mø bi ndan'yohu na ra ts'ant'ua na? —di n'yɛmbi.

Porque ɛmmɛi di unná njapi Oja.

Ja ua yø hya bi manna Zacarías.

⁶⁷ Nuna rá Zacarías rá papá rá Xuua, bi bennbabi rá Espíritu Santo rá hya dá ma. Bi 'yena:

⁶⁸ —Ma ga espabi ná ma Hmu Oja. Porque da esse ua 'bahyø judío ngue di pøhø. ⁶⁹ Da pengahua n'na rá Yante ja rá ts'edi. Guehna n'na rá mbom'meto rá David nuna bi 'yøt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mø yø pa xa thogui nguna rá hya bi bennbabi yø pøngahya Oja 'mø mi yat'a rá hya bi nepe bi ma. ⁷¹ Bi ma ngue dá yanju p'u 'buhma nsuihu. 'Nε dá yanju ngue'u to gä nnu man'ujju. ⁷² Bi ma ngue di huεc'u ma mboxitahu xa m'mui. 'Nε bi ma ngue nu'a rá maca hya bi xifi, händi pumbeni. ⁷³ Guehna rá hya bi yarpabi Oja ná ma mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bi xifi ngue dá yanju p'u 'buhma nsuihu, n'namhma ngue ya hinga su ga thannehu Oja. ⁷⁵ 'Nε ga nsuphu, gä rá nho gdä n'yohu mente rá pa ga m'muhmu. ⁷⁶ A nu'i grá zits'ant'u, gdi hu ngue rá pøngahya'i ná Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yø mmui yø ja'i hante dá ehra Hmu. ⁷⁷ Nu'i gui japi dá bahyø ja'i ngue ya dá ma nhyani, 'nε di mpunnbabi yø ts'oqui. ⁷⁸ Nuna Oja di macju, 'nε di huεgahu. Tengu rá hyadi di yor'mø ma pa, asta maya bi nεxrá nyot'i sœcua ja rá häi. ⁷⁹ Nu'u yø ja'i 'bu 'bexui dá zä dá dinna 'yu. Njarbutho ya, nuya yø ja'i xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthui rá ndate. Dá xojpa Oja yø mmui. Dá japi dá bahyø ja'i ha di nhojpaui Oja —bi 'yenna Zacarías.

⁸⁰ Man'na ni zacrä ts'ant'u, bi nte 'nε man'na ni ba Oja. Pe bá m'mup'u ja rá dapo asta gue'mø mi zonna pa dá xihra hya yø judío.

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, gätho'u yø naciön di manda ra dast'abi Augusto, bi manda ngue da ma nsots'i ra censo. ² Guehna rá mædi ra censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi ra Cirenio p'u ja ra häi Siria. ³ Gätho yø ja'i, ja ngue da map'u ja ra hnini xa m'muhyø mboxita, ngue di cuatyø thuhü. ⁴ Janangue nuna ra José bá nexpu ja ra hnini Nazaret ja ra häi Galilea, i map'u ja ra hnini Belén ja ra häi Judea mará mmengu ra David. Porque ra José, rá mbom'meto ra David. ⁵ Bi ma ra José di cuatrá thuhü conna Maya rá xisu. Nuna ra José himbi dährá xisu, pe ra Maya ya ha rá basi. ⁶ Mente 'bup'u ja ra hnini Belén, nuna ra Maya bi zonna ora di m'meni. ⁷ Bi m'muhrá mædi ts'ant'u. Bi 'ue ra ulu 'mø mi mi. Bi gärbu ja rá mosa yø faní, porque hin'yu ha di nsäya, hinda hønnbu ja ra ngumfaní i sä.

Bi zøhyø anxe p'u 'buhyø mände'yo.

⁸ Mi 'bup'u yø mände'yo p'u jon'a Belén, mædi haxpu ngue fädi gä ra xui yø de'yo. ⁹ Mi dambeni, ya 'bup'u n'na rá anxe Oja. Rá nyot'i Oja p'uya, bi yot'i gätho p'u 'bui. Pe emmei bi nsu. ¹⁰ Ra anxe p'uya bi 'yembi:

—'Yo gui suhu. Porque nná han'nahu ra hoga 'da'yo hya ya, 'ne hønnbu bi zä di johya yø ja'i 'mø bi 'yøhna ra hya nná hagä ya. ¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehu p'u ja ra hnini mi 'buhra David. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Ga xi'i te jap'u ha gui timhmu. I nt'ε ra ulu na ra ts'ant'u, op'u ja rá mosa yø faní.

13 Mente ya rā anxε p'uya, bi nεqui mi'da yø anxε bí 'yε mahεts'i. Gä εspabi Oja yø anxε, i εna:

14 —Maguesε nā Oja bí 'bu mahεts'i. 'Nεcua ja rā ximhäi, dā hyurpa yø mmui yø ja'i dā nurpa rá mate.

15 Høntho bi manyø anxε nā rā hya nā p'uya, bi mengui, i ma mahεts'i. Yø mändε'yo p'uya, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Ma ga mmähä Belén. Ga ma nuh'a rā hya bi ørcāhū Oja ngue bi nja ya.

16 N'nahmantho bi ma yø mändε'yo p'uya. Bi dimp'u mi 'bahra Maya 'nehra José. Nu'a rá ts'unt'u, op'u ja rá mosa yø fanī. 17 Mi nup'u ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxε ngue xi mihra 'uene. 18 Nu'u yø ja'i bi 'yøhya yø hya bi manyø mändε'yo, di 'yøtho hanja nā rā hya sifi. 19 Pε rā Maya hinha gui pumbεni nā rā hya bi sifi, hont'a mbεn'a. 20 Nu'u yø mändε'yo bi mengbu xpi 'yεhε, pε εspabi Oja, 'nε di ja mammadi ngue'a te rā hya xi 'yøde, 'nε'a te gā xi nu. Gä bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpu ja rā nija rā Jesús ngue dā ma madäpi Oja.

21 Ja rá hyato mā pa xi m'mahra ts'unt'u p'uya, bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión. 'Nε i hutī ngue rā Jesús, tengutho rā thuhū bi manna anxε nuna bi nyai rā Maya hante dā hya rá basi.

22 Nup'u ja rā ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'u njammī pa xā m'mahra basi 'mø dā zā dā ma nija. Janangue nu'mø mi dātra pa, bi ts'ixra 'uene p'u ja rā hniñi Jerusalén ngue dā ma mā däpi Oja.

23 Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'u rā hya ngue εna: “Nu'a rá mudi basi rā ja'i di

m'məi ŋue drá ts'ant'ə, də ma mə dəpi Oja", i ɛnə.
 24 Bi ma p'əya ŋue bá øtrə 'bøt'e tengutho nt'ot'i
 p'ə ja rə ley, ŋue də hyo yoho yø ts'int's'ə ŋue rə
 tórtola, oge yoho yø paloma.

25 Nu'a rə tiempo'a p'əya, mi 'bəp'ə Jerusalén
 n'na rə n'yohə ni hu ŋue rə Simeón. Guehnə n'na
 rə hoga n'yohə mi thanne Oja, 'nɛ mi tø'mi ŋue də
 ma nhyani yø judío. Rə Espíritu Santo di bɛnnbi
 te də 'yø'nə rə Simeón. 26 Ya xi 'yuti ŋue hante
 də du, 'be də nu rə Cristo nu'a ja ŋue də pɛn'Oja
 ŋue di ndast'abi. 27 Nuna rə Simeón bi bɛnnbabi
 rə Espíritu Santo ŋue bi map'ə ja rə nija. A nuna
 rá papá 'nɛhrá mamá nə rə t'əts'ənt'ə Jesús, ya bi
 zøp'ə ja rə nija, nnepe ŋue də ma mə dəpi Oja
 nə rə Jesús, tengutho mməmp'ə ja rə ley. 28 Nuna
 rə Simeón bi hyanna ts'ənt'ə ŋue bi dets'i. Bi ja
 məmədi Oja p'əya, bi 'yɛnə:

29 —Mə Oja'i, bi hyu mə mməigə ya. Porque ya
 bi nja'a te gá yarqui ŋue di nja hante gə tɔ. 30 Ya
 dá nugə nə ja ŋue di nyante ya. 31 Guehnə guá
 sänni ŋue də badi gətho yø ja'i nə. 32 Nuna ya
 guehnə də xojpa yø mməi yø ja'i hingyø judío nə.
 Connə guehnə də ma maya yø judío.

33 Nuna rə hya bi xihra zi'uene rə Simeón, rə José
 'nɛhrá mamá rə Jesús di 'yøtho hanja'a rə hya øde.
 34 Nuna rə Simeón, bi 'yäp'a Oja ŋue di japi. Bi
 t'ɛmbrə Maya rá mamá rə Jesús:

—Nuna rə zi'uene 'bəcua, bá ts'ännbabi nə ŋue
 nu'mø bi ndan'yohə, xangu yø judío hinda nu
 manho, guehya di m'məhya. Pɛ nu to də nu
 manho, guehnə rə ja'i di nyani. 35 Guehnə di fadi
 te mbəmp'ə ja yø mməi n'na ŋu n'na yø ja'i nə. Dí

xi'i te ja ngue dī nja, ngue rá dumm̄ai gui thogui, tengutho 'mø dā thohra juai p'ua ja nī mm̄ai.

³⁶ Nup'ua ja rá nija p'uya, mī 'bup'ua n'na rá xisu ngue dī bennbabi Oja rá hya xihyø ja'i. Nī hu ngue rá Ana ná rá xisu, rá t'ixu'a ndu rá Fanuel, rá mbom'meto rá Aser. Rá ngüetho 'mø mī nthati, pε hōnda nyoto jeya bī m'mm̄hm̄i rá ndø. Pε ya rá bōdac'ei ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya rá 'danxu ya. Hīnha nī bōmp'ua ja rá nija. I thanne Oja rá pa rá xui, mmat'Oja hīn'yua p'ua rá nzegui 'nε etrá mm̄ai. ³⁸ Mī yutra Ana p'ua 'buhra zi'uene Jesús, bī mat'Oja, di ja mamm̄adi Oja. M'mefa p'uya, bi xihyø ja'i 'bup'ua ja rá nija, ngue nu'a rá 'uene 'bup'ua, gue'a rá Yante mī tøm̄yø judío p'ua Jerusalén.

Rá José 'nēhra Maya bī mengui, i ma Nazaret.

³⁹ Mī juadi bi 'yøt'e te gā nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, bī mengb̄uya, i map'ua ja rá hn̄ini Nazaret ja rá hāi Galilea. ⁴⁰ Nu'a rá zits'ant'ua, man'na nī zaqui, i te, 'nε man'na nī dīnna hya, porque Oja εmm̄ei bi japi.

Bī map'ua ja rá nija ná rá ts'unt'ua Jesús.

⁴¹ Nunā rá José 'nēhra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bī nnu rá ngo ngue rá pascua. ⁴² Ya há n'nema yo njeya rá Jesús, xquet'a 'nēhna 'da i ma dra ts'ännigo p'ua Jerusalén. ⁴³ Mī guahra ngo, bī mengui, i ma yø ngu. Pε rá Jesús bá cop'ua Jerusalén, hīngui páhra papá 'nēhra mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'εmbi ngue nī n'yoh̄ua yø ja'i p'ua ja rá 'yu ná rá Jesús. Bī n'yo n'na pa, ja bī m̄adi bi hyomp'uya, änyø mēni 'nēhyø mpadih̄ua. ⁴⁵ Pε hīmbi dīni. Hōmbi mengb̄uya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bi dīmp'ua ja rá nija ná rá Jesús, 'dap'ua hum̄hm̄ua yø xännb̄ate ngue rá ley. Nunā rá

Jesús øts'e te mman'ɥ yaui, 'nɛ ørpa rá nt'änni. ⁴⁷ Pɛ xquet'a t'ørpabi rá nt'änni p'ɥya. Pɛ nu'ɥ to gä øde te gä ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfɛni bá dini ngue'a te gä ndadi. ⁴⁸ Nuna rá José 'nɛhra Maya di 'yøtho 'mø mi nu ngue hup'ɥ rá Jesús. Rá mamá rá Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague mā basi'i, ¿hanja ngue ngu'a guí ørca'be? Ni papá co 'nɛqui hĩndi padi te gä ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua hĩnguĩ pahmi ha dí 'bɛi ngue gui hongüi? ¿Ua hĩnguĩ pahmi ngue jatho gä m'mucua ha ja rá xadi ngue rá hya mā Papá?

⁵⁰ Pɛ nuya yaui, hĩmbi dinyø mmɛi ya yø hya bi xifi. ⁵¹ Bi mengbɥya, i ma Nazaret, 'da i mähä rá Jesús. Pɛ ɛc'ɛi te xifi. Nuna rá mamá rá Jesús, nu'a rá hya bi xifi hønt'a mbɛn'a. ⁵² Mɛnte 'danyø pa p'ɥya, bi ndan'yohɥ rá Jesús, man'na ni dinna hya. 'Nɛ nnu manho Oja'a te gä 'yo, da guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Rá Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'ɥ to gä bi mpeti p'ɥ ja rá dapo.

¹ Ya n'nɛ'ma cat'a nɛya mi 'yop'ɥ rá ndast'abi n'na rá n'yohɥ ni hu ngue rá Tiberio. Nuna rá Poncio Pilato mará dast'abi p'ɥ ja rá häi Judea na. A nuna rá Herodes mará dast'abi p'ɥ ja rá häi Galilea na. Nuna rá Lipe rá n'yohɥ rá Herodes mará dast'abi p'ɥ ja rá häi Iturea na, 'nɛp'ɥ ja rá häi Traconite madi manda. Nuna rá Lisantias mará dast'abi p'ɥ ja rá häi Abilinia na. ² Nuna rá Anás

'nēhna rā Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprā mm̄i nā rā Xuua rá ts'unt'ü rā Zacarías mambí 'bup'ü ja rā dapo. ³ Nuna rā Xuua, bi n'yo gätho'ü yø xequi jap'ü ja rā dathe Jordán. Bi xihyø ja'i ngue dā hyep'ü rā nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'üya. ⁴ Bi 'yøtra Xuua tengutho rā hyā mmamp'ü ja rā libro bi 'yotra pøngahya Isaiás, ngue enā: “Dá t'øde te dā man'a n'na nc'ei dā manna hyā p'ü ja rā dapo ngue dā 'yēnā: Dami juannbahü rá 'yü rā Hmü. Dami cāhmü rā 'yü dā gohi xanho. ⁵ Dā ma majuanni gätho yø nenhäi. Dā ma manihibi gätho yø nyuni 'nēhyø nguani. Dā ma majuanni'ü yø 'yü xampäni. Nü'ü yø 'yü xants'oni, dā ma majuanni. ⁶ Gä dā nü yø ja'i'a rā Yante dā pen'Oja”, bi 'yēnā.

⁷ Nü'ü yø ja'i bi zøp'ü mi 'buhra Xuua ngue di xixyabi. Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Guí øthü tengutho øtyø c'ēya ngue 'da'mø bá ep'ü rā sibi. Xiya, ¿hague gn̄i pahmü ngue bá ep'ü rā ndate castigo di nja? ⁸ Dami 'yøthü rā nho, n'namhma di nēqui ngue ya gá hychmü p'ü rā nts'o. 'Yo sä guí enā ngue ya h̄inte gui jahü ngue yø mbom'meto'ahü rā Abraham. Porque dí xi'ahü ngue nüua ja yø do ja ua, dā zä dā 'yøt'Oja ngue dā bøcua yø mbom'meto rā Abraham. ⁹ Guí øthü tengutho yø za h̄ingūi züdi, gui njathü p'üya. Pē ya ja rā acha dā 'yēxyø za. Gätho yø za h̄ingūi nne di nzüdi, dā t'ets'i ngue dā ma nt'üdi.

¹⁰ Yø ja'i p'üya, bi 'yänna Xuua, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'bē'a ja ngue ga øt'ähe p'üya?

¹¹ Bi 'yēnna Xuua p'üya:

—Nu'a cá yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hin'yü rá pahni. Nu'a ja te da zi, ja ngue da xepi to hin'yü da zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø nguthäi p'üya, ngue nne da ma maxixyabi. Bi 'yørpá rá nt'änni rá Xuua p'üya, bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, ¿te 'bε'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Rá Xuua bi 'yëmbi:

—'Yo di tho'a guí jähmü ngue'a te di marca rá ley.

¹⁴ Xquet'a 'nε 'da yø soldado bi 'yørpá rá nt'änni, bi 'yëmbi:

—Xigähe, ¿teni 'bε'a ja ngue ga øt'ähe?

Mi dahrá Xuua, bi 'yëmbi:

—'Yo to gadi pihmü. 'Nε 'yo te guí hannbahü yø ja'i. 'Yo sä gadi yaphü n'na rá ja'i ngue hinte øt'e. Ya da hønt'a te ni nzäbi guí tahä gui hyamhmü.

¹⁵ Pε yø ja'i, hingui nnu rá pa da badi te'o ná rá Xuua. Xnyø ja'i ngue nuna rá Xuua, xamhmatho guehna rá Cristo bá pen'Oja ngue di ndast'abi ná.

¹⁶ Pε rá Xuua bi 'yëmbyø ja'i:

—Nügä majuani dadi xixya'ahü connä dehe. Pε bá εp'ü man'na da 'yøtrá nxixya connä sibi 'mø bi hä'ahü rá ts'edi rá Espíritu Santo. A nuna, man'na tate ná ngue nügä. ¿Hapü gue ga säcä tengü ná? ¹⁷ Guehna da huanhyø ja'i ná, tengutho 'mø mahoqui rá trigo, n'nani ni ma yø xi. Rá trigo p'üya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'üya, da t'up'ü ja rá sibi hinjam'mø da huët'i.

¹⁸ Xangu mi'da yø hyä bi manna Xuua ngue honi ha gui opan'yü yø ja'i di øtrá hoga 'da'yo hyä. ¹⁹ Bi hejpabi rá Xuua'a te xi 'yøtrá dast'abi Herodes, porque nuna rá 'bεpo Herodías rá xisu'a rá n'yohü

Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rā xisu. Xquet'a xangu mī'da yø hyā xants'o xi 'yøt'e, pε gā bi hejpi. ²⁰ Pε māhømbi 'yør'mān'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fādi rā Xuua.

Bì nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mø tobe him manī jotra Xuua, bi xixyabi gātho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mεnte mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahęts'i. ²² Nu'a rā Espíritu Santo, εntho n'na rā paloma p'ua i hnu, ngue bi zøp'ua ja rá ya rā Jesús. 'Nε bi t'ø'a n'na rā hyā bá nya mahęts'i, bi 'yεna:

—Gue'e mā Ts'unt'ua, dadī mā'i. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū yø mboxita rā Jesús.

²³ Nu'mø mī du'mī bi xānbnabi rā hyā yø ja'i rā Jesús, ya mī hā 'dāte mā'det'a njeya. I t'εmbi ngue rá ts'unt'ua rā José. Pε nu'a εrá xita rā Jesús, gue'a rā Elí. ²⁴ Nuya mī'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, ²⁵ rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, ²⁶ rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, ²⁷ rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, ²⁸ rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, ²⁹ rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, ³⁰ rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, ³¹ rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, ³² rā David, rā Isai, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, ³³ rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, ³⁴ rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, ³⁵ rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, ³⁶ rā Cainán, rā Arfaxad,

ra Sem, ra Noé, ra Lamec, ³⁷ ra Matusalén, ra Enoc, ra Jared, ra Mahalaleel, ra Cainán, ³⁸ ra Enós, ra Set, ra Adán. Pε ra Adán, Oja bi hoqui.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yøtrə ts'oqui ra Jesús.

¹ Nunā ra Jesús ya n'youi ra Espiritu Santo, mambá εp'ε ja ra dathe Jordán. Ra Espiritu Santo bi zixpε bí ja ra dapo. ² Ja bá m'map'ε nyote ma pa. Pε nu'ε yø hya di manda Oja, εmmεi bi hyonna zithu ha di mεstho ra hya ra Jesús. Nu'ε yø pa'ε, hĩmbi zi ra hmε ra Jesús. M'mεfa p'εya, bi zä ngue mathoguitho tu manthuhu. ³ Ra zithu p'εya bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'ε'i Oja, dami 'yøt'e ngue nunā ra do 'bengua, da gohi di nthuhmε —bi 'yεmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithu:

—Nup'ε ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ε ra hya ngue εna: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmε ra ja'i, pε ya hinda zä di m'mεi”.

⁵ Ra zithu p'εya bi zixpε bí ja n'na ra danyuni. Nu'a ra ora'a p'εya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gätho yø nación i ja rá ngani nximhäi. ⁶ Ra zithu bi 'yεmbra Jesús:

—Nugä dí εxa'i ngue gui ndast'abi, gui manda gätho yø nación. Nu te gä pets'i, gä ni mmeti. Porque go bi ndäcä yε. Nu te'o ga nne ga unni, ga unni. ⁷ Nu'mø gui ndantyøhmε ngue gui thannegui ya, nu te gä ja nεya, gä ni mmeti —bi 'yεmbi.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro ngue hont'a ra Hmu Oja ja ngue da ma nthanne, hijnom man'na.

⁹ M'mefa p'uya, nup'ua ja ra hnini Jerusalén, ja i zixpua ra zithu na ra Jesús. Bi ntøp'ua ja rá 'bet'e ra njja. Bi 'yɛmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'ua i Oja ya, dami nsäcua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro ra hya ngue ɛna: “Nuna Oja da penhyø anxe ngue da mä'i. ¹¹ Da 'yøt'e ngue njanate gdi sət'a häi, n'namhma ngue hindì un'na ni gua yø do” —bi 'yɛmbi.

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maça Libro ngue nuna Oja, hijnonda zännbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanì te mma ogue hin'na.

¹³ Ra zithu, ya himbi dinna forma ha xti japi ngue xta 'yøtra ts'oqui ra Jesús. Bi zop'ua njammì pa p'uya, bi ma.

Bi du'mi bi manna hya p'ua Galilea ra Jesús.

¹⁴ Bi mengra Jesús, i ma Galilea. Pe n'youi rá ts'edi ra Espiritu Santo. Yø ja'i p'uya, ndap'ua bi zä di c'a ra Jesús. ¹⁵ Da zømp'ua da zønna Jesús, pap'ua ja yø njja yø judío ngue xännbabi ra hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i ra hya mmanna Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'ua ja ra hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'ua ja ra hnini Nazaret bá nte ra Jesús. Mi zøhra pa ngue ra ts'äya, bi map'ua ja ra njja, Gä ngu'a xi 'yørbua ja yø hnini xi thogui ngue pap'ua ja yø njja. Bi m'mähra Jesús ngue da manna letra nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yøtra pøngahya Isaías. Mi xospaya, bi nthèui p'ua nt'ot'i na ra hya ja ua ngue ɛna: ¹⁸ “Dí n'yogä'be

ra Espiritu Santo. Porque bá t'εxqui ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue ga hojpa yø mm̄ai yø ja'i 'b̄a ndum̄ai. Nu'ε yø ja'i xa mb̄ent'ui ra ts'oqui, ga xifi ngue ya da ma nhyan̄i. Ga xojpa yø n'yomf̄eni yø ja'i ngue da ba Oja. Ga japi ngue ya hinn̄i mantho da zä ra n'ε yø ja'i di anyø hmu. ¹⁹ Ga xicä yø ja'i ngue ya bi zønna pa da yan'Oja”.

²⁰ Mi juadi bi manna letra nt'ot'i p'ε ja ra s̄ucua ra Jesús, bi dä ra s̄ucua p'aya, bi un'na ra mäxte p'ε ja ra n̄ija. Bi mi p'aya. Nu'ε yø ja'i 'b̄ap'ε ja ra n̄ija p'aya, gä di zadi h̄eti ra Jesús. ²¹ Mah̄ombi m̄adi bi nya ra Jesús, bi 'ȳembyø ja'i:

—Nu ra ora ja p'aya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'ε ja ra Maçā Libro, ngue n̄i h̄mi n̄i dä guí nnuj̄ε ngue dí 'b̄acä ua ya.

²² Bi nu manho gätho yø ja'i ra Jesús. Nuna ra hoga hya xihyø ja'i, gä di 'yødyø ja'i na ra hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'ȳembi:

—¿Ua h̄inga guehna rá ts'unt'ε ra José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'ȳena:

—Rá nzēgui guehna ra hya ja ua guí nne gui xicj̄ε, ngue εna: “Ague grá 'yøthe, 'be dam̄i n'yøthe se”. Guí nne gui 'ȳenj̄ε: “Nu'a dí øcähe guá ørb̄ε Capernaum, nuua ja n̄i hn̄ini ya, xquet'a da ngu'a guí 'yøt'ua ya”, guí nne gui 'ȳenj̄ε.

²⁴ Bi sigue bi nya ra Jesús, bi 'ȳena:

—Majuani dí xi'ah̄ε, ngue h̄inga n'na ra pøngahya di pøni ngue da hnu mansu p'ε ja rá hn̄ini. ²⁵ Njarb̄utho na ra hya dí xi'ah̄ε ya, tengutho ra pa bá m'm̄ahra pøngahya Elías, bi nja ra ndate thuh̄u p'ε ja ra häi mi 'b̄ai, ngue

hĩmbi n'ye nhyu jeyā mādē. Xāngu yø 'danxu
 ngue yø judío mĩ 'bũ 'mø ya. ²⁶ Pē hĩngā n'na'ũ yø
 'danxu ngue yø judío xta mmennbabi Oja rā Elías
 ngue xtabā mmāts'i. Sinoque bi 'bēnhni ngue bá
 fāxā n'na rā 'danxu mĩ 'bũp'ũ ja rā hnini Sarepta,
 querp̄tho rā hnini Sidón. ²⁷ Nũ'a rā tiempo bi
 m'mũhrā pøngahya Eliseo, xāngu yø judío mĩ
 hēmbra n'ũ ngue mĩ 'ya yø do'yo. Pē hĩnjombi
 'yøthe ya yø judío mĩ ỹ. A nũnā rā Naamán ngue rā
 mmēngu p'ũ ja rā hāi Siria, go bi ma bá øthe nā.

²⁸ Gā bi mbøcũe yø ja'i mĩ 'bũp'ũ ja rā nija 'mø
 mĩ 'yøhya yø hyā bi manñā Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i
 p'ũya, bi bēntrā Jesús ngue bi gũj̄p̄ ja rā hnini. Bi
 zixp̄ bi ja rā nyanguañi ngue dā hør̄bũ ja rā t'øhø.
³⁰ Pē bi guasyø ja'i rā Jesús, bi thop'ũ mādē, bi ma.

*Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohũ mĩ n'youi rā
 ts'onthi.*

³¹ Nũnā rā Jesús, i map'ũ ja rā hnini Capernaum
 ngue rā hāi Galilea. Nũ'mø rā pa ngue rā ts'āya,
 nhyato, nhyato pap'ũ ja rā nija ngue xānnbā rā hyā
 yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a rā hyā xānnbabi, porque
 nũ'mø xānnbāte rā Jesús, ẽnā nts'ũt'abitho ngue ya
 manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nũp'ũ ja rā nija p'ũya, mĩ 'bũp'ũ n'na rā n'yohũ
 n'youi rā ts'onthi. Nts'edi i zohrā Jesús, bi 'yēmbi:

³⁴ —Ague Jesús grā mmēngu Nazaret, dami
 hyēgahe p'ũ. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bũcāhe?
 ¿Ua gnĩ 'yēhē gui juacje? Nũgā dí padĩ te'o'i, gue'e
 rá maça Ts'ũnt'ũ'i Oja.

³⁵ Pē rā Jesús bi 'yēmbra ts'onthi:

—Xanhēn'i grā ts'onthi. Dami hyēp'ũ rā n'yohũ
 guĩ n'youi.

Ra ts'onthi p'uya, yø hmi yø dä yø ja'i p'u bi 'y'en'ähäi ra n'yohu. Pe hinha bi zet'i. Bi ma ra ts'onthi p'uya. ³⁶ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te bi nja. Di n'yembj n'na ngu n'na:

—Hinjongui padi tema hya'a ya. Di nequi ngue ja rá ts'edi na ra n'yohu, porque asta 'nēhyø ts'onthi εc'εi 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zä di c'a yø ja'i te øtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rá ngu ra Simu 'mø mambá pøn'a nija ra Jesús. Mi hembra pa na rá to ra Simu p'uya. Bi t'äpra mate ra Jesús ngue bi 'yøthe na ra xisu mađi hyenni. ³⁹ Nuna ra Jesús bi ndojpu 'benna dārquēhi. Bi hejpa ra pa, pe 'bexpi bønna pa. Bi nangra xisu ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø dārquēhi ra Jesús.

⁴⁰ Mi dāhra nde p'uya, gātho yø ja'i si yø dārquēhi ngue hembj 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi ra Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyø dārquēhi yø 'ye ra Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ 'Bup'u xangu yø dārquēhi ngue n'youi yø ts'onthi, pe ra Jesús bi japyø ts'onthi ngue hep'u yø ja'i n'youi. Asta mahyø ts'onthi, i εna:

—Nu'i, gue'e rá Ts'unt'u'i Oja.

Pe ra Jesús di hejpa yø ts'onthi, hīndi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi da fađi ngue gue'a ra Cristo.

Bi yonna hya p'u ja ra häi Galilea ra Jesús.

⁴² Mi necahäi p'uya, bi bōmp'u ja ra hnini ra Jesús, bi ma dapo. Pe εmmēi honyø ja'i hap'u 'bui. Mi zōnyø ja'i p'u bí 'bui, i sammī, hinguī nnepe xta nzop'u. ⁴³ Pe ra Jesús bi 'yēmyø ja'i:

—Jatho ngue gā mma māngä rā hoga 'da'yo hya mi'da yø hnini. Porque guehna bi 'benngä na ngue gā xihyø ja'i ha di njap'ua da zo rá 'yε Oja.

⁴⁴ Janangue gā bá n'yop'ua ja rā häi Galilea rā Jesús ngue bi mānna hya p'ua ja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahua.

¹ Nup'ua ja rā nenzabi ni hu ngue Genesaret, ja 'bäp'ua n'na pa rā Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'uya, asta di ntøt'e ngue nne da 'yørpabi rá hya Oja. ² Bi nu yoho yø barco p'ua ja rā nenzabi rā Jesús, ngue hinjongui o. Ya xi bønyø mahua ngue petyø xit'a. ³ Bi yarbu ja rá barco rā Bēdu rā Jesús. Bi xi p'uya ngue da zoquits'ua rā nnengui, di map'ua xanhε rā dehe. Bi mip'ua ja rā barco rā Jesús ngue ja bá nya p'ua, ngue bi xänbā rā hya yø ja'i. ⁴ Mi juadi bi man'a rā hya nne da māmp'uya, bi 'yεmbrā Bēdu:

—Dami 'yonna barco, di manua xanhε rā dehe. Ja gui 'yent'ui na rā xit'a ngue gui paui yø hua.

⁵ Bi 'yεnna Bēdu p'uya:

—Ague grá xänbāte, ya xtá mmpεhme gā rā xui, pε hin teni hua xtá thehe. Pε ngue gui εnguī gā ent'ä rā xit'a, ma gā ent'ä rā xit'a ya.

⁶ Mi 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bá the, asta ya nne xtā xetra xit'a. ⁷ Bi 'yørpabi rā senya'ua yø n'yohua bí o man'na rā barco ngue bá εhε, da mäts'i. Bá ε'ua p'uya, pε bi yuts'i gā yohe yø barco'ua yø hua, asta ya nne da thunt'a mbonthe yø barco ngue'a ganhyu. ⁸ Mi nu rā Bēdu'a te bi nja, bi ndantyoħmu p'ua 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami 'uecua dí 'bucä, porque ja ma ts'oqui.

⁹ Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'nɛ'ɥ yø n'yohɥ bi nsu 'mø mi nu ngue xandøngu yø hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bi nsu ra Jacobo 'nɛhra Xuua, yø ts'unt'ɥ ra Zebedeo, gä mi n'youi ra Bedu. Pe ra Jesús bi 'yembra Bedu:

—'Yo guí su ague Bedu. Nuya hinni mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmäi —bi 'yembi.

¹¹ Bi sønna nenthe'ɥ yø barco p'ɥya, bi zop'ɥ yø barco ngue bi denna Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohɥ mi 'ya rá do'yo.

¹² Ya mi 'bɥp'ɥ ja n'na ra hniñi ra Jesús. Bi zøn'a n'na ra n'yohɥ p'ɥ ha 'bäi, ngue mi hembra ts'o'ya. Mi nu ra Jesús, asta bi m'memfo häi ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøtheguits'ɥ, nugä dí pađi ngue da zägui —bi 'yembi.

¹³ Bi dosra därkehi conná 'yε ra Jesús, bi 'yembaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ra n'ɥ mi hembí. ¹⁴ Nuna ra Jesús, bi 'bepi ngue hijnonda xifi te bi japi, bi 'yembi:

—Høntho ni ma ya, sømp'ɥ 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hembí. Janangue da bađi gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

15 Pε nu'a ga 'yo rā hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadi. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'ua ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i da 'yøthebi hapu xan'ua. 16 Pε mi pa dapo rā Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'ua.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

17 Nup'ua mi xännbate n'na pa rā Jesús, hup'ua 'da yø fariseo, hup'ua 'da yø xännbate ngue rā ley. Xpi 'yep'ua ja yø hnini ja'a rā häi Galilea, 'nep'ua ja yø hnini ja'a rā häi Judea, 'nep'ua Jerusalén xpi 'yε i'da. Pε n'youi rá ts'edi Oja na rā Jesús ngue sä øthe yø dārquēhi. 18 Bi zø i'da yø ja'i bá du n'na rā dārquēhi ngue tudyø gua, bá oxrá fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra dārquēhi p'ua brá 'bähra Jesús. 19 Pε himbi zä ha xti yut'i, porque hinga nzäni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi rā 'bet'e. Ja i cambu rā dārquēhi ni oxrá fidi. Bi zørbu 'buhyo ja'i brá 'bähra Jesús. 20 Mi nu te øtyø ja'i na rā Jesús, i padi ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe rā dārquēhi. Bi 'yembra dārquēhi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yēmbi.

21 Yø xännbate ngue rā ley p'uya, 'nēhyø fariseo, bi 'yēmp'ua ja yø n'yomfēni: “¿Te go mangu na rā n'yohu na, i then'na Oja na ngue ngu'a mma? Porque hinjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hont'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, εmp'ua ja yø n'yomfēni. 22 Pε rā Jesús i patho te mbēnyø ja'i mbøcue, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue nguna guí mbēmhma? 23 Nugä dá xihra n'yohu 'bæcua, dí εmbi: “Ya dá pun'na ni

ts'oqui ya". Pε nuyá, h̄indi nεqui x̄anho ngue'mø bi mpunn̄bi ogue h̄in'na. Pε nu'mø ga εmbi: "Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma", ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahm̄ x̄anho ngue ja ma ts'edi. ²⁴ A nuyá, dami pahm̄ ya ngue rā N'yoh̄ bi 'yε mah̄ets'i, ja rá ts'edi ua ja rā ximh̄ai ngue di punn̄ba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yεmbrā n'yoh̄ x̄an'ya p'uya:

—Nugā dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'uya, nunā mará dārquēhi, yø hmi yø dā yø ja'i p'ya bi nangui, bi gaxra fidi, bi ma rá ngu. Pε di ja mammadi Oja. ²⁶ Gā di 'yødyø ja'i'a te bi nja, pε gā εspabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha ga 'yεnyø ja'i:

—A nuyá, dá nuh̄ yø cosa ngue h̄injam'mø xtá nuh̄ ya —bi 'yεna.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue rá xādi rā Leví.

²⁷ Mi ma m'mεfa rā Jesús, ni nthop'ya ja rá oficina rā Leví, nunā jambā rā mεnyu yø ja'i ja te pä. Mi nu rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mā xādi'i —bi 'yεmbi.

²⁸ Bi zop'ya rá oficina rā Leví ngue bi mε rā Jesús.

Nuya yø ja'i t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'ya sihm̄ei rā Jesús.

²⁹ Nup'ya ja rá ngu rā Leví, bi 'yørpabi n'na rā dants'ihm̄ε rā Jesús. Nup'ya ja rā mεxa 'dap'ya 'buh̄m̄ mi'da yø nguθh̄ai, dā guehmi'da yø ja'i.

³⁰ Pε yø fariseo n'εhyø xānn̄bate ngue rā ley bi zambā yø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue 'dap'ʰa guí sihm̄h̄a yø ngʰth̄ai 'n̄ehyʰa mi'da yø ja'i ja x̄angu yø ts'oqui? —bi 'ȳemb̄i.

³¹ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳena:

—N̄uya yø ja'i di hȳenni, guehya ni 'ȳehra 'yøthe ya. P̄e yø ja'i x̄anzaqui, h̄inga gue'ʰa ni 'ȳe'ʰa. ³² A nuḡā, dá̄ ɛh̄ɛ ngue gue'ʰa yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hȳep'ʰa rā nts'o ga 'yo, h̄inga gue'ʰa yø ja'i ɛna ngue ya 'yo x̄anho dá̄ ɛh̄ɛ ga nzof̄o.

B̄i man̄a Jesús hanja ngue h̄ingui ɛtyø mm̄ai yø x̄ādi.

³³ Yø ja'i p'ʰaya, bi 'ȳembra Jesús:

—¿Hanja ni x̄ādi ngue zant'a si'a te t̄ini? Conque yø x̄ādi rā Xuua 'n̄ehyø fariseo ɛmm̄ei ɛtyø mm̄ai, 'n̄e ɛmm̄ei mmat'Oja —bi 'ȳemb̄i.

³⁴ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳena:

—N̄u'ʰa yø ja'i ts'of̄o ngue da nu rā nth̄ati, h̄ingui ɛtyø mm̄ai m̄ente 'dap'ʰa 'b̄uhma rā novio. Njarb̄utho mā x̄ādigā ya, h̄ingui ɛtyø mm̄ai ngue 'daua d̄i n'yo'be. ³⁵ P̄e bá̄ ɛp'ʰa rā pa ngue da zigagui mā nsui'be. N̄u'a rā pa'a p'ʰaya, mf̄adi ngue da zā da 'ȳetyø mm̄ai ya mā x̄ādi 'mø.

³⁶ H̄ombi hȳera hȳa bi xihyø ja'i. Bi xifi ngue rā 'da'yo x̄ādi, h̄inga 'da'iguui rā nyogui x̄ādi. Bi 'ȳemb̄i:

—H̄inda zā to da hȳeca n'na x̄equi rā 'da'yo ulu ngue da m̄otra nyon'ulu. A nu'mø ngue da japi, d̄i ts'onna 'da'yo ulu. Rā 'da'yo x̄en'ulu h̄indi n̄ejmanho ngue di b̄otra nyon'ulu. ³⁷ Tenḡutho rā 'da'yo vino h̄ingui s̄a da sirb̄a ja rā z̄exfan̄i ngue da z̄edi. Porque rā 'da'yo vino da x̄etra z̄exfan̄i 'mø da sit'i, ja d̄i m'm̄ep'ʰa p'ʰaya. ³⁸ Jan̄angue rā

'da'yo vino, rá 'da'yo xifani da sit'i, n'namhma ngue gä yoho h̄indi m'medi. ³⁹ Nu'ü si rá nyogui vino, h̄injongui p̄oni ngue di nne rá 'da'yo vino, porque i ɛna: “Xandõho dra nyogui vino”.

6

Ja rá ts'edi rá Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø rá pa ngue rá ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ N'na rá pa ngue säya yø ja'i, bi thop'ü ja n'na rá nuatrigo rá Jesús, ni n'youi yø xädi. Nu'ü yø xädi p'üya, bi daxyø trigo ngue sa. ² Nu 'da yø fariseo p'üya, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue gadi mpɛhmü? Conque mmamp'ü ja rá ley ngue nu'mø rá pa ngue rá ts'äya, h̄ingui sä to di mpɛfi —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø mi zãhra thuhu n'na ndi rá David, co 'nɛ'ü mi n'youi, ¿ua h̄injã'mø gadi xãhmü p'ü ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nuna rá David bi yãrbü ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmɛ xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi rá David co 'nɛ'ü mi n'youi. Conque nu'ü yø thuhmɛ'ü, h̄indi unna nt'edi rá ley ngue to bi zã da zi, h̄inda hõndyø mmäcja yø ts'i'ü yø thuhmɛ t'uspabi Oja.

⁵ Mahõmbi 'yɛmbi:

—Nu rá N'yohü bí 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø rá pa ngue rá ts'äya'a.

Rá Jesús bi 'yøthe n'na rá n'yohü xi 'yotrã 'yɛ.

⁶ Man'na rá pa ngue rá ts'äya p'üya, nuna rá Jesús bi yãrbü ja rá nija ngue bi nxãnbate rá hya. Mi 'bãp'ü n'na rá n'yohü xi 'yotrã 'yɛ ngue rá n'yɛi.

⁷ Nū'ᵤ yø xännbate ngue rā ley 'nē'ᵤ yø fariseo p'ᵤya, tøjtho te øtrā Jesús. I nne dā nū 'mø ngue dī n'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'äya, para ngue dā zäp'ᵤ dī yapī, dā 'yēmbī ngue hīngui sup̄rā ley. ⁸ Nūnā rā Jesús ya patho te mbēnnbābī yø jā'i. Janāngue bi 'yēmbra n'yohᵤ xi 'yotrā 'yε:

—Bā nanguī n'yø, gā 'bācua māde —bi 'yēmbī.

Nūnā rā n'yohᵤ p'ᵤya, bi nanguī, bī m'mäp'ᵤ sifi dī m'mäi. ⁹ Rā Jesús bi 'yēmbiyø jā'i:

—Nūya gā øt'ahᵤ n'na rā nt'änni ya. ¿Te 'bē'a mā hyā mmāmp'ᵤ ja rā ley ja ngue gā øthᵤ 'mø rā pa ngue rā ts'äya? ¿Gā øthᵤ rā nho, ogue rā n'ᵤ? ¿Dā t'øthe rā jā'i 'mø xan'ᵤ, ogue dī njapi dā dū?

¹⁰ Rā Jesús bi hyētī gātho yø jā'i dī mäts'i. Bi 'yēmbra n'yohᵤ mī'ᵤ p'ᵤya:

—Dāmī majnī 'yε ya —bi 'yēmbī.

Rā n'yohᵤ p'ᵤya bi macrā 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī'ᵤ. ¹¹ Pε bī mbøcūe'ᵤ mī'da yø jā'i. Dī n'yänni n'na ngu n'na ngue te dā japrā Jesús.

Bi 'yēxi 'dē'mā yoho yø xādi rā Jesús.

¹² Mī ma njammī pa p'ᵤya, bī map'ᵤ ja n'na rā nyunī rā Jesús ngue bā mat'Oja. Bi haxā mh-mat'Oja gā rā xui. ¹³ Mī hyaxpᵤya, bi zonhyø xādi ngue bi huanhñī 'dē'mā yonc'ēi, i hutī ngue yø representante. ¹⁴ Ja ua yø thūhū ya yø n'yohᵤ bi thanhñī: rā Simū nū'a ja man'na rā thūhū ngue i Bēdu, rā Andre rá n'yohᵤ nā rā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, rā Lipe, rā Bartolomé, ¹⁵ rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nū'a rá ts'ant'ᵤ rā Alfeo, rā Simū nū'a n'youi n'na 'bēi yø jā'i honī ha dī mmandase p'ᵤ ja yø häi, ¹⁶ rā Judas nū'a rá n'yohᵤ rā Jacobo, 'nēhra Judas Iscariote nūnā bi dā rā Jesús.

Xandøngu yø ja'i bi xännba rā hya rā Jesús.

¹⁷ Rā Jesús bá ep'u ja rá hyo rā nyunī mambi 'bui, bi zøp'u xanjuanī, bá n'youi yø xädi. Xangu yø ja'i mi 'bup'u bi zøhø, bá nexpu ja yø hnini ja'a rā häi Judea, rā hnini Jerusalén, gä bá ehyø ja'i 'bui gä rá nnengui rā jathe ha ja yø hnini Tiro 'nε Sidón. Di ho yø ja'i da 'yøxra hya mmanña Jesús, 'nε nne da t'øthebi p'u ha hεmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø ja'i mādi unyø ts'onthi. ¹⁹ Gätho yø ja'i, gä nne ngue da dähra Jesús, porque ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu'u yø ja'i thädi, gä sä ha hεmbi.

Bi manna Jesús to di nthēui rā mmēnthi.

²⁰ Bi hyetyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Rā mmēnthi gá nthēu ngue guí hyoyahu. Porque ya guí ohā rá 'yε Oja.

²¹ Rā mmēnthi gá nthēu 'mø guí tumanthuhuhū. Porque Oja da 'yøt'e ngue gui tīni te gui sihu.

Rā mmēnthi gá nthēu 'mø guí zomhmū. Porque m'mεfa di nja'ahū mpähä ngue gui nthēhmū.

²² Rā mmēnthi gá nthēu 'mø nnu man'u'ahū yø ja'i ngue guí tenhnū rā N'yohū bí 'yε mahεts'i. Porque da 'yεhra pa da zu'ahū yø ja'i, da hyøn'ahū thi p'u ha 'bui. Da nu ts'oc'εi'ahū. ²³ Damī johyahū, di nja'ahū rā ndøpähä'a rā pa'a, porque xangu ni nzäbihū bí ja mahεts'i. Xquet'a bi njarbu m'mεt'o yø mboxita'u yø ja'i'u ya, bi nu man'u byø pøngahya Oja xā m'mmi.

²⁴ Pε huεcate'u εnā ngue yø mmεmmeti. Ya bi tho'a rā pähä xanja mēnte rā pa xā m'mmi.

²⁵ Huεcate'u εnā ngue hīnte di 'bēdi, porque di ntumanthuhū.

Huεcate'ᵘ ja mpähä ngue thede, porque da 'yēhra pa dī nzoni ngue rā dumm̄i.

²⁶ Huεcate'ahᵘ, 'mø gā nnu manho'ahᵘ yø ja'ī. Mī njarbutho'ᵘ yø mboxita yø ja'ī ya, mī nnu manho te mī øt'ui yø fehni pøngahya.

Nu to 'bᵘhyø nsᵘiui jatho ngue dī mađi.

²⁷ Di xifi te'o gā øde te dī mma, dami mahni nsᵘihᵘ. Dami 'yørpahᵘ rā nho'ᵘ gā nnu man'ᵘ'ahᵘ.

²⁸ Dami 'yāphᵘ Oja ngue di japi to san'ahᵘ. Dami marpahᵘ Oja'ᵘ sᵘ'ahᵘ.

²⁹ Nu'mø to bi mεp'a ni hmihᵘ, dami un man'na nguadi ni hmi ngue da mε'mi. Nu'mø te'o da gan'na ni tuhu, 'nehni pahni dami unni da gats'i.

³⁰ Nu'mø te'o da 'yā'ahᵘ n'na rā cosa, dami unni. Nu te'o da ne ngue da hyan'na'ī'a te ni mmeti, 'yo gui mmađi.

³¹ Tengutho gni ne ngue da māxahᵘ yø ja'ī, da ngu'a gui 'yøthᵘ, dami 'yørpahᵘ rā 'bāxte mī'da yø ja'ī.

³² A nu'mø ngue hønt'ᵘ dī ma'ahᵘ gadi mahmᵘ, ᵗndana rā nho dī nequi ngue gui øthᵘ 'mø? Conque asta yø ts'oc'ēi njap'ᵘ.

³³ Nu'mø hønt'ᵘ to øt'ahᵘ rā nho gui ørpahᵘ rā nho, ᵗndana rā nho dī nequi ngue gui øthᵘ 'mø? Porque xquet'a 'ne'ᵘ yø ts'oc'ēi njap'ᵘ.

³⁴ Xi'mø ja'a maçosa gadi hmithᵘ n'na rā ja'ī, 'ne gui tøm̄i ngue xquet'a di hmi'ahᵘ, ᵗndana rā nho gui øthᵘ 'mø? Porque xquet'a njap'ᵘ yø ts'oc'ēi ngue di hmi n'na rā cosa, pε xi mmi tøm̄i ngue da ma mahmiti.

³⁵ Pε nu'ahᵘ, dami mahmᵘ'ᵘ sᵘ'ahᵘ. Dami yørpahᵘ rā nho. Dami hmihᵘ n'na rā cosa, pε nu'a rā ja'ī gadi hmithᵘ n'na rā cosa, 'yo gui tøm̄i ngue xquet'a di hmi'ahᵘ.

Nu'mø gā 'yøthᵘ tengu na rā hya dī xi'ahᵘ ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahᵘ.

'Ne dī nequi ngue ya yø basī'ahᵘ na Oja

maguesε. Porque xquet'a ørpabi rá nho Oja'ũ yø ts'oc'ei, madaque'a hĩndi ja mam̄adi Oja. ³⁶ Di nja ni nhuεcatehũ tengũtho Oja ni Papáhũ i ja rá nhuεcate'a.

'Yo guí haspahũ rá güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo guí haspahũ rá güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda hyats'ahũ rá güenda Oja te guí øthũ. 'Yo sä guí mmamhmũ ngue da ma rá castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda mēn'nahũ rá castigo Oja. Dam̄i punnbabi ni mmic'ei hũ, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahũ Oja. ³⁸ Dam̄i fāxhũ'ũ sä rá n'ũ, n'namhma ngue da mākahũ Oja. Da 'yēn'nahũ xanho, di dũtra t'eni, da huati asta da bonspũ guí 'yũthũ. Porque tengũtho guí 'yøthũ, xquet'a gue'a di nja'ahũ'a.

³⁹ Bi hyεcra hyā rá Jesús ngue hĩnga te bi zä maxädi da dēnyø ja'i. Bi 'yēna:

—Xi n'na rá xädä, ¿ua da zä di m'met'o p'ũ di ma rá mmĩnxädäui? Hĩnda zä di m'met'o, porque nu'mø bi nthēui n'na rá ots'i, 'dap'ũ da zo. ⁴⁰ Nu'a ngue rá xäditho, hĩn man'na xangu padĩ ngue rá xännbate, pε da zä da badĩ te gāma hyā pahrá xännbate.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, gue-hya nne da hyaspa rá güenda yø ja'i ngue ts'ũdyø ts'oqui ja ya? Tengũtho 'mø guí xihni cū ya ngue oxra häi rá dä, pε nu'i p'ũya, rá biga di o ni dä. ⁴² Ya hĩnda zä guí 'yēmnĩ cū: “Aguē n'yø, tø ga hahmĩ rá häi o ni dä”, guí 'yēmbĩ. A nu'i p'ũya, hĩn gadĩ unna güenda ngue rá biga oxni dä. Ya hĩnnĩ 'yup'ũ te guí mma. 'Be dam̄i hyahra biga oxni dä, n'namhma da zä guí hyambabi rá häi o rá dä ni cū.

Nū'a gā nho rá ndät'ä rā za, gue'a di fadi tema za'a.

⁴³ Nū rā hoga za, hinga ja zup'ua rā ndät'ä hinguí ho. Nū'a hinga hoga za, hinga ja zup'ua rā hoga ndät'ä. ⁴⁴ N'na ngu n'na yø za, nū'a te yø ndät'ä xadi, gue'a di fa'a. Tengutho p'ua ja rā 'uini, hinga ja zup'ua yø igo. Ni xingyø uva di zup'ua ja yø 'uini. ⁴⁵ Njarbutho n'na rā hoga n'yohua ya, rā hoga hya mma, porque xanho rá mmui. Pε rā ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o rá mmui. Nū'a rā hya ponna ne, mbo rá mmui ni 'yehε, ogue xanho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa rā hya yoho yø hyønnigu.

⁴⁶ ¿Hanja ngue guí εnju ngue ni hmujua, 'nε hinguí øthua te dí nnegā ngue gui 'yøthua? ⁴⁷ Nū te'o gā tennguí, i øde hanja rā hya dí mma, 'nε da 'yøt'e te dí xifi, gā xi'ahua rā hya nna hyejpi. ⁴⁸ Nna hyejpabi n'na rā n'yohua ngue nne di nhønnigu. Xtanhε rā häi da 'ya'mi. Nup'ua ja rā mmundo, ja da fup'ua rā jado. Nū'mø bi tho'a n'na rā dathe p'uya, rā dehe nts'edi gā nnønhna ngu, pε hinda 'yanna ngu, porque rā mmundo p'ua høts'e. ⁴⁹ Pε nū rā ja'i ngue øhra hya dí mma, 'nε hinda 'yøt'e te dí xifi, nna hyejpabi n'na rā n'yohua ngue guerp'ua ja rā häitho bi hyøhra ngu. Himbi hyøxpua ja rā mmundo. Nū'mø mi tho rā dathe, bi nønhna ngu. Bi hyømbuya, bi xadi.

7

Rā Jesús bi 'yøthebi rá hmiqui n'na rā capita.

¹ Mi juadi bi manna rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi ma, i map'ua ja rā hnini Capernaum. ² Nuna rā hnini na, mi 'bap'ua n'na rā capita ngue mi si n'na

ra hmiq̄ui em̄m̄ei d̄i mādi. Nuna ra hmiq̄ui, mādi hyenn̄i, ya ja ngue dā d̄u. ³ M̄i z̄a m̄i 'yøhra capita ngue hmā te øtra Jesús, b̄i menhni 'da yø judío 'bet'o p'ua ja ra nija ngue bá äpra mate ra Jesús ngue dā ε̄he dā 'yøthebi nā rá hmiq̄ui ra capita. ⁴ Nu'ua yø judío bi guarbua 'buhra Jesús. Bi 'yäpra mate, bi 'yemb̄i:

—Nuna ra capita, n̄i 'yup'ua gui fäxna. ⁵ Porque d̄i mahyø judío nā, 'nε̄ bi hogahe n'na ra nija ngue bi guε̄he.

⁶ Ra Jesús b̄i m'ua yø judío sits'i. Pε̄ nu'mø ya xmanguerpua dā zømp'ua ja ra ngu, nuna ra capita b̄i menhni 'da yø amigo ngue bá embr̄a Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'uni, porque himma nsäga'be ngue gui carbua ja mā ngu. ⁷ Janangue nugä n̄i xinga gue'a xca masegä p'ua ngue xcabá ä'i ra mate. A nuyá, høntho dami manya ngue dā zä mā hmiq̄ui dí xi'i, ya dí pad̄i ngue dā zä ra n'ua hemb̄i. ⁸ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue d̄i mandagui. Nugä p'uya, xquet'a dí si ma soldado dad̄i manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha dā ma, pap'ua dí et'i. Ogue gā emb̄i: “Bi 'yε̄cua”, ra soldado p'uya bá ε̄p'ua. Ogue mā hmiq̄ui gā 'bepi te dā mefi, ra hmiq̄ui øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna ra hya t'emb̄i b̄i manna n'yohua, di 'yøtho 'mø m̄i 'yøhra Jesús. Bi 'yembyø jā'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahua ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ε̄c'ei tengū gā 'yε̄c'ε̄igä nā ra n'yohua nā —bi 'yemb̄i.

¹⁰ M̄i zøp'ua ja ra ngu'ua yø m'menhni, nu'a ra hmiq̄ui bi d̄ini ngue ya xi yani.

Ra Jesús bi japi ngue bi bennate rá ts'unt'ua n'na ra 'danxu.

11 M'mɛfa p'ɥya, nup'ɥ ja rā hn̄ini Naín, ja i map'ɥ rā Jesús. Ní n'youi yø xādi, xangu m̄i da yø ja'i ní n'youi. 12 Nu'mø ni ma da zømp'ɥ ja rā hn̄ini, bi nu ngue mmap'ɥ n'na rā ánima ni dū yø ja'i ngue da ägui. Hønt'a rá 'dants'unt'ɥ m̄i si n'na rā 'danxu'a. Ní n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmɛngu p'ɥ ja rā hn̄ini. 13 M̄i nu rā 'danxu rā Jesús, bi huɛqui, bi 'yɛmbi:

—Ogui zoni.

14 Nunā rā Jesús, bi guatra huada ni thū ngue bi jäti. Bi m'mä'ɥ ni dū p'ɥya. Rā Jesús bi 'yɛmbra ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nangui.

15 Nu'a rā dū p'ɥya bi nangui bi m̄i. 'Nɛ bi nya. Nunā rā Jesús bi däprá mamá nā mará dū. 16 ɛmmɛi bi nsu yø ja'i 'mø m̄i nu'a te bi nja. Pɛ ɛspabi Oja yø ja'i, i ɛnā:

—H̄in hapɥ xā hnu n'na rā pøngahya tengū nā bi zøcua dí m'məhmɥ ya.

Mahøn'a ɛmp'ɥya:

—Ya dá nūrpahɥ rá ts'edi Oja, ngue fäxte ua dí 'bəhmɥ ya.

17 Gä rā häi Judea bi n'yo rā hyā te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'ɥ bi zā bi fadi te bi 'yøt'e.

Bi 'yɛt'iyoho yø xādi rā Xuua ngue bi ma bá nyai rā Jesús.

18 Nu'ɥ yø xādi rā Xuua, bi xifi te 'bɛ'a gā øtra Jesús. Rā Xuua p'ɥya, bi zonhni yoho yø xādi. 19 Bi 'yɛt'iyoho ngue da ørpa rā nt'änni rā Jesús ngue'mø majuan̄i gue'a rā Cristo ja ngue da ɛhɛ di ndast'abi, ogue da thøm'mān'na. 20 Nūya yø m'mɛnhni rā Xuua, m̄i zømp'ɥ 'bəhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Xuua øtra nxixya, xpá mmenga'be ngue ga øt'a'be ra nt'änni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da εηε di ndast'abi, ogue ga tømähe man'na —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'a ra ora bi zøn'ε yø m'mεnhni p'εya, bi 'yøthe xangu yø dārquēhi ra Jesús, bi 'yøthe'ε mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä.

²² Ra Jesús bi 'yεmbya yaui:

—Ni mε ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi di mmangä. Dam xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hεmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bεnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ²³ Ra mmεnthi di nthεui ra ja'i hinha di gohrá mmεi ngue εc'εigui.

²⁴ Mi mengyø m'mεnhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi dε'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yεmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhε p'ε bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhε n'na ra n'yohε hinguí nzaqui rá mmεi, εntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuhε 'mø? ¿Ua guá nuhε n'na ra n'yohε ngue he ra hoga ulu? Pε guí pahmε ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'bε mmapähä, guεp'ε ja yø ngu yø dast'abi 'bεi. ²⁶ Pε xi'mø hinga gue'a guá nuhε'a, ¿te'o guá nuhε 'mø? ¿Ua guá nuhε n'na rá pøngahya Oja? Majuani ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuhε. Pεgue tate na ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mεi. ²⁷ Nuna ra Xuua, guehna rá m'mεnhni Oja mmamp'ε ja ra Maca Libro na, ngue εna: “Ga εt'ä ma m'mεnhni, di m'mεt'o p'ε gdi ma. Gue'a di hoqui hapε ja ngue gui thogui”, bi 'yεna. ²⁸ Dí xi'ahε, nu hangu yø ja'i

'b̄ai, h̄injongūi p̄õni ngue di t̄ate ngue r̄a Xuua. P̄e n̄uyá, to bi z̄á m̄a ja'̄i ya o rá 'ȳe Oja ya, guehya m̄a d̄atho b̄i nth̄eui r̄a mm̄enth̄i ya, ngue r̄a Xuua.

²⁹ M̄i 'ȳøhȳø ja'̄i n̄a r̄a hȳa n̄a. Ḡätho ȳø ja'̄i p'̄uya, co 'n̄ehȳø nḡuth̄äi xi xixyabi r̄a Xuua, bi bahȳø ja'̄i ngue x̄anho te m̄man'Oja. ³⁰ P̄e ȳø fariseo 'n̄ehȳø x̄änb̄ate ngue r̄a ley, h̄imbi ne'a r̄a nxixya bi 'ȳøtra Xuua'u, n̄u'a te nne Oja x̄ta 'ȳørpabi h̄imbi n̄u m̄anho. ³¹ Jan̄angue bi 'ȳenn̄a Jesús:

—¿Tegue ḡd̄a hȳejp̄ä ya ȳø ja'̄i ya? ¿Ter'u gūi n̄eq̄ui? ³² Ḡd̄a hȳejp̄abi ȳø b̄asi n'ȳemp'u ja r̄a t̄äi. I m̄matȳø mm̄imb̄asiui ngue di n'ȳemmi, i ẽmbi: “Dá pixt'ähe r̄a xithi ngue x̄qui n̄neh̄m̄, p̄e h̄ingá n̄neh̄m̄. Dá tut'ahe ȳø th̄uh̄u ngue ȳø th̄und̄umm̄i, p̄e h̄ingá nzom̄h̄m̄”, bi 'ȳemb̄i. ³³ Gūi njath̄u p'̄uya, n̄u'm̄ø h̄imbi nja'a te gūi mm̄am̄h̄m̄, gūi mb̄øc̄ueh̄. Porque bá ẽhra Xuua n̄un̄a mi øtra nxixya 'n̄e bi 'ȳetr̄a mm̄i, n̄u'ah̄u p'̄uya, ḡá 'ȳem̄h̄m̄ ngue n'youi r̄a ts'onth̄i ngue'a te øt'e. ³⁴ A n̄uyá, guecä dr̄á N'yoh̄u d̄á ẽ mah̄ets'i, dí si'a te dí t̄ini, n̄u'ah̄u p'̄uya gūi ẽnj̄u ngue dr̄á nhȳøt'a zih̄m̄. Gūi ẽnj̄u ngue d̄adi theḡä'be'u ȳø ja'̄i ja ȳø ts'oqui 'n̄e'u ȳø nḡuth̄äi. ³⁵ P̄e n̄un̄a r̄a hȳa n̄juantho, n̄u'm̄ø di n'yom̄f̄eni x̄anho ȳø ja'̄i, d̄a bad̄i ha rá n̄ja r̄a hȳa.

N̄up'u ja rá ngu n'na r̄a fariseo, ja 'b̄up'u r̄a Jesús.

³⁶ N̄u'a n'na n̄c'̄ei ȳø fariseo bi zixr̄a Jesús ngue d̄a ns̄ih̄m̄ p'u ja rá ngu. M̄i z̄omp'u ja r̄a ngu r̄a Jesús, b̄i m̄ip'u ja r̄a m̄exa p'̄uya. ³⁷ N̄un̄a n'na r̄a xisu mar̄á 'yots'om'm̄äi p'u ja r̄a hn̄ini, mi bad̄i ngue b̄i ma d̄a ns̄ih̄m̄ p'u ja rá ngu r̄a fariseo n̄a r̄a Jesús. Bi z̄omp'u ja r̄a ngu p'̄uya, ni d̄u n'na

ra m'mo'aceite, yup'ɥ rā aceite maḥotho gā yɥn̄i. ³⁸ Bi ndantyøhm̄u p'ɥ 'bɥhrā Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mente zoni, nu'ɥ yø guidä tägui, soxpɥ ja yø gua rā Jesús, thuqūi conyø xtā. Bi gospabi rā aceite maḥotho gā yɥn̄i. ³⁹ Nunā rā fariseo xi zixrā ts'ihm̄e rā Jesús, mi nu te øtrā xisu, ngunā rā hya bi bɛn̄i, bi 'yɛnā: “Nu'mø ngue nmajuani rā pøngahya Oja nā rā n'yohɥ nā, di pad̄i te rā m'mäi nā rā xisu cuar'mø, ngue rā 'yots'om'mäi”. ⁴⁰ Rā Jesús bi 'yɛmbrā fariseo:

—Ague Simu, jap'ɥ n'na rā hya d̄i nne gā xi'i —bi 'yɛmb̄i.

ɛnna fariseo p'ɥya:

—Dam̄i xiqui grā xān̄b̄ate.

⁴¹ Bi 'yɛnna Jesús:

—Yoho yø n'yohɥ di tuprā mɛnyu'a to di hm̄i rā mɛnyu. Nu'a n'na rā ndupate p'ɥya, nu'a hangū pøxā cut'a ciento mā pa rā nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ɛ̄i p'ɥya, nu'a hangū pøxā yote mā'dɛt'a mā pa rā nzäbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pɛ nu'ɥ mi ndupate, ya h̄imb̄i zä bi gutyø güenda. Nu'a bi hm̄i rā mɛnyu p'ɥya, bi punnbi gä yoho. Dam̄i xicya, ɛndanā gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mam̄adi rá hm̄u?

⁴³ Bi 'yɛnna Simu p'ɥya:

—Nup'ɥ nnā bɛngä, man'natho tate di ja mam̄adi'a xangu mi ndupate, nɛ bi punnbi.

Bi 'yɛnna Jesús:

—Nu'a gā manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyɛtrā xisu nā rā Jesús, bi 'yɛmbrā Simu:

—Guí nnu nā rā xisu 'bɥcua ya. Dā cut'ä ua ja ni ngu, pɛ h̄ingā 'dacrā dehe xca nxɥgua. Pɛ nunā rā xisu 'bɥcua, bi merçā mā gua conyø guidä,

'nε bi duquī conyø xta. ⁴⁵ Nu'i, hinxcá zεnguaguī conn'na rā beso, pε nuná, mεnte rā ora xtá cut'ä ua ja nī ngu ya, hinguī sāya thannegui mā gua. ⁴⁶ Nu'i, hinxcá coscā rā aceite mā ya. Pε nuná, mahotho gā yunnā aceite bi goscaguī mā gua. ⁴⁷ Guehna dí xi'i naya, ngue εmmēi dī maquī, ja dī nεqui p'ε ngue xangu rā ts'oqui, pε dī mpunnbi. Pε nu rā ja'i ngue ts'atho mapunnbi, ts'atho dī nεqui ngue dī mā'a n'na.

⁴⁸ Rā Jesús bi 'yεmbrā xisu:

—Ya dá pun'na'i nī ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'ε mī'da yø ja'i xi ts'ofō 'dap'ε 'bεhmε p'ε ja rā mεxa p'εya, dī n'yεmbi:

—¿Te'ō nī n'yohε nā εnā ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pε rā Jesús bi 'yεmbrā xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yεc'εiguī. Dā hyu nī mmēi ya, nī ma.

8

Ja ua yø thūhu yø xisu bi māxra Jesús.

¹ M'mεfa p'εya, xangu yø hnini bi thohnā rā Jesús ngue xihyø ja'i ha dī njap'ε di zo rá 'yε Oja. Nī n'youi'ε 'dε'mā yoho yø xādi. ² Xquet'a n'yohε 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mī n'youi yø ts'onthi, dā gue'ε mādi hyenni. N'yohε p'ε rā Maya nūnā ja man'na rá thūhu ngue rā Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'mεt'ō ngue mī n'youi yoto yø ts'onthi. ³ N'youi p'ε rā Juana nūnā rá xisu rā Chuza, guehna dī mānda gātho yø mēfi p'ε ja rá palacio rā Herodes. 'Nε rā Susana n'youi p'ε. N'youi p'ε xangu yø xisu ngue ja te pεts'i, nu'mø te honna Jesús, guehya fāxya.

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra momhmudä.

⁴ Xangu yø ja'i bá εp'ε ja yø hnini ngue nne da 'yøde te mmanna Jesús. Mi mpeti xangu yø ja'i, bi hyoni te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

⁵ —N'na ra n'yohε bi ma da ponna trigo. Nup'ε bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'ε ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi nεhyø ja'i thop'ε ja ra 'yu. Bi map'ε yø ts'int's'ε ngue bi za yø hmudä. ⁶ Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'ε hingui pidi ra häi ngue o ra do. Bi 'yotra hmudä 'mø mi bøts'e, ngue hingui xa ra häi. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'ε ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'εya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudä, bi zop'ε ja ra hoga häi, guehya εmmεi bi nja ya. Nu'a n'na mhmudä bi bøn'a n'na ciento yø hmudä.

Nu'mø mi manna ra hya na, bi ts'εdi bi 'yεmbyø ja'i:

—A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmε na ra hya di mmangä ya —bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

⁹ Nu'ε yø xädi bi 'yänni te ga mbønya yø hya xi hyεqui. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmaihε ya yø hya ya. Pε nuya mi'da yø ja'i, dá thonna hya di nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te da nu, tengutho 'mø ngue hinte da nu. Nuya yø hya da 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya da 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

11 Ma gā xi'ahū te gā mbønna rā hyā dá mā. Nu rā hmudā bi 'boni, gue'a rá hyā Oja'a. 12 Nūya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hyā, guehya gui nhyejpi ngue rā nen'yu p'ū bi zo rā hmudā ya. Høntho juadi bi 'yøhra hyā, bi map'ū rā zithu, bi japi bi pumbēni rā hyā xi 'yøde. Hīngui nnepe ngue da 'yεc'ei rā hyā, ngue di nyanyø te yø ja'i. 13 Mī'da yø ja'i, gui nhyejpa rā häi hīngui pidi ngue mī o rā do p'ū bi zo yø hmudā. Mī zā mī 'yøhra hyā yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i hīmbi bent'i xanho rā hyā ya. Bi 'yεc'ei njammī pa. Nū'mø bi ts'ui, 'bexi cohyø mmui. 14 Mī'da yø ja'i p'ūya, gui nhyejpabi rā häi ngue ja yø 'uini p'ū bi zo yø hmudā. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja rā hyā ya. Pε nū'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmui yø ja'i. Di ja ndummui honi ha di mmεmmeti. Nū'a te yø pähäε, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hīn temā ntho bi 'yørpabi nā rā hyā bi 'yøde. 15 Pε mī'da yø ja'i, gui nhyejpi ngue rā hoga häi p'ū bi zo yø hmudā. Guehya yø ja'i ngue yø mmui gā 'yøhra hyā ya, 'nε εt'ammui rā hyā øde. Hīngui hεgui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Rā Jesús bi hyejpa rā hyā n'na rā nyot'i.

16 Nū'mø to di sacā n'na rā nyot'i, hīngui sä ngue da go'mi, ogue da hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxmāya, n'namhma ngue nū'ū cat'ambo rā ngu da hyεtra nyot'i. 17 Njarbætho ya yø hyā hīngui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tīnyø mmui hanja rā hyā. Pε da 'yεhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja rā hyā.

18 Janangue dami 'yεt'ammuihū teni bōnya yø hyā dí mmangä. A nu rā ja'i da dini xanho rá mmui

hanja rā hya, dā māx Oja ngue man'na di bahra hya. Pε nu rā ja'i hinguī nne dā 'yørpabi maşu rā hya dī mma, nu'a zits'ε rā hya pađi, dā thanbji.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bōni ngue da 'yōt'e tengutho 'mō drá mēni.

¹⁹ Nup'ε mi 'bahra Jesús, ja bi zōmp'ε rá mamá, 'nēhyō n'yohε. Pε hinguī sā dā guat'i ngue dī nyaui, porque mandøngu dyō ja'i 'bεp'ε. ²⁰ Hīndi 'bēdi to bi xihra Jesús, bi 'yεmbji:

—Nī mamá 'nēhni n'yohε 'bācua thi. I nzo'i ngue guī nyaui 'nā —bi 'yεmbji.

²¹ Mī dahra Jesús, bi 'yεntho:

—Nūya 'bεcua øspabi rá hya Oja, nu'a rā hya øde gue'a øt'a, guehya εntho mā mamá ya, guehya εntho mā n'yohε ya.

Rā Jesús bi säyabi rā ndahi conyø funthe.

²² N'na rā pa rā Jesús bi yεrbε ja n'na rā barco conyø xādi. Bi 'yεmbji:

—A nuyá, ma ga 'dasε rā zabi gdá mähä man'na nguadi —bi 'yεmbji.

Bi ma p'uya. ²³ Mēnte ni 'yop'ε ja rā dehe rā barco, bi n'ahra Jesús. εnā ha bi 'yεtā n'na rā ndønthi bi n'yo. Nu'ε yø funthe nanguī, so mbo rā barco. Ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco.

²⁴ Nu'ε yø xādi rā Jesús, bá äp'ε bi aha, bi 'yεmbji:

—Ague grá xännbate, ague grá xännbate, ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco. Ya ga tuhε —bi 'yεmbji.

Mī nangra Jesús, bi hejpađi rā ndahi 'nēhyō funthe. Ngu i hejpi, 'bexpī nsāya. M'mefa ya hīn temā di 'yañi. ²⁵ Bi 'yεmbyø xādi p'uya:

—¿Hanja ngue hinguí εc'ei ngue ga fāxahū? —bi 'yēmbi.

Nū'ū yø xādi di 'yøtho hanja'a te bi nū, 'nε bi nsū. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na p'ūya:

—¿Te'o ni n'yohū nā n'yø? Nū'mø bi zohra ndahī 'nεhra dehe, i εc'ei —dī n'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū n'youi yø ts'onthi.

²⁶ Mī zōnna barco p'ū ja rā häi Gadara, man'na nguadi rā zabi ha dī nhyandui rā häi Galilea. ²⁷ Mī bōmp'ū ja rā barco rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohū ngue rā mmēngu p'ū. Ya rá ya'atho yø pa mī n'youi yø ts'onthi nā rā n'yohū. Nī xingra ūlu di he. Nī xingui 'būp'ū ja rá ngu, sinoque guerp'ū ja rā camposanto bí 'būi. ²⁸ Ngu i nū rā Jesús, bi ndantyøhmū p'ū ha 'bāi. Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'ū'i Oja nūna jase rá ts'edi. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'būi? Dí ä'i rā mate ngue 'yo gadi ŋnguī.

²⁹ Ngūna rā hyā bi manna n'yohū, porque ya xi xihra ts'onthi rā Jesús ngue da hyep'ū rā n'yohū n'youi. Xangu yø nnidi ngue εmmēi di ŋm'mø bi gū. Yø ja'i p'ūya turpa yø 'yε 'nεhyø gua conyø cadena, pε di c'ūqui. Rā ts'onthi p'ūya di japra n'yohū ngue 'dagui, ni ma dapo. ³⁰ Rā Jesús bi 'yānni, bi 'yēmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohū p'ūya bi 'yēna:

—Nná hugā ngue yø mmūndotho gāhe —bi 'yēna.

Bi manna tengū nā porque xangu yø ts'onthi mī n'youi rā n'yohū. ³¹ Nū'ū yø ts'onthi p'ūya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yerbū ha ja ngue da jot'i. ³² Ja

mī 'yorbutho n'na 'bui yø ts'udi mā'yoni p'ua ja rā nguani p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yādi ngue dā yurbu ja yø mmui yø ts'udi. A nuna rā Jesús bi unna nt'ēdi. ³³ Janangue yø ts'onthi bi hyep'ua rā n'yohu mī n'youi, bi yurbu ja yø mmui yø ts'udi. Nuya yø ts'udi p'uya, bi gu rā 'dihī, bi nhyorbū ja rā zabi. Gā ja bi jārū rā dehe.

³⁴ Nu'ua yø n'yohu mī fāhyø ts'udi, mī nu te bi nja. Bi gu rā 'dihī bi mā bá mamp'ua bí ja rā hnini. Dā gue'ua yø jā'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gā bá xifi. ³⁵ Mī 'yøhyø jā'i'a te bi nja, māndøngu dyø jā'i bá ēhē dā nu. Mī zønyø jā'i p'ua 'būhrā Jesús, 'dap'ua 'būhmī'a rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi. Ya xi dits'i. Ya hīnte di ja, ya he yø ūlu. Pē bi zū yø jā'i'a te xi nja. ³⁶ Nuya yø jā'i xi nūse'a te xi tho rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi, gā xihyø jā'i nu'ua ja søhø. ³⁷ Nuna rā hyā bi nja, nguya yø mmēngu Gadara, nguya yø jā'i ndap'ua bi zā bi 'yē'a rā xequi'a, 'da gā xityø jā'i rā Jesús ngue dā ma. Porque ēmmēi sū yø jā'i te bi 'yøt'e. Janangue hōmbi yurbu ja rā barco rā Jesús ngue bi mengui. ³⁸ Nu'a rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xtā mmē rā Jesús. Pē rā Jesús hīmbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

³⁹ —Mān'na xanho ni mā ni ngu, n'namhma gui xihyø jā'i'a te gā bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yēmbi.

Bi mā rā n'yohu p'uya, bi xifi gātho yø jā'i p'ua ja rā hnini'a te xi 'yørpabi rā Jesús.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue dā øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mī zøm mān'na nguadi rā zabi rā Jesús. Mī nu yø jā'i ya māmbi 'bup'ua, rā ndi johya. Porque ya mī ndø'mate gātho yø jā'i. ⁴¹ Bi zø'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di mānda p'ua ja rā nija p'uya, ni hu ngue

rā Jairo. Bi ndantyøhmū p'ʌ 'bāhrā Jesús. Bi 'yāpra māte ngue dā map'ʌ bí ja rá ngu. ⁴² Porque ya ja ngue dā dū n'na rá t'ixu mī si. Ya n'ne'mā yonjeya mī 'bʌi, pɛ hønt'a rá 'dant'ixu mī si'a. Mī ma rā Jesús. Xangu yø ja'i bi denni astā dī ntørbʌ ja rā 'yū.

⁴³ Nu'ʌ yø ja'i nī dennā Jesús, n'youi p'ʌ n'na rā xisu ngue ya n'ne'mā yonjeya mī hɛmbra m'mäcji. Nūnā rā xisu mādi hyenni, xandøngu rá mɛnyu xi ʌni ngue mī honyø 'yøthe dā 'yøthe. Pɛ xinga n'na'ʌ yø 'yøthe xtā nzā dā 'yøthe. ⁴⁴ Nūnā rā xisu, bi m'mɛfa p'ʌ nī ma rā Jesús, bi guarbʌ ja rá xʌtha, bi dārpa rá nyanī rá he. Ngu'i dārpa rá he p'ʌya, 'bɛxpī nsāya rā ji mī hɛmbi. ⁴⁵ Bi 'yenna Jesús:

—¿Te'o bi dārcaḡuī mā he? —bi 'yɛmbyø ja'i.

Gātho yø ja'i p'ʌya, i mma ngue hīnjo'o. Pɛ rā Bɛdu 'nɛ'ʌ mī'da yø n'yohʌ bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grā xännbate, guí änni to bi dāt'a nī he. Conque guí nnu ngue dī ntøtyø ja'i, 'nɛ tøn'na'i.

⁴⁶ Pɛ rā Jesús bi 'yena:

—Hīn'na. 'Bʌi to bi dārca mā he. Porque dādi ʌnna güenda ngue bi zā n'na nc'ɛi commā ts'ɛdi.

⁴⁷ Bi nū rā xisu p'ʌya, ngue fatho te bi 'yøt'e. Nī huaḡuī mmap'ʌ. Bi ndantyøhmū p'ʌ 'bāhrā Jesús. Yø hmī yø dā yø ja'i p'ʌ bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dādi. 'Nɛ bi xifi ngue 'bɛxpī zā rā ji mī hɛmbi.

⁴⁸ Rā Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yɛc'ɛi ngue di zä'i commā ts'ɛdigä. Dā hyū nī mmʌi ya, nī ma —bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Nūnā rā Jesús, mɛnte yaui rā xisu mādi hyenni, bi zø hman'na nc'ɛi bá nɛxpʌ ja rá ngu rā Jairo. Bi 'yɛmbra Jairo:

—Ya bi dū nī t'ixu n'yø, 'yonī mantho gui sixra xännbate.

⁵⁰ Pε ra Jesús, mī 'yø'a te si ra Jairo, bi 'yεmbi:

—'Yo sä guī su'a si'i ngue bi dū nī t'ixu. Sinoque damī 'yεc'εigui ngue da zä ga øthegä nī t'ixu —bi 'yεmbi.

⁵¹ Mī zømp'u ja ra ngu p'uya, hīnjondi japi ngue 'da xti yut'ui mbo. Høndra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, 'nεhrá papá 'nεhrá mamá ra hmute bi japi bi yut'ambo. ⁵² Gä zonyø ja'i, i ya dummui yø ja'i conná ngue'a bi dū. Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—'Yo gui zomhm. Nunā ra hmute hīngui tū nā, i aθho nā.

⁵³ Pε nūya yø ja'i yaui ra Jesús i thentho, porque padī ngue ya xi dū ra hmute. ⁵⁴ Nunā ra Jesús bi bennbā rá 'ye ra dū, nts'edi bi 'yεmbi:

—Ague grá hmute, damī nanguī.

⁵⁵ Nunā ra hmute p'uya, maħømbi nja rá te. Bī nanguī 'bexque'a. Bī manda ra Jesús ngue di t'unna hmε da zi ra hmute. ⁵⁶ Nunā rá papá 'nεhra mamá ra hmute di 'yøtho te bī nja. Pε ra Jesús bī manda ngue hīnjonda sifi te bī nja.

9

Bi 'yet'u 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, ngue da xännbabi ra hya yø ja'i.

¹ Nunā ra Jesús, mī pεti gätho'u 'dε'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue da hya ra ts'edi da 'yøthe gätho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da 'yøthe yø ja'i hεmbi 'dama 'dan'yo man'u. ² Bī menhni ngue da xihra hya yø ja'i ha di njap'u di zo

rā 'yε Oja. 'Nε da 'yøthe yø dārquēhī p'ᵤ di ma. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo te gui haḡ'mø gá mähä, nī xingra tøhø, nī xingra bolsa, nī xingra thuhmε, nī xingra mεnyu. 'Yo gui caḡ maḡ'na nī pahñihᵤ. ⁴ Nup'ᵤ ja rā ngu di n'na'ahᵤ rā ts'äya, ja gui n'oxhᵤ p'ᵤ, asta gue'mø guá εhmᵤ. ⁵ A nup'ᵤ hīndi n'na'ahᵤ rā ts'äya, gui pømhᵤ p'ᵤ ja rā hnini. Pε dami huamhra fonthäi di n'youi nī mbonguahᵤ, gue'a rā hmεya'a ngue ya da thēp'ᵤ ya yø ja'i hīmbi 'yøt'ahᵤ maḡu.

⁶ Bi ma'ᵤ bi t'εt'i, i mpa p'ᵤ ja yø hnini. Bi xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hya, 'nε bi 'yøthe yø dārquēhī p'ᵤ nī ma.

Rā dast'abi Herodes hīngui nnu rā pa da nu rā Jesús.

⁷ Mī 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque εn'i'da yø ja'i ngue nuna rā Jesús, guehna rā Xuua xi bεnnate p'ᵤ bī nt'ägui. ⁸ Mī'da yø ja'i p'ᵤya, εmbi ngue ya 'yop'ᵤ rā Elías. Mī'da p'ᵤya, εmbi ngue 'bēi toni nyogui pøngahya Oja xpi bεnnate. ⁹ Pε rā Herodes bi 'yεna:

—Nu'a rā Xuua dá mandagä bi t'øjpaḡi rá ya'a, hīngā gue'a 'yop'ᵤ'a. ¿Pε te'o nī n'yohᵤ na dí øcä ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hīngui nnu rā pa rā Herodes ngue da nu rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cat'a mahuaḡi ma'yohᵤ.

¹⁰ Mambá pengyø xädi rā Jesús ngue bá manna hya p'ᵤ ja yø hnini, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nuna rā Jesús bi zixyø xädi ngue bi ma dapo, jonna

hn̄in̄i Betsaida. ¹¹ Pɛ nu'mø mi bahyø ja'i hapu bí 'buhra Jesús, bi map'ua bí 'bui. Di säyabi yø ja'i somp'ua 'bui. I xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yɛ Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquɛhi.

¹² Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, bi guat'ua 'de'ma yoho yø xädi rá Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dami 'yɛhyø ja'i, n'namhma da hyoni ha di n'oxi, ja da dämp'ua rá hmɛ da zi. Porque nuua dí 'buhma, rá dapo ua.

¹³ Rá Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Dami unhn̄a rá hmɛ da zi yø ja'i —bi 'yɛmbi.

Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Pɛ hōndi cut'a yø thuhmɛ dí hagähe, 'nɛ yoho yø hua. Rá nɛgui ga mmäcähe 'mø, ga ma tämhme rá hmɛ da zi yø ja'i.

¹⁴ Yø ja'i p'uya, comma cut'a mahuah̄i ma'yoha. Pɛ rá Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Dami xihma yø ja'i da mi. Da 'yøtyø zimundo ngue dyø yote ma'det'a nja'i p'ua da mi.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'uya. Bi mi gätho yø ja'i.

¹⁶ Rá Jesús bi hyan'ua cut'a yø thuhmɛ 'nɛ'ua yoho yø hua. Bi hyanma hɛts'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmɛ p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. Da guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihmɛ xanho yø ja'i, gä bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yø thuhmɛ bi bongui, bi zu'i 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi manna Bedu ngue rá Jesús, gue'a rá Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni rá Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yø xädi. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Te'ogä p'ua ga mbɛnyø ja'i 'mø?

19 Mī dahyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—'Bη i'da yø ja'ī εmbi ngue gue'e grā Xuua gmi øtra nxixya. Mī'da yø ja'ī p'uya, εmbi ngue gue'e grā Elías. Mī'da yø ja'ī p'uya, εmbi ngue gue'e n'na'η yø nyogui pøngahya Oja xpi bennate.

20 Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahη p'uya, ζte'ogä p'η gni bεmhμη ngue guecä?

Rā Bεdu p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'ī, gue'e grā Cristo ba εxa'ī Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yεmbi.

21 Rā Jesús mahømbi 'yεmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi mā ngue dā tho, 'nε bi mā ngue di bennate.

22 Bi xihyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu rā N'yohη bí 'yε mahets'ī, dā 'yεmmēi dā ma mā'ani. Nu'η yø ja'ī 'bet'o p'η ja rā nija dā zai, dā guehyø hmu yø mmäcja, 'nεhyø xännbate ngue rā ley, gä dā zai 'nε dā hyo. Pε rá hyu pa p'uya di bennate —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø dā gohyø mmηi'a ga 'yεc'ei.

23 M'mεfa p'uya, bi 'yεmbi gätho yø ja'ī:

—Nu to nne dā denngui, hingui sä ngue dā zänse te dā n'yo. Hangu rā pa, hinha di gohrá mmηi, madague'a dā thop'η ja rā pont'ī. 24 Nu rā ja'ī dā 'uegue ngue su dā tho, guehna rā ja'ī di m'mεhrá te na. Pε nu rā ja'ī hingui cohra mmηi'a ga 'yεc'ei'gui, mada tho conná ngueque, guehna rā ja'ī di nyanná te na. 25 Porque hinte dā dahra ja'ī, madague'a dā 'yøt'e ngue rá mmeti gä rā ximhai,

'nɛ di m'mehrá te. ²⁶ A nuyá, nu ra ja'i ngue pɛsrá sá conná ngueque, ogue i pɛsrá sá conná nguehra hya dí xännbate, xquet'a da 'yɛhra pa ngue nugui drá N'yohɯ dá ɛ mahɛts'i, xquet'a ga pɛs'ma sá conná ngue'ɯ to di jagbɯ. Guehna ra pa ga ma pengui ngue ga ndast'abi, conná ts'edi Oja ga ma n'yo'be yø maça anxɛ Oja. ²⁷ Majuaní dí xi'ahɯ, ngue nuya 'da 'bɯcua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bí mpä'a te gui nɛqui ra Jesús.

²⁸ Ya rá hyato ma pa xi manna ra hya na p'uya, bi map'ɯ bí ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bɛdu, ra Jacobo, ra Xuua. ²⁹ Mɛnte mmat'Oja ra Jesús, bi mpä'a gui nɛqui rá hmi. Rá he p'uya, asta di yoxni'a ga nt'axi. ³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bäp'ɯ yoho yø n'yohɯ yauí. Nuya p'uya, guehna ra Moisés 'nɛhra Elías. ³¹ 'Nɛhya xquet'a di yoxni p'ɯ i nɛqui ya. Nup'ɯ ha bi nyauí ra Jesús, bi c'a'a ra ndate ja ngue daní nthop'ɯ Jerusalén. ³² Pɛ ra Bɛdu co 'nɛ'ɯ mi'da yø n'yohɯ, bi n'aha ngue netha. Nu'mø mi nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'ɯ 'bähra Jesús, co 'nɛ'ɯ miyoho yø n'yohɯ 'dap'ɯ 'bähmi di yoxni. ³³ Nuna ra Moisés 'nɛhra Elías, ya ja ngue da zop'ɯ ra Jesús. Pɛ ra Bɛdu bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue dí 'bɯhmɯ ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yɛmbi.

Pɛ ra Bɛdu hingui padi te mma. ³⁴ Mɛnte bi manna ra hya na, bi nja n'na ra gui ngue bi go'mi. ɛmmei bi nsu 'mø mi go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nya Oja p'ɯ ja ra gui, bi 'yɛna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'u dadi madi. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yεt'ammuih —bi 'yεna.

³⁶ Mi juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bäse p'u ra Jesús. Pe hinjombi xi'a te bi nu.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

³⁷ Mi hyaxpuya, bá ep'u ja ra nyuni mambi 'bui. Pe xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui ra Jesús.

³⁸ Nup'u 'bahyø ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grá xännbate, dami nurquits'u ma ts'unt'u 'bucua, porque hønna dí si na. ³⁹ Nu'mø bi gu ra ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'nε sohyø fugui. Hinguí nne da hyεgui, εmmei di uni. ⁴⁰ Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthe ts'u, pe hinxa nzä xa 'yøthe.

⁴¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Astā njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigah? ¿Ua gui εna ngue hangu ra pa ga set'ah?

Bi t'εmbrā papá ra dárquehi p'uya:

—Bá si ua ni ts'unt'u ya.

⁴² Pe nu'mø ni ma da guatra ts'unt'u p'u 'bähra Jesús, astā ra huaqui bi 'yεn'a häi ra ts'onthi. Ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'unt'u ngue bi hyep'u. Mi zä'a te mi hεmbrā ts'unt'u, bi ndäprā papá p'uya. ⁴³ Gä di 'yødyø ja'i te bi nja. Bi bahyø ja'i ngue ma datho ja rá ts'edi Oja.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho.

Mεnte di 'yøtho gätho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yεmbyø xädi p'uya:

44 —Dami 'yøhmæ xanho na ra hya ga xi'ahæ ya. Mami pumbænihæ ngue ra N'yohæ bí'yε mahets'i di ndäpyø ts'oc'ei.

45 Pε nu'u yø xädi himbi dinyø mmæi na ra hya xifi, porque tobe hingui xojpabi Oja yø mmæi ngue da ba'a xifi. I su yø xädi da 'yänni te ga mbøn'a ra hya mmanã Jesús.

Ra Jesús bi xännbã yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

46 Nu'u yø xädi ra Jesús di njun'mahya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu. 47 Pε bi bahra Jesús te mbemp'u ja yø mmæi yø xädi. Bi zonhnã n'na ra basi, bi 'bämbæ ha 'bäi. 48 Bi 'yεmbuya:

—Nu ra ja'i di ja mmansu na ra basi 'bæcua ya, ngunã da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, entho go di ja mmansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mansugui, entho go di ja mmansu'a to bá penngui. Gätho'ahæ ya, nu'a da t'embï ngue hinte di muui ya, gue'a ma da'a p'aya.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sathyø ja'i nnønnbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

49 Ra Xuua bi 'yεmbi:

—Ague grã xännbate, xtã nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pε xtã hejpahe, porque hindï n'yohæ p'u nnã mähä.

50 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønnagui ma thuhu, porque nuya hingui sacjæ, ma n'yohæ ya.

Rā Jesús bi hej̄pabi rā Jacobo 'nēhra Xuua te i mma.

⁵¹ Mañ'na, mañ'na ni guatra pa ngue da ma mah̄ets'i rā Jesús. Bi hya rā ts'edi p'aya ngue di ma Jerusalén. ⁵² Bi 'bet'o 'da yø amigo ngue xtani 'yāhra nt'edi ha dani nsāya. Mi zomp'ua ja n'na rā hnini jap'ua ja rā häi Samaria, bi ne ngue ja xtani 'yāp'ua rā nt'edi xti n'oxi. ⁵³ Pε yø mmengu Samaria himbi nepe xti n'oxi, porque padi ngue da thotho di ma Jerusalén. ⁵⁴ Nu'ua yø xadi rā Jesús, rā Jacobo 'nēhra Xuua, mi nu ngue ya himbi t'unna ts'āya. Bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga ähma ngue da tähyø sibi mah̄ets'i ngue di juadi, tengutho bi 'yøtra pøngahya Elías?

⁵⁵ Bi hyet'ua yaui rā Jesús, bi hejpi, bi 'yēmbi:

—Nu'au hinguí pahmi ngue hinguí ho na rā hya guí mmammī. ⁵⁶ Porque rā N'yohua bí 'yε mah̄ets'i, himbi 'yεhε ngue di juahyø ja'i, sinoque bí 'yεhε ngue da yañi.

I ma mañ'na rā hnini p'aya.

Hya nc'ei bi nyau rā Jesús.

⁵⁷ Mente ni 'yop'ua ja rā 'yu p'aya, n'na rā n'yohua bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme hapu gdi ma —bi 'yēmbi.

⁵⁸ Rā Jesús bi 'yēmp'a yaui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'ua ja yø 'bafi ngue säya. Pε rā N'yohua bí 'yε mah̄ets'i hin'yua rá ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yēmba n'na nc'ei rā Jesús:

—Ma ga mme'p'ua nná magä —bi 'yēmbi.

Pε nu'a ts'o p'uya, bi 'yεnā:

—Ague grá hmu, dami 'dacrā nt'ēdi ngue 'be da du mā papá ga ägui. Ya da zā ga mme p'uya —bi 'yεmbi.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yεmp'a yaui:

—Nū'u yø ja'i εntho ya xa ndu ngue hinguī pa Oja, gue'u da 'yāhyø mmindui'u. Pε nu'i, ma ga mmehma, n'namhma gui xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja.

⁶¹ Mahømbi 'yεn man'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme, pε dami 'dacrā nt'ēdi ngue 'be ga ma ε'u bi 'bap'u ja mā ngu.

⁶² Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nū'a bi bεntrā t'abi ndani ngue di nuafani, 'nε cohra mmāi m'mefa, gue'a ya hīngrā nzāui da mā ha di njap'u di zo rá 'yε Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'uya, nuna ra Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'u di ma. Yø yonc'ei p'u da ma n'na ngu n'na, i map'u ja yø hnini ja ngue dani nthohra Jesús. ² Bi 'yεmbuya:

—Majuani dí xi'ahū ngue ra 'befi xangu i ja, pε yø mēfi zi yohotho 'bui. Janangue nuyá, dami 'yāphu na Oja rá mmeti ra 'befi, ngue da menhyø mēfi p'u ja rá 'befi. ³ Nuya gui mmähā ya. Pε dami mfāhū, porque gui cūthū p'u 'būhyø ja'i ngue yø nduc'ei, tengūtho yø de'yo 'mø 'yop'u ha 'būhyø zate, gui njathū p'uya. ⁴ 'Yo temā bolsa gui caxū, 'yo temā njūmēnyū gui caxū. 'Yo gui cax hmi'da

n̄i thixfan̄ih̄. 'Yo to di ot'ah̄ 'mø gá nzɛnguah̄ p'̄ ja ra 'yu. ⁵ Nu'mø gá sɔmp'̄ ja n'na ra ngu, gui zɛnguate 'mø gá c̄ath̄ mbo. Gui 'yɛna: “Oja di japr̄a ngu ja ua ya”. ⁶ Nu'mø 'b̄ap'̄ yø ja'i ngue nnepr̄á njap̄i Oja, nu'a ra nzɛngua gadi un̄i ngue Oja di japyø ja'i, da gohm̄i ra nzɛngua. Pɛ nu'mø h̄ingūi nne yø ja'i, ya h̄in'na 'mø. ⁷ Dam̄i nsäya p'̄ ja ra ngu gui sɔmh̄m̄. Dam̄i sih̄'a te si yø ja'i 'b̄ap'̄. Porque n̄i 'yup'̄ ngue di t'unná nzäbi ra mɛfi. 'Yo h̄ontho gui p̄on'a n'na ra ngu, gn̄i mpa man'na ra ngu. Nu'a, h̄in'na'a. ⁸ Nu'mø bi n'na'ah̄ ra ts'äya p'̄ ja ra hn̄in̄i gui sɔmh̄m̄, dam̄i si'a te di n'na'ah̄. ⁹ Gui 'yøth̄eh̄ yø dārqūh̄i di 'b̄ap'̄. Gui 'yɛmh̄m̄: “Nu'yá, ya guerp'̄ gui pah̄m̄ ha gdi soh̄ rá 'yɛ Oja ya”. ¹⁰ Pɛ nu'mø h̄imb̄i n'na'ah̄ ra ts'äya p'̄ ja ra hn̄in̄i gui sɔmh̄m̄, gui 'yɛm'mø ga thoh̄m̄ p'̄ ja yø caye: ¹¹ “Dá huamb̄ ja ra hn̄in̄i yø fonth̄äi bá n'youi mā mbonguahe. Gue'a ra hm̄ɛya'a ngue ya dá thɛc'ah̄ p'̄. Pɛ dam̄i pah̄m̄ ngue ya m̄i ja ngue x̄t̄a si'ah̄ ha gdi soh̄ rá 'yɛ Oja”, gui 'yɛmph̄ yø ja'i. ¹² Dí xi'ah̄ ngue nu'mø ra pa dan̄i thaxra güɛnda, man'na x̄an'̄ ra castigo da thohya yø ja'i h̄imb̄i unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'̄ yø ja'i m̄i 'b̄ap'̄ ja ra hn̄in̄i Sodoma.

Xandøngu ra castigo da thohyø ja'i h̄ingūi nne di 'b̄atyø mm̄i.

¹³ Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'b̄ap'̄ ja ra hn̄in̄i Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'b̄ap'̄ ja ra hn̄in̄i Betsaida. Porque h̄imb̄i 'yɛc'ɛigui 'mø m̄i nu yø milagro dá ørb̄ 'b̄ai. A nu'mø x̄t̄a nnu yø milagro yø ja'i m̄i 'b̄ap'̄ ja ra nyogui hn̄in̄i Tiro, 'nɛp'̄ ja ra hn̄in̄i Sidón, n'nahmantho x̄t̄a

hyep'ʌ rá nts'o man̄i n'yo yø ja'í. Xt̄i n'yʌxyø 'bospi, 'nɛ xta hye yø he yø ja'í nu'a xt̄i nɛqui ngue 'bʌ ndum̄m̄ɛi. ¹⁴ Pɛ nu'mø rá pa dan̄i thaxra güenda, man'na xangu rá castigo da thohyø ja'í festa rá hya ya, ngue'a rá castigo da thohyø ja'í mi 'bʌp'ʌ ja rá hn̄ini Tiro 'nɛp'ʌ ja rá hn̄ini Sidón. ¹⁵ A nu'ʌ yø ja'í 'bʌp'ʌ ja rá hn̄ini Capernaum, rá nzɛgui ɛna ngue da t'ɛspabi p'ʌ mahɛts'í, 'nɛcua ja rá häi da t'ɛspi. Pɛ gue di map'ʌ ja rá niđu.

¹⁶ Bi 'yɛmbyø xädi rá Jesús:

—Nu'ʌ yø ja'í da ne da 'yøhra hya gui xihm̄ɛ, tengutho 'mø go da 'yørcasɛ mā hyagä'ʌ. Nu te'o hinda nu manho'ah̄ɛ, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'í. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pengui.

Ya bá penc'ʌ hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'ʌ hyate ma'det'a nja'í bi 'benhni, ɛmmɛi di johya. I ɛna:

—Ague grá Hmu, nu'mø dá nongähe ni thuh̄u, asta 'nɛhyø ts'onthi n'youi yø ja'í hɛp'ʌ.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Gue'a gui mmamm̄i. Dá nugä rá Satanás ngue gá taph̄ɛ, bi ma häi tengutho rá huei 'mø ni gai.

¹⁹ Nugä dá 'da'ah̄ɛ rá ts'ɛdi ngue madague'a gui nɛsh̄ɛ yø c'ɛya 'nɛ gui nɛsh̄ɛ yø ixtehe, pɛ hinte da ja'ah̄ɛ. 'Nɛ gui taph̄ɛ gätho rá ts'ɛdi na rá zithu mā nsūih̄ɛ. ²⁰ Pɛ 'yo gadi johyah̄ɛ ngue hontho gui nnongah̄ɛ mā thuhugä, 'bexi hɛp'ʌ yø ts'onthi n'youi yø ja'í. Sinoque nu'a gdi johyah̄ɛ, ngue bi nt'ot'i ni thuhuh̄ɛ p'ʌ mahɛts'í.

Di johya rá Jesús.

21 Nu'a ra ora'a p'uya, ra Espíritu Santo bi japi ngue emmēi di johya ra Jesús. Bi 'yēna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i grá Hmu p'ua mahēts'i, grá Hmu ua ja ra ximhāi. Porque yø ja'i ena ngue yø bamhya, i ena ngue tini xanho yø mmāi hanja ra hya, pε gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sānni ngue di nja'a.

22 Ma Papágā bi dāqui gātho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pōni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'unt'u Oja, sinoque hōnsē'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pōni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hōnsē'a rá Ts'unt'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'unt'u Oja ngue da badi te'o na ra Papá, ya da zā da badi.

23 Bi hyetyø xādi p'uya, bi 'yεmsebi:

—Bi toca'ahua ra mmēnthi ngue gá nuse conni dāhua te guí nnuhua ya. 24 Porque dí xi'ahua ngue yø pa xa thogui, xangu yø pōngahya Oja xa m'mai, 'nehyo dast'abi xa m'mai, bi ne xta nnu'a te guí nnuhua ya, pε himbi zā bi nu. Bi ne xta 'yø'a ra hya guí øhmu ya, pε himbi zā bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmengu Samaria.

25 Nu'a n'na ra xānnbate ngue ra ley p'uya, bi guat'i ngue thāmahya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá xānnbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinna te para zantho?

26 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tim'mø gadi xādi?

27 Nu'a ra xānnbate ngue ra ley p'uya, bi 'yēna:

—Nūnā rā hyā nā, guehna εnā: “Dāmī ja ndummaī ngue mathoguiho guī mahmū Ojā co gātho nī mmāihū. Hāngu rā pa hōnt'a guī mbεmhma'a. 'Nε dāmī mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, i εnna hyā.

²⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xanho te guī mma. Dāmī 'yōt'e tengutho rā hyā guī mmanya n'namhma ngue gui tinna te para zantho.

²⁹ Pε nūnā rā xānnbate ngue rā ley, i εnā ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gātho yø ja'i 'da guī matho. Janangu bi 'yεmbra Jesús:

—Pε, ¿ndana gue'a mā mmic'εi'be p'uya?

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—N'na rā n'yohū bā hyā rā 'yu xpi 'yε'a Jerusalén, nī map'ū ja rā hniñi Jericó. Bī nthēui yø bε, bi hyānnbabi'a te mī hā, asta bī møjpe. Bī unī, bi zop'ū p'uya. Ya sā rā ndate 'mø mī zop'ū. ³¹ Nu'a rā ora'a p'uya, bi thop'ū ja rā 'yu n'na rā mmācja. Bī nu ngue 'bemp'ū rā n'yohū sā rā n'ū. Bī māqui, i gāta n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'ū n'na rā n'yohū mī ja rá 'bēfi p'ū ja rā nija. Nu'mø mī nu'a sā rā n'ū, bī māqui, bi thogui. ³³ Pε nūnā n'na rā n'yohū ngue rā mmεngu p'ū ja rā hāi Samaria, bi thop'ū ja rā 'yu. Mī nu ngue 'bemp'ū nā xī ma mā'unī, bi huεqui. ³⁴ Bi guarbū benna n'yohū p'uya, bi gospabi rā aceite, 'nēhra vino bi gospa p'ū xi ts'εrpi. Bi dūrpabi rá ts'et'i. Bi 'yεxpū ja rá fanī p'uya, bi zits'i ngue dā hyonnbi ha di nsāya. Bī mādi. ³⁵ Mī hyaxpūya, nūnā rā mmεngu Samaria 'mø ya ja ngue dā ma, bi hyā'i yoho yø mēnyu nūya di nthēui n'na pa rā nzābi n'na mmēnyu. Bī unna mmēnngu, bi 'yεmbi: “Dāmī fārquits'ū nā rā

n'yohu 'bucua. Nu'mø hĩndi gua'i na ra mēnyu ja ua, man'na xangu gui unī, ga jut'a'i 'mø dá pengui te gui unī”, bi 'yēmbi. ³⁶ Xiya, ĩndana gue'a ya hyu nc'ei di nēqui ngue rá mmic'ēiui na ra n'yohu bi unyø bē ya?

³⁷ Nu'a ra xānnbate ngue ra ley p'uya bi 'yēna:

—Nu'a bi huēqui, gue'a rá mmic'ēiui'a.

Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni ma ya, dami 'yøt'e tengutho na ra hya gui mmanya.

Ya 'bup'ua ja rá ngu ra Marta ra Jesús.

³⁸ Bi thop'ua manī ma ra Jesús, bi zømp'ua ja n'na ra hnini. Nup'ua ja ra hnini bi zøni, 'bup'ua n'na ra xisu ni hu ngue ra Marta. Nup'ua ja rá ngu na, bi sáyabi ra Jesús. ³⁹ Nuna ra Marta, 'bu'a n'na rá juhue ni hu ngue ra Maya. Nuna ra Maya bi mip'ua ni hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'i. ⁴⁰ Pē ra Marta humbi di mpetho. Bi guarbu hu ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ĩua xanho te ør'ma juhue ngue hĩndi zēqui? Dami xifi ngue da mǎxqui —bi 'yēmbi.

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hĩnguĩ padī te gui 'yøt'e. Janjuani gui ho ni mmui'a te gǎ ja ngue gui 'yøt'e. ⁴² Pē hōnda n'na ra hya ja ngue ma datho di mporta. Nuna ra Maya xa huanhna hya nu'a ma datho di mporta 'nē hĩnjonda hyannbi.

11

Bi xānnbabi ha di mat'Oja yø ja'i ra Jesús.

¹ Man'na ra ora p'uya, nuna ra Jesús mi mmat'Oja p'ua ja n'na ra xēqui. Mi juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'u yø xādi bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, dami xänngahe rə mhmat'Oja, tengutho rə Xuua bi xännbi da mat'Oja yø xädi —bi 'yεmbi.

² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø guí mmat'Ojah, gui 'yεmhm: “Ma Papá'ahē guí 'b mahεts'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. Bá εhε guí manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja rə ximhäi tengutho bí ja mahεts'i. ³ Dami 'daje rə hmε n'na pa ngu n'na pa. ⁴ 'Nε dami punnga ma ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dadi punnbahe to hingui ho te ørcahe. Dami faxcahe ngue hinga øt'ähe rə nts'o. Dami yanje ngue rə nts'o”.

⁵ Rə Jesús bi sigue bi 'yεmbi:

—Xi'mø ngue n'na rə n'yoh gadi n'amigo n'na'ah ya. Nu'mø made rə xui p'aya, da zømp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yεmbi: “Ague ma amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmε. ⁶ Porque n'na ma amigo bi zøp'u ja ma ngu, jap'u xpi 'yεhε. Pε hin'yua te ga unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'aya, da 'yεntho 'mø bá tha'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'nøt'e ma goxthi. Ma basi ya xa 'yoi. Ya hinda zä ga nnangui ga 'da'i'a guí ädi”, da 'yεmbi. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pε hingui nne da nangui ngue di unni te honi. Pε nugä dí xi'ah ngue da nanghma, di unni te gä honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugä dí xi'ah, nuna Oja di 'da'i te guí homhm. Dami 'yäpi te guí nneh. Nu te gui honi, gui tini. Nu'mø gä jätra goxthi ngue gui nzohm Oja, da xoc'ah. ¹⁰ Porque nu rə ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

11 Conque nu rā ja'i 'bəhrá bási, nu'mø bi 'yāpra thuhmε, hinguí sá rá mməi rā ja'i ngue rā do di unná bási. Ogue rā hua da 'yāprá bási, hingra c'εya di unni. 12 Ogue rā do'ni da 'yāprá bási, hingra ixtehe di unni. 13 A nuyá, i ja ni ts'oquih, pε guí padí guí unna cosa xanho ni basih. Nu'a ni Papáh bi 'bə məhεts'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yāpra Espíritu Santo, da pənnbabi.

Yø ja'i embi ngue rā zithu fäts'i te øtra Jesús.

14 Nunā rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yoh mədi gonebi rā ts'onthi mi n'youi. Nu'mø mi hεp'ə rā ts'onthi mi n'youi rā n'yoh, bi nya p'əya. Yø ja'i p'əya di 'yøtho. 15 Pε εn'i'da yø ja'i:

—Nunā rā n'yoh na, øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a rā zithu rá hmυ yø ts'onthi fäts'i ngue jap'ə.

16 Mi'da yø ja'i p'əya, bi xifi ngue nunə məhεts'i xtabá 'yøtyø hmεya hɨnjongui sá da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bi 'bə məhεts'i di unna ts'edi. 17 Pε rā Jesús gä pətho te mbεnyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xip'ə di manda n'na rā dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hɨnjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'ə ja n'na rā ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bəp'ə, da 'yεhrā pa di n'ueni. 18 Njarbatho na rā hya dí xi'ahə ya. Xi'mø ngue di hejpase yø mεfi rā zithu, ya rá 'bεfise di ts'oni. Dí mmangä na rā hya na ngue guí εnjə ngue rā zithu fäxca'mø dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 19 A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohə tenna hya guí xännbateh, ¿ua rā zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? Nuyá, ja di nεqui p'əya ngue guí ya xädəh, hinguí padí te guí

mmamhmu. ²⁰ Pε xi'mø ngue di 'dacra ts'edi Oja ngue ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, ja di nεqui p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yohu xanzaqui, cu yø juai gui mfäp'ua ja rá ngu, hinte da ja'a te fädi. ²² Pε nu'mø bá εp'ua man'na ra n'yohu ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gannbabi yø juai gui mfädi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadä p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hingui nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsui'be na. Nu ra ja'i hingui fäxqui ngue ga ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'ongatho ma 'befi na.

Ra ts'onthi bá pengbua ja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'ua ra ts'onthi n'youi ra ja'i, nup'ua ja ra xεqui mathoguitho xa 'yot'i, ja bi 'yop'ua ra ts'onthi, honi ha di nsäya. Pε nu'mø himbi dini ha di nsäya, di n'yomfεni p'uya, i εna: “Ga pengä p'ua ja ma ngu dá pøni”, i εna. ²⁵ Nu'mø bá pengbua, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hinjongui 'bap'ua, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbua, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mudi. Gä da yurbua ja rá mmui ra ja'i ngue di m'mup'ua. M'mefa p'uya, man'na di m'mu man'ua ra ja'i ngue'a te ra n'ua mi sä m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthui ra mmēnthi.

²⁷ Nuna ra Jesús, mente mmanya yø hya ya, nup'ua ha 'bähyo ja'i, bá tha'a n'na ra xisu, bi 'yεmbi:

—Rā mm̄enthī bī nth̄eui rā xisu bi øn'a'ī, 'nē bi s̄at'a'ī —bi 'yēmbī.

²⁸ Ēm'mø mi dahra Jesús:

—Mā d̄atho rā mm̄enthī bī nth̄eui ya yø ja'ī di ho dā 'yøxra hyā mman'Oja, nu'a te rā hyā øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ēi äpyø milagro rā Jesús.

²⁹ Man'na nī mp̄etitho yø ja'ī p'ua 'bähra Jesús. Mī nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Nu yø ja'ī 'bähra pa ja p'uya, yø ts'oc'ēi. 'Bet'o äcyø milagro dā nu, ja dā 'yēc'ēigui. Pē h̄in tema milagro gā øt'e ngue dā nu yø ja'ī. Nu'a dā nōpā hm̄eya yø ja'ī ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás. ³⁰ Porque tenḡutho rā Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nōpā hm̄eya yø ja'ī mī 'b̄ap'ua ja rā hn̄inī Nínive'a. Njarb̄utho rā N'yoh̄a bí 'yē mah̄ets'ī ya, nu'a te dā tho'a, gue'a dā nōpā hm̄eya yø ja'ī 'bähra pa jap'ua ya. ³¹ Nu'mø rā pa ngue danī hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na rā xisu mī ndast'abi p'ua sur, dā nangui ngue di yāpya yø ja'ī 'bähra pa ja p'uya. Porque nuna rā xisu na, ndø yap'utho rá häi bi 'yēhē ngue bi 'yøxra hyā mī pahra Salomón. Conque man'na dí t̄ategā ya ngue rā Salomón, pē h̄inguí nne gui 'yøhm̄a rā hyā dí mm̄angā ya. ³² Dā gue'ua yø ja'ī mī 'b̄ap'ua ja rā hn̄inī Nínive dā nang'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, di yāpya yø ja'ī 'bähra pa ja p'uya. Porque nu'ua yø ja'ī mī 'b̄ap'ua ja rā hn̄inī Nínive, bi 'bät̄yø mm̄ai 'mø mī 'yø'a rā hyā bī man̄na Jonás. Conque man'na dí t̄ategā ya ngue rā Jonás, pē h̄inguí nne gui 'yøhm̄a rā hyā dí mm̄angā ya.

Rā Jesús bi hyējpabi rā hyā n'na rā nyot'ī.

³³ Hingui sä ngue to di sacra nyot'i 'nɛ da 'yaqui, ogue da go'mi con n'na ra huada. Sinoque da hyoxmaya, n'namhma ngue da nu ra nyot'i yə ja'i da yut'ambo. ³⁴ Nu'mø bi xogui xanho ni dāhə ya, ya gui hɛthə xanho ra nyot'i i ja. Njarbatho ni n'yomfɛnihə ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahmə ndana ra nho gdi n'yohə 'mø. Pɛ numø hingui xogui xanho ni n'yomfɛnihə, ya himma juani gui pahmə ndana ra nho gdi n'yohə 'mø. Ya nsətho 'mø ngue ra ts'a'bɛxui p'ə gni mähä. ³⁵ Njarbatho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfɛnihə, n'namhma ngue da zä gui timhmə ra 'yu xanho. ³⁶ Tengutho n'na ra ja'i 'mø hə ra nyot'i, hɛtra 'yu ha ni ma, gui njathə p'əya. Nu'mø tinni mməihə ndana ra nho, ya gui hɛhmə p'ə ra nts'o ngue gui n'yo manhohə.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nɛhyø xänbäte ngue ra ley.

³⁷ Nu'mø mi juadi bi nya ra Jesús, nuna n'na ra fariseo bi zits'i ngue da nsihməui p'ə ja ra ngu. Mi yut'ambo ra ngu ra Jesús, bi mip'ə ja ra məxa. ³⁸ Nuna ra fariseo p'əya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús ngue himbi nxə'yɛ 'mø mi nsihmə. ³⁹ Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague gyø fariseohə, gui pecjə məxøts'e ra vaso 'nɛ məxøts'e ra mohi. Pɛ məxøts'etho di nɛqui ngue gyø hoja'ihə. Nu mbo ni mməihə, gyø bɛhə, ngue hont'a te pɛs'yø ja'i so ni mməi gui hyännbahə. ⁴⁰ Hingui padi te gui mməhmə. ¿Ua hingui pahmə ngue məxøts'e mə do'yohə, Oja bi hoqui, xquet'a 'nɛ mbo mə mməihə bi hoqui? ⁴¹ Pɛ

dami fäxyø hyoya co nu'a te guí pæts'i. Ya gä da gommanho p'uya.

⁴² Ague gyø fariseohu, hague ngu rā n'u gui thohmu. Nu'a rā diezmo gadi unhnu Oja, gadi unni te gä guí timhmu, asta rā xac'andehe gadi unhnu rā diezmo Oja. Da gue'u gätho mi'da yø c'ani gadi unhnu rā diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthu, pε nu te rā nho ja ngue gui 'yøthu, 'nε'a gdi mahmu Oja, hingui øthu'a.

⁴³ Ague gyø fariseohu, hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque guí huanthohu yø nthuts'i tate xanho p'u ja yø nija. 'Nε guí nnehu ngue con n'na rā respeto di zengua'ahu yø ja'i p'u ja yø 'yu.

⁴⁴ Ague gyø xännbatehu ngue rā ley, conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque maxøts'etho di nεqui ngue xanho'ahu, himma juani ngue xanho ni mmaih. Nu'ahu, tengutho p'u o rā ánima hīndi nεqui, thohyø ja'i maxøts'e, pε hingui padi te ja mbo rā häi.

⁴⁵ Mi da'a n'na nc'ei'u yø xännbate ngue rā ley p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ngue guí mmanna rā hya naya, xquet'a 'nεcähe guí sacje ya 'mø —bi 'yεmbi.

⁴⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xquet'a 'nεhyø xännbate ngue rā ley, hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque nuna rā ley gui xännbahu yø ja'i ngue da 'yøt'e, hīnjongui hät'i da 'yøt'e. Entho rā ndate 'beni gadi duthu yø ja'i. Yø ja'i p'uya, hingui hät'i da duts'i. Pε nu'ahu, ni xinga gue'a n'na ni saha guí nne gdi tøxhu'a rā 'beni guí hōspahu yø ja'i.

⁴⁷ Hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque guí hōmbahu yø panteo'u yø pøngahya Oja xa hyo ni

mboxitah_u. ⁴⁸ Ja dī nēquī p'uya ngue gadi theh_u'u nī mboxitah_u bi hyopyø pongahya Oja. Mahønguī nne guī njath_u p'uya, madague'a gadi hojpa_uh_u yø panteo'u yø pøngahya ya xandu.

⁴⁹ Janangue ya patho Oja te dī nja. Bi 'yēnā: “Ga pēhnā mā pøngahya 'nē mī'da yø m'mēhni. Nu 'da'u p'uya, dā tho. Mī'da p'uya, dā juī”. ⁵⁰ Pē nuya yø ja'ī 'buhra pa ja p'uya, gā ja dā mā mapēnnbī p'ua rā castigo ja ngue dī nja, ngue yø pøngahya xa tho asta gue'mø mambá fū'a nximhäi. ⁵¹ Dā fup'ū bá tū rā Abel, asta guerp'ū i ntū rā Zacarías nuna bi thop'ū ha guī nhyacui rā nija rā altar. Guehnā dī xi'ah_u naya, dā hyaspabi rā güenda Oja ya yø ja'ī 'b_uhya, ngue'a te i dū'ū.

⁵² Ague gyø xännbateh_u ngue rā ley, Hague ngu rā n'ū guī thohm_u. Porque go guī hah_u rā nsoguī ngue rā mfadi. Pē nī xinga gue'ah_u gdi pahm_u, nī xinga di japh_u dā bā'ū yø ja'ī nne dā badi.

⁵³ Nuna rā Jesús, høntho bi juadi bī manya yø hya ya, mathoguitho bī mbøcue yø xännbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. ⁵⁴ Honi ha di zudi ngue tema hya dā manna Jesús ngue hinda gue'a, para ngue dā zä di yapī.

12

Rā Jesús bi xännba yø ja'ī ngue hanja'ū yø ja'ī maxøts'etho dī nēquī ngue xanho.

¹ Nu'a rā ora'a, yø mahuahitho yø ja'ī bī mpeti, asta dī ntøtyø ja'ī. Rā Jesús bī mudi bi 'yēmyø xädi:

—Yo gnī 'yoh_u tengutho gā 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho dī nēquī ngue xanho te ga

'yo, h̄im̄ma jūani ngue x̄anho. ² H̄in'ȳ n'na ra hȳa da b̄emp'̄u ja rá mm̄u ra ja'̄i ngue h̄inda fadi. Madague'a da 'ȳna da go'm̄i, p̄e ḡa f̄atho. ³ A nūyá, nu'a te ḡama hȳa nt'agūitho gadi nxihm̄u ngue h̄ingui nneph̄u da fadi, h̄inga nt'agūi'a, i fadi x̄and̄onho. Nu'a ra hȳa gadi nhȳrpatho ni gūh̄u, ogue n'n̄o't'e ra ngu p'̄u gui yah̄u, i nt'ode ḡatho ra hn̄ini'a te gūi mm̄amh̄u.

Bi man̄a Jesús ndana ja ngue da ts'u.

⁴ Ague ma amigo'ah̄u, dí xi'ah̄u ngue 'yo gui suh̄u da ne da hyo'ah̄u. Porque nu'm̄o bi hyo'ah̄u, ya h̄inda z̄a te da japa te. ⁵ Nuḡa ḡa xi'ah̄u ndana ja ngue gui suh̄u. Dam̄i suh̄u Oja, ngue nu'm̄o bi hyac'a ni teh̄u, ja rá ts'edi ngue da m̄en'nah̄u ra n̄idu. Nuna ya, guehna dam̄i suh̄u naya.

⁶ Xi'm̄o bi 'b̄a cut'a ȳo ts'int's'u, ūangui h̄ondi yoho ȳo zixani ma t'uni. P̄e nuna Oja, h̄inga n'na di pumb̄eni'̄u ȳo ts'int's'u. ⁷ Janjuani ngue f̄axah̄u Oja. Conque asta ni xtah̄u m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo gui suh̄u ȳo ja'̄i. Porque man'na x̄ammađi'ah̄u ngue ȳo ts'int's'u, madague'a ȳo mm̄undotho'̄u.

Ra Jesús bi xihȳo x̄adi ngue h̄inda ḡomp'̄u ha 'b̄ahȳo mm̄ic'̄ēiui.

⁸ Dí xi'ah̄u ngue nu to ḡatho da m̄amp'̄u 'b̄ahȳo ja'̄i ngue ̄c'̄ēigui, xquet'a ḡa mm̄anḡa p'̄u 'b̄ahȳo anx̄e Oja ngue dadi n'amigo'be ra ja'̄i. ⁹ P̄e nu te'o da ḡonḡa p'̄u 'b̄ahȳo ja'̄i, da ma ngue h̄ingui ̄c'̄ēigui, xquet'a ḡa mm̄anḡa p'̄u 'b̄ahȳo anx̄e Oja ngue h̄in dadi n'amigo'be ra ja'̄i da ḡongui.

10 Nu to bi zä da nømman'u rā N'yohu bī 'yε mahεts'i, i sä ngue di mpunnbi. Pε nu rā ja'i da nømman'u rā Espíritu Santo, ya hīndi mpunnbi.

11 Nu'mø bi ts'ixahu p'u ja yø nija, ogue da ts'ixahu p'u ja rā ts'ut'abi, 'yo sä di tu ni mmuihu na rā hya ja ngue gdi thahmu. 12 Porque nu'mø bi zønna ora gui nyahu, guesε rā Espíritu Santo di bεn'nahu rā hya gui mmamhmu'a rā ora'a.

Nu rā ja'i ja rá mēnyu, hīngā gue'a rá mēnyu ja ngue di ma rá mmui.

13 Mambā nya n'na nc'ei p'u 'bahyø ja'i, bi 'yembra Jesús:

—Ague grā xānnbate, dami xihma n'yohugā ngue di 'dajma parte ngue rā erensia.

14 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿te'o bi 'yεxqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'ahu te gui peshu?

15 Mahømbi 'yεmbi:

—Dami mfāhmu, 'yo sä gui εhmhu ngue gue'a rā mēnyu mā dātho di mui. Porque rā ja'i nne ngue di m'mu manho, hīngā gue'a rá mēnyu xtangu di pets'i di m'mu manho.

16 Bi hyεjpabi na rā hya ja ua p'uya, bi 'yεmbi:

—Mi 'bu'a n'na rā n'yohu ngue rā mmεmmeti. εmmei bi nja yø huahi. 17 Nuna rā mmεmmeti p'uya, nguna bi bēni, bi 'yεna: “¿Teni 'be'a ga øt'e? Hīn'yu haru ga pets'a te jap'u xtá pēfi”. 18 Ya εmp'uya: “Ya dí padī te ga øt'e. Nuya ga xotma t'u, man'na xtanno hoqui. Ja ga pεspu'a te gā ga xoqui, 'nε'a te gā dí pets'i. 19 Gā εngā p'uya, Nuya, xangu te jap'u gdá si xangu yø jeya. Di nja gāmpähā ya. Ma gā nsāya, ma gā si te gā tīni”, da

'yεna. ²⁰ Pε Oja p'uya, da 'yεmbi: “Ague n'yø, hinguí padí te guí mma. Nuya gui tu'a di nxuí ya. Xi'a te xcá pets'i, ¿to da gohmi'a?” ²¹ Njarbutho ra ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, hinte di muui p'u ja rá hmi rá dá Oja.

Nuna Oja i fähya yø ja'i ya o rá 'yε.

²² Bi 'yεmba m'mefa yø xädi rá Jesús:

—Nugä dí mma, nu'a te ja ngue gui sih_u, ogue te ja ngue gui hyeh_u, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmaih_u'a. ²³ A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da hye. ²⁴ Ya guí nnuh_u yø ca ngue hinguí uah_i, 'nε hinguí xoyo ngue te da mets'i. Pε Oja di unni te si yø ts'int's_u. Goma gue'ah_u ya, ngue hinda máxah_u Oja, porque man'na xammađi'ah_u ngue yø ts'int's_u. ²⁵ Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hinguí hets'i, ¿ua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i? ²⁶ Nu'mø hinda zä ngue man'na gui nteh_u mits_u, ¿hanja ngue tu ni mmaih_u mi'da yø cosa 'mø?

²⁷ Ya guí nnuh_u yø dōni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xinguí mpe, pε mahotho gui nεqui. Dí xi'ah_u ngue tengü ra dast'abi Salomón, mandonho drá he bi hye, pε hinha da zädi tengü ga nho yø dōni. ²⁸ Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nεqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzøp'u ja ra orno. ¿Goma gue'ah_u ngue hinda he'ah_u Oja? Pε hingá εgui εc'εih_u xanho ngue faxah_u Oja. ²⁹ Nuya 'yo mathoguitho di tu ni mmai ha gdi hyoni te gui sih_u. ³⁰ Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi ni ma yø mmai honi. Pε nu'ah_u, 'bahni Papáh_u, 'nε ya padí ngue

guí homhm_u gátho ya yø cosa ya. ³¹ Janāngue dami ja ndumm_u gui 'yøth_u'a te dī m_unda Oja. Gue'a dī 'da'i te gāma cosa guí homhm_u'a.

Dami ne ngue bí ja nī mm_utih_u mah_uets'i.

³² Madague'a ziyohotho'ah_u, pε 'yo guí suh_u. Nugā gā fá'ah_u tengutho rā mändε'yo 'mø fáhyø dε'yo. Nunā Oja nī Papáh_u i ja mpähā ngue guí m'm_uhm_u p'_u ha dī m_unda. ³³ Dami pä te gā guí pεsh_u, gui unhn_u rā mεnyu yø hyoha. Dami neh_u rā buxa hīnjam'mø dī nts'onī. Porque nu'mø bí ja nī mm_utih_u mah_uets'i, hīnha rá nze_ugui dā bøhø. Nup'_u hīnda zønna bε, 'nε hīnda zi rā zu'ε'a te guí pεts'i. ³⁴ Nu'mø guí εmh_u ngue bí ja mah_uets'i'a rā nho tate dī mu_ui, høn_unb_u dā zo nī mm_uih_u p'_u 'mø.

Ya xquī nsāh_u 'mø bi zøh_unī Hmu_uh_u.

³⁵ Ya xquī nsāh_u 'mø bi zøh_unī Hmu_uh_u. Madra xui dā zøhø, ya di zø nī nyot'ih_u. ³⁶ Gui 'yøth_u tengutho yø hmiq_ui n'na rā hmu 'mø tø'm_ui ngue dā pengb_u dā nu rā nth_uti. Ngu di zøhø di jātra goxth_u, 'bexta xojpi. ³⁷ Rā mm_uenth_u dī nth_uui rā hmiq_ui nūna dīnná hmu 'mø bi zøhø ngue dī ndø'mate. Majuanī dí xi'ah_u ngue nu'a rá hmu, dī nsā ngue dā 'yεp'_u ja rā mεxa yø hmiq_ui ngue dā 'uīnī. ³⁸ Madague'a māde nxui dā zøhø, ogue tobe hīndī hats'i dā zøhø, pε rā mm_uenth_u bi nth_uui yø hmiq_ui dā thīnī ngue dī ndø'mate. ³⁹ Dami pah_um_u na rā hya ja ua. Ngue n'na rā mm_uennīgu, nu'mø dā badī tema ora dā zøhra bε p'_u ja rá ngu, dī mfādi xanho, hīndī n'unī dā sojpa rá ngu ngue dā fε. ⁴⁰ Xquet'a dami njath_u p'aya, dami ndø'mateh_u. Porque nu'a rā ora hīnte dī so nī mm_uih_u, xi'mø gue'a rā ora dā zøhra N'yoh_u di 'yε mah_uets'i'a.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya yoho yø hmiq̄ui, n'na rā hmiq̄ui ngue rā 'yøde, n'na rā hmiq̄ui h̄ingrā 'yøde.

⁴¹ Rā Bēdu bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, ħhøngtho gāhe guí xicje nā rā hya gadi hyecya, ua gue gātho yø ja'i guí xifi?

⁴² Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūna rā hya dī mmangā, gue'a rā hmiq̄ui 'bet'o bá dīnna hya dī xicā nā, nū'mø dā 'yøt'e te dī xifi. Guehna tengutho n'na rā hmiq̄ui dā ma mafāti^u to 'bup^u ja rá ngu rá hmu. Nū'mø bi zōnna ora dī nsihmē yø ja'i mafāti, dā 'uini.

⁴³ Rā mmēnthi dī nthēui rā hmiq̄ui dā 'yøt'e te di 'bēprā hmu. Nū'mø bi zōhrā hmu, dā dīni ngue dādī mpēfi. ⁴⁴ Majuanī dī xi'ah^u ngue nū te gā pēsrā hmu, gā di fātrā hmiq̄ui. ⁴⁵ Pē nūna rā hmiq̄ui dā 'yēmp^u ja rá mmēi ngue h̄im'be dā zōhrā hmu, dā mēdi dā mētyø mmihmiq̄uiui conyø xisu. Dā mī dī nsihmē, ogue dī n'iti. ⁴⁶ Nū'a rá hmu rā hmiq̄ui p'aya, nū'a rā pa rā ora ngue h̄inguī tō'mrá hmu, gue'a rā ora dā zø'a. Nū'a rá hmu p'aya, mathoguitho dā mēi, pēts'i ngue dā xēni. Di 'yēmp^u nī gohyø ja'i h̄inguī ēc'ēi rā hya.

⁴⁷ Nūna rā hmiq̄ui bi badī xanho hanja nā rā hya nnēprā hmu dā 'yøt'e, pē h̄imbī 'yørpabi'a te rá pāhā rá hmu, dā 'yēmmēi dā ma m'mēi. ⁴⁸ Pē nū'a rā hmiq̄ui h̄imbī badī xanho'a te rá pāhā rá hmu, dā 'yøtyø cosa ní n'yup^u ngue di 'bēi, ts'utho dā ma m'mēi, porque h̄inguī padī te øt'e. Nū te'o bi badī xanho rā hya, jatho ngue dā 'yøt'e te sifi. Nū te'o man'na xangu rā hya mafāti, man'natho xangu ja ngue dā 'yøt'e.

Bī manna Jesús ngue dī nja rā s̄hi.

49 Nugä rạ sibi dá ɛhɛ ga ɥcä ua ja rạ ximhäi. Dị nnegä ngue di nzø nạ rạ sibi nạ. 50 Xquet'a ja ngue ga thocä n'na rạ n'ụ, pɛ di xønni ngue di nja. 51 ¿Ua guí ɛmhmụ ngue dá ɛcä ua ja rạ ximhäi ngue hịn temạ n'ụ guí sähụ? Nu'a, hịn'na'a. Sinoque di nja rạ sụi. 52 Porque rạ pa di ma p'ụya, cụt'a nja'i 'dat'a rạ ngu di 'bụi, gä di nsụi. Hyu nc'ɛi di nsahmị'ụ yo nc'ɛi di ɛc'ɛiguí. Ogue yo nc'ɛi di nsahmị'ụ hyu nc'ɛi di ɛc'ɛiguí. 53 Nu rạ papá hinda nu manho rá ts'unt'ụ di ɛc'ɛiguí. Nu rạ ts'unt'ụ hinda nu manho rá papá di ɛc'ɛiguí. Nu rạ mamá hinda nu manho rá t'ixu di ɛc'ɛiguí. Nu rạ t'ixu hinda nu manho rá mamá di ɛc'ɛiguí. Nu rạ cä hinda nu manho rá ts'ihuɛ di ɛc'ɛiguí. Nu rạ ts'ihuɛ hinda nu manho rá cä di ɛc'ɛiguí.

I ja yø hmɛya ngue te di nja.

54 Nuna rạ Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'mø gä nuhụ ngue bá nangyø 'bogui, guí ɛmhmụ p'ụya ngue di n'ye. 'Nɛ gue'a di nja'a. 55 Nu'mø 'yo rạ ndahị nị 'yɛ'a sur, guí ɛmhmụ p'ụya: “Xta mpa ya”. 'Nɛ gue'a di nja'a. 56 ɛna xø gä guí pahmụ p'ụ gni bɛmhmụ, pɛ hịn'na. Nu'ahụ guí pahmụ te nne da manna tiempo 'mø guí hanthụ yø guí bí ja maya, 'nɛcua ja rạ häi guí pahmụ te di nja'mø 'yo rạ ndahị. ¿Hanja ya'mø ngue hinguí pahmụ te ga mbøn'a te gäma hya guí nnuhụ yø pa dí 'bahmụ ya?

Damị ja ndummị guí nhojpauị nị nsuivui.

57 ¿Hanja ngue hinguí hacsehụ rạ güenda ndana gue'a xanho? 58 Nu'mø bi nyap'ahụ, nu'a di yap'ahụ damị nhojpahụ p'ụ ja rạ 'yu, n'namhma ngue hinda dá'ahụ p'ụ ja rạ ts'ut'abi. Porque nu'mø

ya bi ndä'ah_u p'_u ja rə ts'ut'abi, rə ts'ut'abi di dä'ah_u rə policia. Rə policia p'_uya, da zixah_u fädi. ⁵⁹ Dı xi'ah_u ngue nup'_u ja rə fädi, ya hında zä guá ponthoh_u p'_u, guá pømh_u asta gue'mø guá jut'i gätho rə mɛnyu da ts'an'nah_u.

13

Jatho ngue da thep'_u rə nts'o.

¹ Nu'a rə ora'a p'_uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'_u 'bähra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mmɛngu Galilea. 'Nɛ ja xi thop'_u ha thohyø zu'ɛ nu'_u tho ngue rə 'bøt'e. ² Rə Jesús bi 'yembı:

—Nu'a te rə n'_u bi thohya yø mmɛngu Galilea bi tho, ɷua guı ɛmh_u ngue man'na mı ja yø ts'oqui ya ngue mı'da yø mmɛnguh_u? ³ Dı xi'ah_u ngue hın'na. Nu'mø hinguı hyehm_u p'_u rə nts'o gni 'yoh_u, xquet'a 'nɛ'ah_u 'da gdi m'mehm_u'_u. ⁴ Xi'_u 'de'mə hyato nja'i bi hyo rə torre Siloé 'mø mı dägui, ɷua guı ɛmh_u ngue man'na mı ja yø ts'oqui ya bi du ngue gätho mı'da yø mmɛngu Jerusalén? ⁵ Nugä dı xi'ah_u ngue hın'na. Nu'mø hinguı hyehm_u p'_u rə nts'o gni 'yoh_u, 'nɛ'ah_u 'da gni m'mehm_u'_u.

Rə Jesús bi hyejpa rə hya n'na rə za hinguı zıdi.

⁶ Bi hyoni te gui hyejpa rə hya bi xihyø ja'i rə Jesús, bi 'yembı:

—N'na rə n'yoh_u bi 'yɛt'a n'na nza rə igo p'_u ja rá häi. Bı ma da nu p'_uya ngue'mø zıdi. Pɛ hın temə igo bá tını. ⁷ Bı 'yembrá mɛfi mı fähra häi p'_uya: “Ague n'yø, ya rá hyu jɛya dı ɛhɛ dı hongä yø ndät'a ua ja rə za ja ua. Pɛ hınte dı tını. Damı 'yets'i

man'na xanho, porque cot'ua ja rā häi”, bi 'yεmbi.
 8 Pε nu'a fāhra häi p'uya bi 'yεna: “Ague n'yø, dami
 tømra jeya ja ua ya. Ma ga cunnbagā rā häi 'nε ga
 pojpa rā 'yai. 9 Xamhmatho di nzadi ngue ga jap'ua.
 Nu'mø ya himbi nzadi, ya ga εxpuya”, bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā xisu mi mo'mi.

10 Man'na rā pa ngue rā ts'äya, mi xännbate p'ua ja
 n'na rā nija rā Jesús. 11 Nup'ua ja rā nija, mi 'bup'ua
 n'na rā xisu ngue ya n'nε'ma hyato njeya madi
 hyenni. Nu'a rā ts'onthi mi n'youi, di japi ngue
 mo'mi. Hinjam'mø di sä di juannā xatha. 12 Nu'mø
 mi nu rā Jesús, bi zonnbuya, bi 'yεmbi:

—Ague grā xisu, ya dā zā rā n'ua guí hεmbya.

13 Bi japyø 'yε p'ua ja rá ya p'uya. Pε 'bexpi zä'a rā
 ora'a, bi njuannā xatha rā xisu. Nuna p'uya, bi ja
 mammadi Oja. 14 Pε nu'a di manda p'ua ja rā nija
 p'uya, bi mbøcue ngue rā ts'äya'a rā pa bi n'øthe rā
 Jesús. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—N'nato mā pa ja ngue di nja rā 'bεfi. Gue'ua yø
 pa guá εhε dā t'øthe'ah'ua mø. Pε hinga gue'mø rā pa
 ngue rā ts'äya dā t'øthe'ah'ua.

15 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya gā gue'a guí mmamp'ua gni bεhmua ya 'mø.
 Xi'mø guí si n'na ni ndani, ogue n'na ni burru,
 ¿ua hinguí xoc'mø rā pa ngue rā ts'äya ngue dā
 ma dā nsithe? 16 Xina rā xisu, rá mbom'meto rā
 Abraham, ya n'nε'ma hyato njeya di unna zithu
 ngue'a te hεmbi. ¿Ua hinda zā dā t'øthe 'mø rā pa
 ngue rā ts'äya nā'mø?

17 Mi manna rā hya nā p'uya, mambi mesta yø
 sä'ua nnu man'ua rā Jesús. Pε gā di johya yø ja'i,
 porque hinjondā zā dā 'yøt'e te nnurpi øtra Jesús.

Bi hyεcra hya rā Jesús ngue n'na rá hmudā rā mostasa.

¹⁸ Mī nya rā Jesús, bi 'yεnā:

—¿Ha di njap'ua gdí pahmua ngue ha di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja? ¿Tegue gdá hyejpa rā hya?

¹⁹ Tengutho n'na zihmudā rā mostasa, zitchua 'mø bi thup'ua ja rā huahī. Pε di nte asta gue'mø di ndat'o. Xta nhεts'i da gohi, da 'yøtyø 'bafi yø ts'int's'ua p'ua ja yø 'yεt'o.

Bi nhyejpa rā hya rā hojuni i pε rā levadura ngue di ixqui.

²⁰ Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja, gui nhyejpabi ²¹ rā íxi 'mø bi japi hyu t'εni rā hojuni n'na rā xisu, asta gue'mø di ixqui gā rā jani.

Mahyejpi rā hya n'na rā goxthi hinguī uant'i.

²² Bi sigue bi n'yo rā Jesús ni ma Jerusalén, xännbabi rā hya yø ja'i p'ua ja yø hnini thogui. ²³ Bi 'yεmba n'na nc'εi p'uya:

—Ague grá hmu, ¿ua ziyohotho yø ja'i di nyani?

Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

²⁴ —Damī ja ndummai gdi cæthua p'ua ja rā goxthi hinguī uant'i. Porque dí xi'ahua ngue xangu to da ne da yat'i, pε hinda zā da yat'i. ²⁵ Porque nu'mø bi nangra mmennigu da nøtra goxthi, nu'ua da go'athi di jātra goxthi, da 'yεmbi: “Ague grá Hmu, damī xogahe rā goxthi”, da 'yεmbi. Pε da 'yεnna Hmua 'mø bi dadi: “Hīn'na. Hīmma amigo'ahua”. ²⁶ Da 'yεn'ua di 'bā'athi p'uya: “Pε 'nε 'dap'ua dá nsihmēhua. Nup'ua ja mā hninigāhe ja gā xāngāhe p'ua ni hya”. ²⁷ Da 'yεnna Hmu 'mø bi dadi: “Ya dí xi'ahua ngue hīmma amigo'ahua. Damī 'uehmu

ua dí 'bui, porque xants'o te xcá 'yøthü". 28 Ja di nzonp'üü di 'bä'athi p'üya, di guxtyø ts'i 'mø bi nu ra Abraham, ra Isaac, ra Jacob, co gätho mi'da yø pøngahya Oja di 'bup'ü di manda Oja. Nu'ü di 'bä'athi, da gop'üü. 29 Porque di bønyø ja'i p'ü ni hyuhra hyadi, da guerp'ü ni bøxyadi, norte, 'nε sur di bønyø ja'i da mip'ü ja ra mεxa ngue di nsihmε p'ü di manda Oja. 30 A nuyá, 'bü i'da ngue 'bεfa ua ya, gue'ü danj m'mεt'o p'üü. 'Bü i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'ü danj m'mεfa p'üü.

Bj nzonna Jesús ngue handra hnini Jerusalén.

31 Nu'a ra pa'a p'üya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yεmbra Jesús:

—Damj pøngua nj ma, porque nne da hyo'i ra Herodes —bi 'yεmbj.

32 Mj dahra Jesús, bi 'yεna:

—Hantho εna da hyäcä na ra Herodes. Ni mähä ya bá xihmü ngue nuya 'nε nixudi, ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hεmbi 'damä 'dan'yo man'ü. Nimanj p'üya, ga juadi te dí pεfi. 33 Pε jatho ngue ga thogui hapü nná ma. Nixudi 'nε nimanj ga n'yo asta gue'mø ga søn'a Jerusalén. Nuyua himma juani ngue da thogä ua, nup'ü Jerusalén himma punnbj yø pøngahya sømp'ü, gä i tho.

34 Ague gyø mmεnguhü Jerusalén, gue'e gui hophü yø pøngahya Oja, da gue'ü yø mamhya Oja bi 'ben'nahü, gä gui pandothohü. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pεn'nahü tengutho ra øni 'mø di petyø basj ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ahü p'ü. Pε hingä nehü. 35 A nuyá, da hyεc'ahü p'ü Oja ya. Dí xi'ahü ngue ya hinnj mantho gui nnujü,

asta gue'mø da 'yɛhra pa gui 'yɛmhmɛ: “Di japrá m'menhni Oja bá penhua”, gui 'yɛmhmɛ.

14

Bi 'yøthe n'na rā dārquɛhi rā Jesús.

¹ N'na rā pa ngue rā ts'äya, nuna rā Jesús bi ma da nsihmɛ p'ɛ ja rá ngu n'na rā n'yohɛ 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'ɛya, fätho te øtra Jesús. ² Nup'ɛ hudi, 'bɛp'ɛ n'na rā n'yohɛ ngue neni. ³ Nuna rā Jesús, bi 'yørpā rā nt'änni yø xännbate ngue rā ley 'nɛhyø fariseo, bi 'yɛmbi:

—¿Ua da zä ngue da t'øthe n'na rā dārquɛhi 'mø rā pa ngue rā ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'ɛ nzofo himbi dadi. Bi bentra dārquɛhi rā Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'ɛmbyø fariseo p'ɛya:

—A nuyá, xi'mø gdi sihɛ n'na rā burru ogue n'na rā ndani, da zop'ɛ ja n'na rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'äya, uangui guá juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a rā pa da zop'ɛ ja rā ots'i.

⁶ Hinte gā ndatho'ɛ yø ja'i nzofo.

Rā Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu rā nthati.

⁷ Nu'ɛ yø ja'i xi ts'ofø, hɛtho rā Jesús ha gā huanyø nthuts'i 'mø bi mip'ɛ ja rā mɛxa. Bi 'yɛmbɛya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhɛ rā nthati, 'yogui huanthohɛ yø nthuts'i tate xanho ngue ja gui mmihmɛ p'ɛ. Nthambɛnitho da zø hman'na nc'ɛi, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xa nzo'i p'ɛya, nthambɛnitho da 'yɛn'i: “Damj unna nthuts'i nā 'bæcua n'yø”. Ya gui pɛs'ni sä p'ɛya ngue gni mmip'ɛ ja rā nthuts'i hinga njuani. ¹⁰ Nu'mø

bi ts'o'i, dami mip'ua ja ra nthuts'i bí ja nyani, n'namhma ngue nu'mø bi zø'a xa nzo'i, da 'yɛn'i p'uya: “De gui mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø”. Xquet'a 'nɛ'ua 'dap'ua gdi hūhma p'ua ja ra mɛxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pɛ nu'a øt'e ngue hinguì hnu mansu p'ua ga mbɛni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Rá Jesús bi 'yɛmbrá n'yohua xi zixpu ja rá ngu:

—Nu'mø guì øt'a n'na ra nts'ihmɛ, oguì nzohni amigo, ni xinga gue'ua ni n'yohua, ni xinga gue'ua ni mɛni, ni xinga gue'ua ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'ua, xquet'a da 'yɛhra ora da zo'i ngue gui nsihmɛui. Ya bi ma ma cots'i'a ra mate xcá 'yørbuya. ¹³ A nuyá, nu'mø guì øtra nts'ihmɛ, dami zo'ua yø hyoya di nsihmɛ, dami zo'ua yø do'yɛ, dami zo'ua yø dogua, dami zo'ua yø xädä ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i ra mmɛnthi p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yørpe. Pɛ nu'mø ra pa danì bɛnnate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyɛqui ra hya ngue n'na ra dants'ihmɛ di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei mi hup'ua ja ra mɛxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ra mmɛnthi di tocabi'a to sihmɛ p'ua ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—N'na ra n'yohua, bi 'yøt'a n'na ra dants'ihmɛ ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofø xangu yø ja'i. ¹⁷ Nu'a ra nde ja ngue di nja ra nts'ihmɛ p'uya, bi menhná hmiqui ra mmɛnnigu ngue bá

si'ə to ya xi ts'ofo. Bi 'yɛmbi: “Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te də ts'i”. ¹⁸ Nu'ə bá ts'i p'əya, ɛnə ngue hinguı pongui. Nu'a rá mədi bá ts'ofo bi 'yɛnə: “Ja dá tän'a n'na rə häi, jatho ngue ga ma nu ya. Dami punnguı, nugä hinguı pongui ga mmagä p'ə”. ¹⁹ Nu'a man'na p'əya bi 'yɛnə: “Ja dí tän'i cət'a nt'ei yø ndani. Nuya dí nne ga sä ya. Dami punnguı, nugä hinguı pongui ga mmagä p'ə”. ²⁰ Man'na p'əya bi 'yɛnə: “Ja ɛdadi nthati, janəgue hinda zä ga mmap'ə”. ²¹ Nu'mø mambá pengra hmiqui, bi xihrá hmu te bá sifi. Bi mbøcue rə hmu p'əya. Bi 'yɛmbrá hmiqui: “Ni ma n'nahmantho p'ə ja rə tai ya, 'nɛp'ə ja yø caye ua ja rə hnini. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'yɛ, bá si ua yø dogua 'nɛhyø xädä”. ²² Mambá pengra hmiqui p'əya, bi 'yɛnə: “Ague grá hmu, ya dá ø'te te gá 'bɛjpagui ya. Pɛ tobe mbonguıtho yø nthuts'i”. ²³ Bi 'yɛnə hmu p'əya: “Nuya ni ma mahøn'a p'ə ja yø caye 'nɛp'ə ja yø 'yu ya. Bí ja ts'edi ngue də ɛcua yø ja'i n'namhma ngue də yuhma ngu. ²⁴ Porque dí xi'ahə ngue nu'ə yø n'yohə dá zocä m'mɛt'o, ya hinda zä də ɛhɛ di nsihmɛua'ə”.

Ja ua rə hya ja ngue də 'yøtra ja'i 'mø nne də dɛnna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'bɛfa p'ə ni ma rə Jesús. Bi 'bərbəya, bi 'yɛmbi:

²⁶ —Nu te'o tɛnnguı 'nɛ zits'ətho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø bası, ogue yø n'yohə, ogue yø nju, ogue su də tho conná ngueque, nuná, guehna himma xädigä nə. ²⁷ Nu rə ja'i hinguı nne də dɛnnguı ngue su də tho, guehna rə ja'i himma juanı mə xädigä

na. ²⁸ A nu'ah_u ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na ra torre, uanguì 'bet'o da 'yøtrá güenda, da nu 'mø ngue ja te di unì para ngue da hyätra 'bēfi, ogue hìn'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di d_u'mì, 'n_ε hinda hyät'a m'mēfa, da dennì to da nu p'uya. ³⁰ Da 'y_εna: “Nuna ra n'yoh_u 'b_ucua bi d_u'mrá 'bēfi, p_ε hinguì sä da hyät'i”, da 'y_εna. ³¹ Xi'mø ngue n'na ra dast'abi ja ngue da 'yørpabi ra tunhni man'na rá mmidast'abiui, uanguì da mì dì n'yomf_εnì, da zännì ngue'mø da zä di j_uui 'd_εt'a mahua_hi yø soldado 'mø bá _εp'_u 'däte mahua_hi ngue ne tunhni. ³² P_ε nu'mø hinda zä p'uya, nu'mø tobe yap'utho bá _εhrá ns_uiui, da mennba ra hya rá mm_uinst'abiui p'uya ngue dì nhojp_uui. ³³ Gui njath_u p'uya, ngue gui hyac_u ra güenda, porque ra ja'ì ngue tate di ma'a te p_εts'i, a nugä p'uya, zi ts'utho dì ma_qui, guehna ra ja'ì himma xädigä na.

Bi ma mahy_εqui ra hya ngue'mø bi m'm_ε'a te ga n'u ra u.

³⁴ Conque ra u, xanho'a. P_ε nu'mø ya hinguì u, ya hinte dì muui. ³⁵ Nì xingra 'yai ra häi da zä, sinoque da t'enth_o. A nuyá, dì nja nì gu ngue gui 'yøhm_u na ra hya dí mmangä ya.

15

Bi hy_εcra hya ra Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na ra d_ε'yo.

¹ Gätho yø ng_uthäi 'n_ε'_u mì'da yø ja'ì t'_εmbì ngue ja yø ts'oqui bi guarb_u 'bähra Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a ga nnemhya yø fariseo'a 'n_εhyø xännbate ngue ra ley, bi 'y_εna:

—Nūna rā n'yoh_u 'b_ucua, guehya yø ja'i ja yø ts'oqui nne di nyau_i 'nε 'dap'_u sihm_ui na.

³ Janangue rā Jesús bi hyεca n'na rā hya bi xifi, bi 'yεmbi:

⁴—Nu'ah_u ya, xi'mø di 'bai to di si n'na ciento yø dε'yo, da 'ue'a n'na ndε'yo p'_uya, uangui da zop'_uu goho 'dāte mā'dε'mā g_uto ndε'yo p'_u ja rā dapo. Da ma da honnā n'na ndε'yo xa 'uegue astā gue'mø bá t_ini. ⁵ Nu'mø bá t_imp'_uya, dadi johya, da huxrá xixi, da εhε. ⁶ Nu'mø bi zøp'_u ja rá ngu, di petyø amigo 'nεhyø besino, da 'yεmbi: “Bá εhm_u ya, 'da gdā johyathoh_u, porque ya dá t_ingā mā dε'yo x_i m'medi”, da 'yεnā. ⁷ Njarb_utho nā dí xi'ah_u ya, gue'mø bi hyep'_u rā nts'o gā 'yo n'na rā ja'i ja rá ts'oqui. Man'na rā ndøpähā bí ja mahets'i, hinda gue'_u goho 'dāte mā'dε'mā g_uto nja'i εnā gue yø hoja'i, hin'y_u yø ts'oqui.

B_i ma mahyεqui rā hya gue rā mēnyu b_i m'medi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø c_u 'dε'ta yø mēnyu, di 'be'a n'na p'_uya, uangui di sacra nyot'i da gocrá ngu, mahotho di hyoni astā gue'mø bi dini. ⁹ Nu'mø bi d_imp'_uya, di petyø amigo 'nε m_i'da yø besino, da 'yεmbi: “Ma 'da gdā johyathoh_u ya, porque dá t_ingā mā mēnyu dá 'bedi”, da 'yεmbi. ¹⁰ Njarb_utho nā rā hya dí xi'ah_u ya, gue bí ja rā johya p'_u bí 'b_uhyø anxε Oja gue n'na rā ja'i ja rá ts'oqui, da hyep'_u rā nts'o gā 'yo.

B_i ma mahyεqui rā hya gue n'na rā n'yoh_u di untho'a te mā t'unni.

¹¹ M_i nya rā Jesús, bi 'yεnā:

—M_i si yoho yø ts'unt'_u n'na rā n'yoh_u. ¹² Nūna rā ts'unt'_u cohi bi 'yεmbrá papá: “Ague papá, dami

'dac'a te mā mm̄eti di tocagui”, bi 'yēmbi. Nūna rā papá p'uya, bi unni n'na ngu n'na yø ts'unt'ua te di tocabi. ¹³ Hīm̄ma ya'atho yø pa p'uya, nūna rā ts'unt'ua cohi, bi peti gātho'a te rā mm̄eti, bi hyats'i, bi ma man'na rā hāi yap'atho. Ja bi um̄ma unitho p'ua rā mēnyu p'uya. ¹⁴ Pē nu'mø mi hyāti gā bi un̄nā mēnyu, nup'ua ja rā hāi 'bai, bi nja n'na rā thuhū. Ya hin'yua te da zi p'uya. ¹⁵ Bi map'ua 'ba'a n'na rā n'yohua ngue bi 'yānna 'befi p'uya. Nūna rā n'yohua p'uya, bi 'bēpi ngue da mārpa yø ts'udi p'ua bí ja rā hāi. ¹⁶ I nne da za'ua yø jaza sa yø ts'udi p'uya, pē hinjondi unni. ¹⁷ Ya em̄p'uya: “Nup'ua ja rā ngu mā papāgā, xangu yø hmiq̄ui di m̄p̄ep'ua, pē mbonguitho te da zi. Nūgā p'uya, dī tugā rā thuhū ua. ¹⁸ Ma gā pengā p'ua bí 'buhma papá ya. Gā embi: Ague papá, rā ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ørpabi Oja. ¹⁹ Ya hin̄ni 'yup'ua gui 'yēnā ngue ni basigūi ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nūgā tengutho'ua ni mēfi gui si, di njarbutho p'ua gdi bēngui, gā embi”. ²⁰ Bi hya rā 'yu p'uya bi mengui, i ma rā ngu rā papá.

Nu'mø tobe yap'atho bá ε p'uya, bi hyandrā papá, bi huēqui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hūfi 'nē di unna beso. ²¹ Nūna rā ts'unt'ua p'uya, bi 'yēmbi papá: “Aguē papá, rā ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ørpabi Oja. Ya hin̄ni 'yup'ua gui 'yēngui ngue ni basigūi ya”. ²² Nu'a rā papá p'uya, em̄byø hmiq̄ui: “N'nahmantho bá cahmi rā ulu tate xanho, dami hetui. Dami hyurpau n'na rā mfo'yē rā 'yē. Dami un̄nui yø 'boxthi da dit'i. ²³ Bá siui n'na rā ndani xanoqui gā hohua. Ma gā n'øt'a ngohua, gā nsihmēhua. ²⁴ Porque nūna mā ts'unt'ugā

'bɛcua, tengutho 'mø xi du na, a nuyá, tengutho 'mø ma'da'yo bi m'mɛi. Ya xi m'mɛdi, pɛ mahøndá nuhɛ ya". Bi mɛdi bi n'øt'ango p'ɛya.

²⁵ Mambí 'yo ra 'bɛfi'a rá ts'unt'ɛ ma dap'ɛya. Nu'mø ni ma da zøp'ɛ ja ra ngu'a ra ts'unt'ɛ mambí 'yo ra 'bɛfi p'ɛya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'bɛhyø nɛi. ²⁶ Bi zohna n'na'ɛ yø hmiqúi p'ɛya, bi 'yänni te 'bɛ'a ma ngo i ja. ²⁷ Nu'a ra hmiqúi p'ɛya bi 'yɛmbi: “Ni papá'a øt'ango ngue ni 'yohɛ xa nzøhø. Xa manda ngue xa tho n'na ra ndani ya xi noqui, porque nu rá ts'unt'ɛ ngue hĩnte di ja”. ²⁸ Bi mbøcɛ p'ɛya, hĩngúi nne da yut'ambo. Bá pønná papá p'ɛya, bi xifi ngue da yut'ambo. ²⁹ Pɛ nu'mø mi da p'ɛya, bi 'yɛmbrá papá: “Ya xa mma yø jɛya dí øt'a ni 'bɛfi, nugä hĩnjam'mø xtá fets'i te guí mma. Pɛ hĩnjam'mø xcá 'daca n'na ra zichivo ngue ga nsännigo'be ma amigo. ³⁰ Pɛ nuyá, nu'mø mi zøhna ni ts'unt'ɛ bi ɛn'na ni mɛnyu ngue yø 'uɛsi, go xcá hyopra ndani naya”. ³¹ Nuna rá papá p'ɛya, bi 'yɛmbrá ts'unt'ɛ: “Ague ts'unt'ɛ, nu'i ya 'daua dí 'bɛhmi. Nu'a te gä dí pɛts'ä, gä ni mɛti. ³² Pɛ nuyá, xanhotho ngue di njajɛ mpähä, ga øthɛ ra ngo. Porque nuna ni 'yohɛ, tengutho 'mø ya xi du na, ma'da'yo ngue bi m'mɛi. Ya xi m'mɛdi, pɛ mahøndá nuhɛ ya”.

16

Bi hyɛcra hya ra Jesús ngue n'na ra hmiqúi di manda yø mɛfi.

¹ Rā Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Mi 'bɛ'a n'na ra mmɛmmɛti ngue si n'na rá hmiqúi di mandabi yø mɛfi. Nuna ra mmɛmmɛti

p'aya, bi sifi ngue di unnbatho rá mēnyu na rá hmiq̄ui. ² Ra mmēm̄m̄eti p'aya, bi 'yēmbi: “Ague n'yø, ¿hanja na ra hya dí øcā si'i? Dami dācra güenda'a ra 'bēfi guí øt'e, porque ya h̄inn̄i mantho guí mandagui mā hmiq̄uigä”, bi 'yēmbi. ³ A nuna ra hmiq̄ui di m̄anda yø mēfi p'aya, i εnse: “¿Teni 'bē'a ga øt'ä 'mø ya h̄indi 'dacā ra 'bēfi mā hmu ya'mø? Nugä ya h̄inguí sã ga m̄pēfi. Nu'mø ga haxra limosna, dí pes'mā sä. ⁴ A nuyá, ya dí pad̄i te ga øtya para ngue ya di 'b̄ui to bi 'dacra ts'äya p'ua ja yø ngu 'mø bi thaga mā 'bēfi”, i εna. ⁵ Bi m̄adi bi zonh̄ni 'da m̄i'da'ua to t̄uprã hmu p'aya. Nuna rá m̄adi bi zonh̄ni, bi 'yēmbi: “¿Hangu guí t̄uhmā hmugä?” ⁶ Ra n'yoh̄u p'aya bi 'yēnã: “Dí t̄upa n'na ciento barre ra aceite”. Nuna ra hmiq̄ui p'aya bi 'yēmbi: “Ja ua ra s̄ucua n'youi n̄i güenda 'mø. Pē d̄ami m̄i ya, guí 'yør'm̄an'na, guí cuati ngue yote m̄a'det'a barre guí ndupate”, bi 'yēmbi. ⁷ M'mēfa p'aya, bi 'yän m̄an'na nc'ēi, bi 'yēmbi: “Xi'i, ¿hangu guí t̄uhmā hmugä?” Bi 'yēn'a ts'o p'aya: “N'na ciento t'eni ra trigo”. Bi 'yēmb̄aya: “Ja ua ra s̄ucua n'youi n̄i güenda 'mø. Pē d̄ami 'yør'm̄an'na ya, ngue h̄ondi goho 'däte t'eni guí cuati ngue guí ndupate”, bi 'yēmbi. ⁸ Nu'a ra hmu, i εspa'a ra ts'omēfi ngue pad̄i ha di japi d̄a hyätyø amigo. Yø ja'i 'b̄u'a nximh̄ai janjuan̄i ga mbadi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yēc'ēi h̄inguí njap'ua.

⁹ Nugä dí xi'ah̄u, d̄ami usah̄u ra mēnyu nu'a di usa yø ts'oc'ēi ua ja ra ximh̄ai ngue gd̄i hyonn̄i amigoh̄u. A nu'mø gá hyä'n̄i mēnyuh̄u p'aya, ya di 'b̄ui to di 'da'ah̄u ra ts'äya p'ua ha guí m'm̄uh̄m̄u para zantho.

10 Nu'a da bømmanho, madague'a ts'atho da ma mafāti, man'natho da bømmanho 'mø da ma mafāti xangu. A nu'a hinda bømmanho, 'nε ts'atho da ma mafāti, ma xtāngu da ma mafāti, pε hinda bømmanho. 11 Xi'mø hingui pømmanhohu 'mø mafāti'ahu ra mēnyu ja ua ja ra ximhäi, ζte'o guí εna di fāt'ahu'a majuanī ngue xanho 'mø? 12 Xi'mø ngue hingui pømmanhohu 'mø mafāti'ahu ra mēnyu ndan'yo to rá mmeti, ζte'o guí εna di 'da'ahu'a ja ngue da zo nī 'yεhu 'mø?

13 Hinga n'na ra hmiq̄ui da zä ngue yoho yø hmu di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di madi, n'na'a hīndi madi. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hinda 'yørpe te di manda. Gui njathu p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'u di ma nī mmaih̄u. Di ma nī mmaih̄u Oja, xīndi ma nī mmaih̄u ra mēnyu.

14 Nu'u yø fariseo, ngue hōndra mēnyu nne, gä bi 'yøxtho na ra hya mman̄a Jesús. Pε thenthō'a te øde hma. 15 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—A nuyá, gui härpah̄u yø dä yø ja'i, porque xøgue εna majuanī ngue gyø hoja'ih̄u p'u guí nεqui. Pε nun̄a Oja hinda zä gui hyäth̄u na, i padī te ja mbo nī mmaih̄u na. Porque nu'a ngue yø ja'itho nnu manho te øt'e, hinga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xänb̄a yø ja'i ra Jesús ngue hanja rá ley Oja.

16 Nu'u yø pa bá m'mahra Xuua, ya mī hman̄a ley bi 'yotra Moisés, ya mī hman'a te ra hya bi nxänb̄ate yø pøngahya Oja. Asta gue'u yø pa'u ya, i sihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ha di zo rá 'yε Oja. Gätho yø ja'i di ja ndumm̄i ngue da zo rá 'yε Oja. 17 Pε man'na hingui hēnni ngue da

guahra c'amahets'i 'nēhra häi, hinda gue'a ngue da t'embī hinguī ja ts'edi'a te nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, mađague'a ts'utho.

Bi xānba yø ja'i ra Jesús ngue hinguī sā da 'yenyø xisu.

¹⁸ Nu'ua yø n'yohua di nxummi yø xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohua, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohua. Nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohua bi me.

Rā mmēmmeti connā Lázaro, gā bi du.

¹⁹ Mī 'bu'a n'na ra n'yohua ngue ra mmēmmeti. Mī he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, εntho øt'ango ngue di yoxni p'ua sihmε. ²⁰ Xquet'a mī 'bu'a n'na ra hyoya ni hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø saši na ra Lázaro, hup'ua ja rá goxthi ra mmēmmeti. ²¹ Nuna ra hyoya na, i nnehma da zi'ua yø xemhmε täp'ua ja rá mεxa ra mmēmmeti, pe hīndi unni. Nu'mø bi thop'ua yø fo'yo, tespaši yø saši. ²² Pe bi zønna pa bi du na ra Lázaro. Yø anxe Oja p'uya, bi zixpu 'buhra Abraham. Xquet'a bi du ra mmēmmeti p'uya, bá t'ägui. ²³ Nup'ua ja ra niđu sā ra n'ua p'uya, bi nhanni, bi hyannba yap'utho p'uya, ngue bí 'bup'ua ra Abraham, 'dap'ua 'buhmi ra Lázaro. ²⁴ Rā mmēmmeti bi 'yēna: “Ague ma papá'i Abraham, dami huεgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha connā dehe. Da εhe di pogbagui ma jani. Porque dí sägā ra n'ua ja yø sibi”, bi 'yēna. ²⁵ Rā Abraham bi 'yēmbi: “Ague ts'unt'ua'i, dami beņi ngue gā m'mammanho mente ra pa gā m'mui. A nuna ra Lázaro bi zā ra n'ua na. A nuyá, go 'bamma pähä ua naya, go guí sā ra n'ua ya. ²⁶ I ja man'na ra hya ya. Xandønhε ua hapu nná

nhyacj̄. Jan̄angue nu to da ne di map'̄u, h̄inda z̄ä da thoguī. A nu'̄u ni gop'̄u, h̄inda z̄ä dí 'ȳecua'̄u".
 27 Bi 'ȳenna mm̄em̄meti p'̄uaya: "P̄e dí ä'i r̄a mate ma papá'i Abraham, ngue gui penh̄na Lázaro p'̄u ja rá ngu ma papágä. 28 Porque 'b̄up'̄u m̄ic̄ut'a ma n'yoh̄u. Da z̄ä da xifi te dí thocä ua, n'namh̄ma h̄inda εcua ha dí sägä r̄a n'̄u 'mø bi du'̄u". 29 Rā Abraham bi 'ȳembj̄: "N̄uya guī m̄ma, da z̄ä di x̄ä'̄u yø hȳa bi 'yot̄ra Moisés, da gue'̄u bi 'yotyø p̄ongahya Oja. Da 'yørp̄a masu'a r̄a hȳa hm̄amp'̄u". 30 En̄na mm̄em̄meti p'̄uaya: "äh̄a ma papá'i Abraham, gue'a guī m̄ma. P̄e nu'mø da ma n'na r̄a ánima da xifi te ja ua, da hȳep'̄u r̄a nts'o ḡa 'yo'̄u". 31 Rā Abraham bi 'ȳembj̄: "Nu'mø h̄inguī t'̄εc'̄εi'a te r̄a hȳa bi 'yot̄ra Moisés 'n̄ε'a te bi 'yotyø p̄ongahya Oja, madague'a di b̄ennate n'na r̄a ánima da ma da nȳaui, xquet'a ngũtho h̄inda 'ȳεc'̄εi r̄a hȳa da sifi".

17

Xand̄ongu r̄a n'̄u da z̄ä to da japi da 'yøtr̄a ts'oqui rá mm̄ic'̄εiui.

1 Rā Jesús bi 'ȳembyø x̄adi:

—N̄uyá, h̄indi 'b̄edi tem̄a cosa ḡa 'yøtr̄a ts'oqui yø ja'̄i. P̄e hague ngu r̄a castigo da thohra ja'̄i da japi da 'yøtr̄a ts'oqui rá mm̄ic'̄εiui. 2 Man'na x̄anho ngue da thørb̄u ja r̄a jathe di ntharpa n'na r̄a j̄uni p'̄u ja rá 'ȳuga ngue da gu'mi, h̄inda gue'a ngue da japi da 'yøtr̄a ts'oqui ya yø ja'̄i zits'̄utho εc'̄εigui. 3 Dam̄i mf̄ah̄ma mam̄i njah̄u p'̄u.

Nu'mø h̄inguī n̄nu manho te bi 'yøt'a'̄i ni c̄u, dam̄i hejpi. Nu'mø bi hȳep'̄u r̄a nts'o øt'e, dam̄i punnbi. 4 Madague'a nyoto nn̄idi n'na pa da

'yøt'a'i'a h̄ingui nnu manho, 'nε nyoto nn̄idi da 'yεn'i: "Dami punngui", da 'yεn'i, dami punnbi.

Yø xädi rə Jesús bi 'yäpi ngue di hatra ts'edi yø nt'εc'εi.

⁵ Bi 'yεmbyø xädi rə Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø te nt'äpi Oja, dami 'yøt'e ngue ga εc'εihe xanho ngue di nja.

⁶ Rə Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø di ja zits'ε ni nt'εc'εihε, madague'a dangui ga nnoho n'na zihmudä rə mostasa, nunε n'na nza rə sicómoro 'bähε, da zä gui 'yεmphε: "Dami 'uecua gui 'bäi, i m'map'ε ja rə jathe", gui 'yεmphε. Nunä rə za, di map'ε gui xihmε.

Nu rə hmiq̄ui øt'a te rá 'bεfi ja ngue da 'yøt'e.

⁷ Nu'ahε ya, xi'mø di 'bε'a n'na nc'εi ngue di si n'na rá hmiq̄ui, nu'mø bi zøhra 'bεfi rə hmiq̄ui ngue xp̄a nuafani ogue fändε'yo, çua da 'yεmbrá hmiq̄ui: "Dami mihya gui nsihmε"? ⁸ Uangui hin'na. Sinoque da 'yεmbrá hmiq̄ui: "Dami hogagui te ga si. Dami nsä gui 'daqui te ga si mente ga nsihmεgä. Nu'mø dá juategä rə nts'ihmε p'uya, ja gui nsihmε", da 'yεmbi. ⁹ Çua di ja mammadi rá hmiq̄ui ngue bi 'yøt'e te bi 'bεpi? Conque hin'na. ¹⁰ Xquet'a gui njathε p'uya, nu'mø gá juadi gá 'yøthε'a rə 'bεfi di 'bεp'ahε Oja, gui 'yεmhmε p'uya: "Hin'yε te dí hnu manhogähe, porque nu'a rə 'bεfi bi m'mεjpahe ga øthe, hønt'a dá øthe'a".

Rə Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hεmbra ts'o'ya.

¹¹ Nunä rə Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'ε ja rə hyodi di ntøt'ui rə häi Samaria'a rə häi Galilea. ¹² Mi zømp'ε ja n'na rə hnini p'uya,

mambá ɛp'ʉ 'det'a nja'i yø dərquɛhi mi hɛmbra ts'o'ya. Yap'ʉtho bá ɛhyø dərquɛhi 'mø mi hyandi, pɛ 'bexpá m'mäi. ¹³ Bi marpʉya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate Jesús, huɛgahe, dami 'yøthegahe.

¹⁴ Mi hyandyø dərquɛhi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuʉya dami sømhmʉ p'ʉ 'bʉhyø mmäcʉ ya, gui xifi ngue ya bi zä'ahʉ.

Mɛnte ni 'yo yø dərquɛhi ngue ni map'ʉ 'bʉhyø mmäcʉ p'ʉya, bi zä ra n'ʉ mi hɛmbi n'na ngu n'na.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ɛi'ʉ mi ʉ p'ʉya, mi nu ngue ya bi zä ra n'ʉ mi hɛmbi, bi mengbʉya. Pɛ janjuani ngue nts'ɛdi gui ja mammadi Oja. ¹⁶ Bi ndantyøhmʉ p'ʉ 'bähra Jesús, asta di sət'ahäi rá hmi ha gui ja mammadi. Nuna ra n'yohʉ na, ra mmɛngu p'ʉ ja ra häi Samaria. ¹⁷ Bi 'yɛnna Jesús:

—¿Uangui 'det'a nja'i bi zä ra n'ʉ mi hɛmbi? ¿Harʉ 'bʉ'ʉ mi guto ya? ¹⁸ Hinjo mman'na xtabá mmengu ngue di ja mammadi Oja, hinda hønna n'na nc'ɛi hingra judío bá pengui.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yɛmbra n'yohʉ mará dərquɛhi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yɛc'ɛigui.

Bi manna Jesús ha di njap'ʉ di nɛqui ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yänna Jesús ngue njam'mø da zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yɛmbʉya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hingra cosa di nɛqui ngue da hnu'a. ²¹ Porque hinda zä da 'yɛnyø ja'i: “Nuua, ja bí ja ua”, ogue “Nunʉ, ja bí ja nʉ”. Porque Oja ya di manda ua gui 'bʉhmʉ'a ya.

²² Bi 'yɛmbyø xädi p'ʉya:

—Da 'yɛhra pa guí nne guí nnuh'a rā pa da zøhra N'yoh di 'yɛ mahɛts'i, pɛ hinguí nnuh. ²³ Da 'yɛn'ah yø ja'i'a rā pa'a: “Ma nuh ninguehn”, ogue “Ma nuh ninguécua”, da 'yɛn'ah. 'Yo sã guí tɛnhn hap di ma yø ja'i ngue guá honj. ²⁴ Porque nu'mø bi zønna pa da ɛhra N'yoh di 'yɛ mahɛts'i, gãtho yø ja'i da hyandi. Tengutho 'mø bi yotra huɛi, to bi zã handi, di njarb. ²⁵ Pɛ nuyá, jatho ngue 'be gã sãgã xangu rā n'ɛ, ngue hinda nu manhogã yø ja'i 'bucua ja rā ximhã. ²⁶ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a rā pa da ɛhra N'yoh di 'yɛ mahɛts'i ya. ²⁷ Porque nu'a rā pa'a, mi sihmɛ yø ja'i, ma di nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pɛ himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø rā pa mi yutra Noé p'ɛ ja rā barco. Mi nja rā ndate 'ye p'ɛya, bi juadi gãtho yø ja'i. ²⁸ Njarbutho'a te bi nja'mø yø pa mi m'mahra Lot. Mi sihmɛ yø ja'i, te'o di ntãi, te'o i mpã, te'o tuhyø huahj, mi hønnigu 'da. ²⁹ Pɛ nu'a rā pa bi sihra Lot ngue bi bømp'ɛ ja rā hnini Sodoma, bá høhmaya yø asufre ngue danzø, bi juadi gãtho'ɛ mi 'bup'ɛ ja rā hnini. ³⁰ Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ɛhra N'yoh di 'yɛ mahɛts'i ya.

³¹ Nu'a rā pa'a, nu rā ja'i dí tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di ɛnã ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu rā ja'i dí 'yo rā 'bɛfi, hĩndi ma rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ³² Damĩ bɛmhm'a te bi thohrá xisu rā Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mpommi rā ndate, gue'a di m'mɛ'a. Pɛ nu'a te'o da 'yɛnnã te connã nguécã, gue'a di nyan'a.

³⁴ Dí xi'ahh ngue nu'a rā xui'a, yo nc'ɛi di oxpɛ

ja rá t'ots'i. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.
³⁵Yoho yø xisu 'dap'ɥ di ncɥni. N'na nc'ei da ts'its'i,
 n'na nc'ei da gohi. ³⁶Yoho yø n'yohɥ 'dap'ɥ dadi
 mpɛfi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

³⁷Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na, ɛnyø ja'i p'ɥya:

—¿Pɛ hapɥ di nja na ra hya guí mmamp'ɥya grá
 hmú?

Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Nup'ɥ dí 'bɥhyø ja'i ni 'yup'ɥ da thaspa ra
 güenda, ja di njap'ɥ ra castigo.

18

*Bi hyɛcra hya ra Jesús ngue n'na ra 'danxu mi
 n'äst'abi.*

¹Bi hyɛcra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Bi xänmba yø
 ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø
 mmɥi. ²Bi 'yɛmbɥya:

—Nup'ɥ ja n'na ra hnini, mi 'bɥp'ɥ n'na ra
 ts'at'abi ngue hingui su rá mmic'ɛiui, ni xinga gue
 Oja di su. ³Nu'a ra hnini'a p'ɥya, xquet'a mi 'bɥp'ɥ
 n'na ra 'danxu ngue njandyatho pap'ɥ 'bɥhra
 ts'at'abi ngue äpra ts'at'abi rá nsɥiui. ⁴Nuna ra
 ts'at'abi, bi ma njammí pa ngue hingui ørpa masu
 na ra 'danxu. Pɛ m'mɛfa p'ɥya, bi 'yɛna: “Nugä
 hindí sugä Oja, ni xinga guehma mmic'ɛi'be dí su.
⁵A nuyá, para ngue hinní mantho di xunanyagä
 ua na ra 'dansu, ma ga ørpa ra ts'at'abi, n'namhma
 ngue ya hinní mantho da ehɛ di xunanyagui”.

⁶Bi sigue bi 'yɛnna Jesús:

—Guehna ra hya bi manna ts'at'abi ngue ra
 ts'oc'ɛi naya. ⁷Xi Oja ya, ¿ua hinda 'yørpabi ra
 ts'at'abi ya yø ja'i xa huanhni, i nzofa ra pa ra xui?

Xi'mø bi zofo, çua hinga 'be xta mäts'i? ⁸ Dí xi'ah_u ngue n'na zihmantho da mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yoh_u di 'yε mahεts'i, çua da dinyø ja'i di εc'ei ua ja ra ximhāi?

Yoho yø n'yoh_u bi ma ra mhmat'Oja p'ua ja ra nija.

⁹ Mahømbi hyej man'na ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, porque 'bahyø ja'i ena ngue man'na xanho ngue mi'da yø mmic'eiui. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yø n'yoh_u bi ma bá mat'Oja p'ua ja ra nija. Nu'a n'na nc'ei, ra fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya, ra nguthāi'a. ¹¹ Nu'a ra fariseo 'bāi ha ga mmat'Oja, i ena: “Ma Oja'i, dadi ja mammadi'i ngue nugā hīndī øt'ä tengutho ør'mi'da yø ja'i ngue yø bε, yø ts'oc'ei, yø 'yots'om'māi. Ni xinga gue'a te ø'na ra nguthāi 'bācua dí øt'ä. ¹² Nugā nyondi n'na semana dí øt'ä mā mmui. Nu'a te dí taha, dí hacra diezmo dadi uni”, bi 'yεna. ¹³ Pe nu'a ra nguthāi p'uya, yap'utho bá m'māi. Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque mente punná tija mente ena: “Ma Oja'i, dami huεgagui. Nugā ja mā ts'oqui”, bi 'yεna. ¹⁴ Dí xi'ah_u, ngue nu'a ra nguthāi bá εhrá ngu, pe ya bi hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya, hin'na na. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hinguī hnu mansu p'ua ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Rā Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'buhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'nε da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nu'mø mi nu ya yø xadi ra Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁶ Pe nuna ra Jesús bi zonhyø basi, bi 'yεmbi:

—Dami hyehm̄a yø b̄asi d̄a thocua dí 'b̄ui. Porque tengutho yø ja'í ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbutho ya yø b̄asi ya. ¹⁷ Majuañi dí xi'ah̄a ngue n'na rā ja'í h̄ingra 'yøde tengutho n'na rā b̄asi ngue rā 'yøde, h̄inda zā d̄a zo rá 'yε Oja.

Rā mm̄mm̄eti h̄imbi ne d̄a 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁸ Nuna n'na rā n'yoh̄a 'bet'o ngue yø judío bi 'yørpa rā nt'anni rā Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grā hoga xānbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namh̄ma ngue Oja di 'dacrā 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

¹⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí pad̄i te guí m̄manya, ngue guí εngui xanhogā? Porque h̄onse Oja xanho. ²⁰ Ua h̄inguí pad̄i hanja'̄a yø hyā d̄i manda Oja ngue εnā: “Yo grā 'yots'om'māi. 'Yo grā hyote. 'Yo grā bε. 'Yo to guí s̄anbā rā feh̄ni. Dami sū n̄i papá, dami sū n̄i mamá” —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'a rā n'yoh̄a p'̄aya, bi 'yεnā:

—Nūya yø hyā guí xicya, ya gā xtá øt'e asta gue'mø mará ngüεgui.

²² Nuna rā hyā b̄i m̄amp'̄aya, m̄i 'yøhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Di 'b̄ehman'na rā hyā ja ngue gui 'yøt'e. Dami p̄a te gā guí pets'i, gui unna m̄enyu yø hyoya. Nu'mø gā 'yøt'̄aya, ya bí ja n̄i mm̄eti mah̄ets'i p'̄aya. Bā ε p'̄aya, ga mm̄ep'̄a nnā magā —bi 'yεmbi.

²³ Nuna rā n'yoh̄a, nu'mø m̄i 'yøhna rā hyā sifi, m̄ambi d̄udrā mm̄ai, porque mará ndømm̄mm̄eti.

B̄i manna Jesús ngue Oja, h̄inte h̄embi.

²⁴ Mī nu rā Jesús ngue bi d̄u rá mm̄ai rā mm̄mm̄eti, bi 'yεmbyø xādi p'̄aya:

—Xandøn hennitho ha di n'unyø mmemmeti ngue da zo rá 'yε Oja. ²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pε man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uni da zo rá 'yε Oja.

²⁶ Mi 'yøhyø xädi na ra hya bi manna Jesús, di n'yεmbi:

—Rā nzεgui ya hinjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yεmbi.

²⁷ Rā Jesús bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te da 'yøt'e. Pε Oja, hinte hεmbi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'yoi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yεmbi:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te Gä dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue nu to Gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nεhrá mamá, xpá nzohyø n'yohu, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'bεfi Oja, ³⁰ pε mεnte 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a ga ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te da dini. Rā pa di 'yεp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bεnnate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nup'u, ja dani njap'u'a te Gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bí 'yε mahets'i. ³² Di ndäpyø ts'oc'ei,

ngue dā n'yemmahya, dā zhi, dā zots'i. ³³ Di ɯni, m'mefa p'uya, dā hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

³⁴ Nu'ɯ yø xädi himbi dīni hanja nā rā hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mməi'a te rā hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhennitho ha di fadi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma dā zøp'ɯ ja rā hnini Jericó rā Jesús, mi hup'ɯ ja rā 'yu n'na rā xädä ngue äpra mɛnyu yø ja'i thop'ɯ. ³⁶ Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a rā xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. ³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue dā thop'ɯ hudi, guehna rā Jesús rā mmengu Nazaret. ³⁸ Bi mähra mafi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Dami huɛgaguɛ ague Jesús, rá mbom'meto'i rā David —bi 'yɛmbi.

³⁹ Nu'ɯ yø ja'i ni 'bet'o p'uya, di hejpi ngue hīndi mmafi. Pe rā xädä, ɛnā man'na nts'edi gā mafi, bi 'yɛmbi:

—Dami huɛgaguɛ ague rá mbom'meto'i rā David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i rā xädä. Nu'mø ni ma dā zøp'ɯ 'bä p'uya, bi 'yɛmbi:

⁴¹ —¿Te guɛ nne di nja'i?

Rā xädä p'uya, bi 'yɛnā:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø mā dä.

⁴² Rā Jesús bi 'yɛmbrā xädä:

—Di nzø ni dä 'mø. Bi zä'i ya ngue guɛ ɛc'ɛigui ngue jagä rā ts'edi gā øthe'i.

⁴³ Nu'a rā ora'a p'uya, 'bexpī nzø yø dä rā xädä. Bi mɛp'ɯ ni ma rā Jesús, pe di ja mammadi Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gā ɛspabi Oja.

19

Rā Jesús bi nyauī rā Zaqueo.

¹ Mī yurbu ja rā hnini Jericó rā Jesús, ya ni 'yop'u ja rā hnini p'uya. ² Nu'a rā hnini'a, mi 'bap'u n'na rā n'yohu ngue rā mmεmmeti ni hu ngue rā Zaqueo, rá hmu'u to juhra mēnyu njai. ³ Nuna rā Zaqueo p'uya, i nne da nu rā Jesús ngue da badi te'o. Pε hinguī sā da hyannbaya, porque xangu yø ja'i n'youi rā Jesús, 'nε hinguī hets'i. ⁴ I nne ngue da nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bet'o. Bi nexa n'na rā za ngue rā sicómoro 'bap'u ja ngue danī nthohra Jesús. ⁵ Mī thop'u ja rā za tōhra Zaqueo nā rā Jesús, bi nōs'maya, bi 'yεmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsāyagā p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nuna rā Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi sāyabi p'u rā Jesús. ⁷ Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, εmbi ngue guerp'u ja rá ngu rā ja'i ja rá ts'oqui ja sāya p'u. ⁸ Rā Zaqueo p'uya, bi m'māi, bi 'yεmbra Jesús:

—Nuya grā Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unnä made yø hyoya. Nu'mø 'bai te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinni 'yup'u ga hannbi, pε ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yεmbi.

⁹ Mī nya rā Jesús, bi 'yεnā:

—Nu rā ora ja p'uya, ya di nyanna to 'buhra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nehna rá mbom'meto rā Abraham. ¹⁰ Porque rā N'yohu bí 'yε mahets'i, bi 'yεhε da hyonyø ja'i xa m'medi, ngue da yani.

Bi hycra hya rā Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bi t'uni.

11 Mente øxyø ja'i rā hya mmanna Jesús, bi hyecra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerpa da zøn'a Jerusalén. Nup'a ga mbenyø ja'i p'uya, embi ngue 'bexti nequi'a rā ora'a ngue di manda ua Oja. 12 Bi 'yembayø ja'i p'uya:

—Mi 'ba'a n'na rā n'yohu ngue mi nnu mansu yø ja'i. Ya ja ngue da ma n'na rā häi yap'utho, ja di t'unnbā rā cargo ngue di ndast'abi p'a ja rā häi 'bäi, da ehra ngu p'uya. 13 Pe hante ngue da ma rā n'yohu, bi zohni 'det'a yø hmiqūi. N'na ngu n'na yø hmiqūi, bi dāpa n'na rā mēnyu xandøngu rā muui. Bi 'yembaya: “Nuna rā mēnyu dá 'da'ahu ya, dami 'yøpahu rā 'befi asta gue'mø dá pengä”. 14 Pe nuya yø mmenguhā rā n'yohu, mi nnu man'a p'uya. Bi mēnyø m'mēnhni ngue da mamp'u ha bi zønna n'yohu, bi 'yēna: “Hindí nnegähe na rā n'yohu ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yēna. 15 Pe siempre bá t'ets'i ngue bi ndast'abi na rā n'yohu. Mi zøp'u ja rā häi p'uya, bi manda bá ts'i'u yø hmiqūi xi unnā mēnyu. I nne da badī hangū xā ndaha n'na ngu n'na. 16 Nu'a rá mudi bi zøp'uya, bi 'yēna: “Nu ni mēnyu gá däqui, ya jap'u 'det'a yø mēnyu xā ndaha”. 17 Rā dast'abi p'uya, bi 'yēna: “Ya xanho 'mø, grā hoga mēfi. Madague'a zits'utho bi ma mafāti'i, pe gá pøngmanho. A nuyá, dí exa'i ya ngue gui manda 'det'a yø danihni ya”. 18 Bi zøhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grā hmu, nu'a ni mēnyu gá däqui, ya jap'u cat'a yø mēnyu xā ndaha”. 19 Bi t'embaya: “Nu'i ya, dí exa'i ngue gui manda cat'a yø hnini”. 20 Mi zøhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grā hmu, ja ua ni mēnyu gá däqui. Nugä dá 'ue rā bayu dá pets'i. 21 Porque dí su'i ngue gui

ya manzaqui, guí ä'a te hinxcá taha. Guí xoc'a te hinxcá pefi". ²² Bi 'yenna dast'abi p'uya: "Hingrá hoga mēfi n'yø. Nu'a ra hya guí mmana, gue'a gdá hats'a'i ra güenda'a ya. Porque guí engui ngue dí ya manzaquigä. Guí engui ngue dí hangä'a te hinxta n'uni, ogue dí äcä'a te hinxta pefi. ²³ ¿Hanja ngue hingä dä ma mēnyugä p'ua ja ra banco, n'namhma ngue nu'mø dá sœcua ja ma ngu, xti ndäcä'a te rá nzäbi ma mēnyu?" ²⁴ Bi t'emp'ua 'bäp'ua p'uya: "Hyannbauí ra mēnyu na, n'yø. Damí unui'a ha 'det'a yø mēnyu". ²⁵ Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yēna: "Aguē grá hmu, pē ya ha 'det'a yø mēnyu na". ²⁶ Bi 'yenna dast'abi p'uya: "Nugä dí xi'ahua ngue nu'a ya ha xangu, gue'a man'na di t'un'na. Pē nu'a zits'utho ha, da thannbabi'a zits'ua ha. ²⁷ A nuyá, nu'ua ma nsuigä'be hingui nneque xca ndast'abigä, bá siui ua ya. Ga nnuigä ha gdi hyohua".

Rā Jesús bi zøp'ua ja ra hnini Jerusalén.

²⁸ Mí juadi bi manna ra hya na, ra Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mí zømp'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, ja jarbutho ra hnini Betfagé 'nēhra hnini Betania. Bi 'yēt'i yoho yø xädi p'uya. ³⁰ Bi 'yēmbi:

—Ní mē nua ja ra hnini bí janua ya. Nu'mø gá cut'ui ra hnini, gui timmi p'ua da nthat'i n'na ra burru ma'da'yotho, hijnongui sä. Bá xoqui guá siui ua. ³¹ Nu'mø to da 'yēn'auí, hanja ngue guí xocui ra burru, guí xihmi p'uya ngue honna Hmu.

³² Nu'ua yø xädi p'uya, bi ma. Nup'ua bi zømp'uya, bi dimp'ua nthat'i ra burru, tengutho xi manna Jesús. ³³ Mí xojp'uya, nu'ua yø mmemburru bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí xocui rā burru?

34 Bi 'yεmbaya:

—Porque honna Hmu.

35 Bi ts'ispabi rā burru rā Jesús. Nu'ε yø xādi p'aya, bi gaspa rā burru yø tuhu yø ja'i ngue bi nopa nts'at'i. Bi hyuxra burru rā Jesús, bi ma.

36 Xangu yø ja'i di tansyø tuhu ngue pøp'ε ja rā 'yu ja ngue da thohra Jesús. 37 Nu'mø ya xmanguerpu da zøn'a Jerusalén, ya 'yop'ε ja rā ngai ja rā mbonza ja yø olivos. Bi mahra hmafi gātho yø xādi p'aya ngue di johya. I εspabi Oja ngue yø milagro xi nurpi øtra Jesús. 38 Di n'yεmbi:

—Oja di japa dast'abi bá 'benhni ngue bi zøcua. Ya bi nhojpau yø ja'i na Oja bí 'bε mahets'i. Nuya maguesε na Oja bí 'bε mahets'i ya.

39 Bi 'yεn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'aya:

—Ague grā xānnbate, dami hejpa ni xādi. 'Yo di mmanā rā hya na.

40 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dí xi'ahε ngue nu'mø da ma mahεjpi ya yø ja'i εscagu yā, di nya yø do ja ua ngue da 'yεscagu.

41 Mi zøn'a nenihni rā Jesús, bi hyandra hnini Jerusalén. Bi nzomp'aya, ngue padi te da tho'a m'mεfa yø ja'i 'bup'ε ja rā hnini. 42 Bi 'yεmbra mehni p'aya:

—Nu rā pa ja p'aya, di nnehmagā ngue gui pahmε hanja na rā hya da 'yøt'ahε rā nho. Pε njot'i ni n'yomfεnihε ya. 43 Da 'yεhra pa ngue gui m'mε mman'ahε, di mäts'a ni nsuihε, mathet'i rā hnini da 'yøtyø njüdi. Di nexpu di nexyø soldado da 'yøt'ahε rā tunhni, da 'yε'ahε made. 44 Da t'en'ahε häi p'aya, ngue da tho yø ja'i 'bεcua ja rā hnini. Da

ma nsudi yø ngu. Nguna di nja, porque himbi n'yo ni mmahua'a ra pa bi zocua rá m'menhni Oja ngue xi'i ha gdi nyamhmu —bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua ja ra thinnija.

⁴⁵ Bi map'ua ja ra nija ra Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua thinnija p'uya. ⁴⁶ Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue Oja i ɛna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmata'Oja na”. Pe nu'ahua, gui øthua ngue ja di mpeti ua yø bɛ.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xännbate p'ua ja ra nija ra Jesús. Pe nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛ'ua yø xännbate ngue ra ley, 'nɛ'ua yø n'yohua di manda p'ua ja ra hnini, Gä honna forma ha di hyo ra Jesús. ⁴⁸ Pe hingui tini ha di japi ngue di nja'a te mbɛni, porque Gä 'batyø ja'i ngue øxra hya mmana Jesús.

20

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ɛdi'a te øt'e.

¹ N'na ra pa ya, nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛhyø xännbate ngue ra ley, bá 'yohua di manda p'ua ja ra nija. ² Bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja'a te gui øt'e? To bi 'da'i ra nt'ɛdi'a te gui øt'e? —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahua n'na ra nt'änni ya. Pe dami xicju hanja'a ra hya ga ä'n'nahua. ⁴ ¿Te'o bi unna nt'ɛdi ra Xuua bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'ɛdi, uague yø ja'itho rá nt'ɛdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yɛmbi:

—¿Teni 'bɛ'a gā xihmɛ ya 'mø? Nu'mø gā xihmɛ ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛnjɛ p'ɛya: “Xina rā hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hinga 'yɛc'ɛihɛ 'mø?”, da 'yɛnjɛ p'ɛya. ⁶ A nu'mø gā xihmɛ ngue yø ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, di hyojthogahɛ yø ja'i ngue da mandogahɛ. Porque gā ɛc'ɛi yø ja'i ngue rā pøngahya Oja nā rā Xuua.

⁷ Mi dahyø ja'i p'ɛya, bi 'yembra Jesús:

—Hindí pacáhe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Ya hinga xicjɛ nā rā hya dí ʼn'nahɛ, ni xinga guecā gā xi'ahɛ to di 'dacra nt'ɛdi te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya n'na rā huahɪ ngue rā jomhmi.

⁹ Nuna rā Jesús, bi hyoni te gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yembɪ:

—Mi 'bɛ'a n'na rā n'yohɛ ngue bi 'yøt'a n'na rá nuá'uva. M'mɛfa p'ɛya, bi hyoni to da gonhui rá huahɪ, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmɛhui'a te di tocabi. Bi ma p'ɛya, ya'atho yø pa i ma. ¹⁰ Mi zønna pa da thucyø uva p'ɛya, nuna rā mmɛhui bi mɛnhna n'na rá hmiqui ngue da tɪ yø uva di tocabi. Pɛ nu'ɛ yø mɛfi mambi 'bɛp'ɛ ja rá huahɪ, bi unna hmiqui, bá ɛrbɛya. Pɛ hɪnte bi unni. ¹¹ Rā mmɛhui p'ɛya, mahømbi mɛnhman'na rá hmiqui p'ɛ bí ja rá huahɪ. Pɛ xquet'a ngut'atho bá ts'ɛi. Bi ma ma'ani, hɪnte bi t'unni. ¹² Rā mmɛhui p'ɛya, mahømbi mɛnhman'na rá hmiqui. Yø mɛfi p'ɛya, mahømbi antho, bá ɛt'i.

13 M'mεfa p'uya, εnna mmεhui: “¿Teni 'be'a ga øt'ä 'mø? Nuna ma ts'ant'u dadi madi, ma ga peñnbi. Xamhmatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yεna. 14 Pe nu'mø mi zømp'u 'bathyø mefi na rá ts'ant'u ra mmεhui, di n'yεmbyø mefi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmεtih ra huahi”, di n'yεmbi. 15 Bi beñnbabi rá ts'ant'u ra mmεhui p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahi, ja bá hop'u.

Rā Jesús bi 'yānyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya gā bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmεhui? 16 Siempre da ma ra mmεhui, da ho yø mefi conhui rá huahi. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātrá huahi p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, di n'yεmbi:

—'Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yεmbi.

17 Pe ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Te 'be'a ga mbøn'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønngu, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado na”, i εna. 18 Nu'mø da zoxra ja'i maxøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

19 Nu'u yø hmu yø mmäcja 'ne'u yø xännbate ngue ra ley, bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pe himbi zä xti bent'i, porque sup'i di mbøcue mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsuiui ra Jesús ngue da 'yεmbi hingui ja ts'edi di njutra mēnyu njui.

20 Yø fariseo p'aya, bi mēnhni to da jujpatho häi te ga ya ra Jesús. Nuya bi 'benhni xøgue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da dinnba ra Jesús ngue hinda gue'a da ma, para ngue da zäp'ua di yapa m'mefa. 21 Janangue bi t'ørpa ra nt'änni na ra hya ja ua, bi t'ēmbi:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue Gä xanho te guí mma, 'nē Gä gue'a ra hya njuantho guí xännbate. 'Nē hingui su'a te mbēn'na'i yø ja'i. Sinoque majuani guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohua. 22 Dami xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mēnyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

23 Pē ra Jesús, ya padī te mbēnnbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yēmbaya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahua? 24 Dami 'yurcahua ra mēnyu —bi 'yēmbi—. ¿To rá hmi na n'youi ra mēnyu ja ua ya? ¿To rá thuhu na ra thuhu n'youi na ra mēnyu? —bi 'yēmbi.

Mi dahya yaui ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yēmbi.

25 Ra Jesús bi 'yēmbiyø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue guí 'yøthua ya, dami unhnua ra mēnyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'aya, dami unhnua'a te di tocabi —bi 'yēmbi.

26 Ya himbi zä xta ndini ha xti gujpa häi'a ra hya ännbaya. Hante gue di 'yøtho'a ra hya i dahra Jesús. Ya hinte mambi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bēnnate yø ánima.

27 M'mefa p'aya, bi ma 'da yø saduceo, nuya ēmbi ngue hinda bēnnate yø ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

28 —Ague grá xännbate, nup'ɥ ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ɥ rā hya ngue ɛna: nu'mø bi du n'na rā n'yohɥ, 'nɛ hĩndi m'mahyø basĩ, nu rá xisu rā ánima dā zogui, nu'a rá n'yohɥ rā ánima gue'a di nthatui rā 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basĩ tengutho 'mø xtĩ m'mahyø basĩ rā ánima. 29 A nuyá, xi'mø di 'bɥ'i yoto ma'yohɥ ngue ɛdadi ncu ya. Nu'a rā n'yohɥ mā dā, di nthati. Pɛ dā 'yɛhra pa dā dũ, 'nɛ hĩndi m'mahyø basĩ. 30 Janangue nu'a rá n'yohɥ rā ánima m'mefa bi m'mui, go di nthatui rā 'danxu'a. Pɛ xquet'a dā dũ rā n'yohɥ, 'nɛ hĩndi m'mahyø basĩ. 31 Nu'a rá hyu rá n'yohɥ p'ɥya, hõndi nthatui rā 'danxu 'mø bi dũ rá n'yohɥ. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi dũ rá ndø, asta gue'mø bi dũ gā yoto ma'yohɥ. Gā di nthatui rā xisu, 'nɛ gā bi dũ yø n'yohɥ. Pɛ himbi m'mahyø basĩ. 32 Rā nzɛgui p'ɥya, bi dũ rā xisu. 33 A nuyá, xi'mø rā pa danĩ bɛnnate yø ánima ya, ɛndana gue'a ya yoto ma'yohɥ rá mmɛti rā xisu? Porque gā bi m'mahmi.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nua ja rā ximhäi, di nthatui yø xisu yø n'yohɥ. 35 Pɛ nu to di tocabi rā mmɛnthi ngue di ma mahɛts'i 'mø bi bɛnnate yø ánima, ya hĩn danĩ nthati. 36 Porque ya hĩnjonda dũ, dā gohi tengutho yø anxɛ. Ya yø basĩ Oja, porque dā 'yøt'Oja ngue ma'da'yo hõndi m'mui. 37 Nup'ɥ ja rā hya bi 'yotra Moisés, ja di nɛqui p'ɥ ngue di bɛnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ɥ rā hya bi man'Oja 'mø mi nya p'ɥ bi nzø rā ndut'o, ngue bi 'yɛna: “Guecā drá Ojagā ngue rā Abraham. Drá Ojagā ngue rā Isaac. Drá Ojagā ngue rā Jacob”, bi 'yɛn'Oja. 38 Ja di nɛqui

p'uya ngue nup'u 'b# Oja, hinguı tu yø te yø ánima. Nup'u 'b# Oja, hinjonguı tu.

³⁹ Bi 'yɛn'i'da yø xännbate ngue rə ley p'uya:

—Majuani'a guı mma, grá xännbate —bi 'yɛmbi.

⁴⁰ Pɛ ya bi zı xti sigue xta 'yørpa mi'da yø nt'änni p'uya.

Rə Jesús bi xihyø ja'i ngue rə Cristo hıngra ja'ıtho.

⁴¹ Mi nya rə Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'a rə Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da gue'a n'na'u yø mbom'meto rə David. Nugä ga xi'ah# hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto rə David, pɛ nuna rə Cristo hıngra ja'ıtho na. ⁴² Porque rə David, ɛnna hya bi 'yørp# ja rə Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mi zo-jbaguı ma Hmu, nguna rə hya bi xifi, bi 'yɛmbi: Dami micua ja ma n'yɛigä ya, ⁴³ asta gue'mø ga øt'e ngue guı manda gätho'u ni nsaiui”, bi 'yɛmbi. ⁴⁴ Ja di nequi p'uya, ngue rə David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutı ngue rá Hmu. Janangue rə Cristo di nequi ngue hıngra ja'ıtho, madague'a ngue rá mbom'meto rə David.

Bi xihyø ja'i rə Jesús ngue di mfädi xanho, hında hyätyø xännbate ngue rə ley.

⁴⁵ Gä bi 'yøhyø ja'i rə hya bi manna Jesús ngue ɛmbyø xädi:

⁴⁶ —Dami mfähm# xanho ya, 'yo di hä'ah# yø xännbate ngue rə ley. 'Yo guı øth# tengutho ga 'yo'u. Nuya yø n'yoh# ya, di ho ngue söt'a häi yø he. Di ho ngue di respeta yø ja'i ha guı zengua p'u ja rə täi. Nup'u ja yø nıja p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo

yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho p'ua da mi. ⁴⁷ 'Nε tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti, embi ngue di xannbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yεmbyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pε nuyá, guehya mathoguiho ra castigo da thohya ngue gätho mi'da yø ja'i.

21

Ra 'danxu bi unna mēnyu Oja.

¹ Nup'ua ja ra nija, hetho ra Jesús ha ga yutyø mēnyu yø mmεmmeti p'ua ja ra huada ca ra mēnyu ngue ra ofrenda. ² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'ua ja ra njamēnyu. ³ Bi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unna mēnyu ya, pε man'natho nnu manho Oja'a rá mēnyu bi unna, hinda gue'u yø mēnyu mi'da yø ja'i di uni. ⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmεmmeti ya, pε gue'a rá mēnyu xa pongui di uni. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mēnyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mēnyu bi uni.

Bi manna Jesús ngue bá ep'ua ra pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja ra nija. I mmanyø ja'i ngue mazihotho gui nequi ra nija. Mazihotho gui nequi yø hmi yø do n'youi. Gui nhohra nija'a tema cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Ra Jesús bi 'yembj:

⁶ —Ya gui nnuhu te ja ra nija ya. Pε nuna ra nija naya, bá ep'ua ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxadi, hin haru nmi nequi ra nija.

Bì manṅa Jesús te ði nja hante rá nzεgui yø pa.

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—Ague grá xännbate, ¿njam'mø ði nja ya yø hya guí mmanya, ngue ða xotra nija yø ja'i? ¿Tema hmεya ði nja'mø ya ñi ma ða zønna pa ði nja'a te guí mmanya?

⁸ Mì ðahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Damì mfähmε xandønho, 'yo guí nne ngue to ða hyä'ahε. Porque xangu yø ja'i ði n'yo ngue ða 'yεmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, ða 'yεmbi. Xquet'a ða 'yεna: “Nuyä, ya ða guehra ora jap'ε ða gua'a nximhäi ya”, ða 'yεna. Pε 'yo sä guí εc'εihε. ⁹ Nu'mø gá 'yøhmε ngue ya ja yø datunhñi, ya ði ndunhyø ja'i, 'yo sä guí suhε. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue ði nja. Pε hinga gue'ε yø hmεya'ε ngue rá nzεqui.

¹⁰ Bi sigue bi 'yεmbaya:

—Da nangyø nación ngue ða 'yørpa rá tunhñi mi'da yø nación. Da nangyø ðast'abi ngue ða 'yørpa rá tunhñi mi'da yø ðast'abi. ¹¹ Janjuanì ngue ði 'yan'ahäi. ði nja yø thuhü, ði nja yø guehì. ði nsu yø ja'i 'mø bi nu yø hmεya dá nja maya.

Bì xihyø xädi rá Jesús ngue ða zä rá n'ε, ða ts'üi.

¹² Pε hante ngue ði nja ya yø hyä dí xi'ahε ya, ða gu'ahε yø ja'i ngue ði bent'ahε, ði dä'ahε p'ε ja yø nija, ða jo'ahε. ði ndä'ahε p'ε 'buhyø ðast'abi. Di ja'ahε p'ε yø ja'i ngue guí εc'εigahε. ¹³ Ngue ngu'a ði nja'ahε, nu'mø ya gdi yahε yø ts'ut'abi, ja gui xihmε p'ε rá hoga 'da'yo hyä p'εya. ¹⁴ Nu'mø bi ma mā bent'i'ahε, 'yo sä ði tü ñi mmähü'a rá hyä ja ngue gui xihmε rá ts'ut'abi. ¹⁵ Porque gä 'da'ahε rá hyä, ngue gui paði te guí mmämhmε

p'ʰ b'ʰ di s'ʰ. H̄injondā zā dā dācrā hyā ga 'da'ʰ. ¹⁶ A nuyá, astā n̄i papáse di dā'ʰ. N̄i n'yohuse di dā'ʰ. N̄i m̄enise di dā'ʰ, n̄i amigose di dā'ʰ. P̄e di m'm'ʰi'da dā tho'ʰ. ¹⁷ Dā z'ʰ yō ja'i ndap'ʰ bi zā ngue guíεc'εigah̄. ¹⁸ P̄e n̄i xinga n'na n̄i xtah̄ di m'm̄edi. ¹⁹ Nu'm̄o h̄ingui hyεgah̄, gue'a di n'na'ʰ rā 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'm̄o gá nuh̄ ngue ya di mās'yō soldado rā hn̄ini Jerusalén, gui pah̄m̄ p'ʰya ngue n'na zihmantho dā ma majuadi rā hn̄ini. ²¹ Nu'ʰ yō mm̄engu p'ʰ ja rā h̄ai Judea, dā 'dagui, di map'ʰ ja yō xanthō. Nu'ʰ di 'b'ʰp'ʰ ja rā hn̄ini Jerusalén, dā 'dagui. A nu'ʰ dí 'yo rā 'b̄efi, ya h̄indi map'ʰ ja rá hn̄ini. ²² Porque ya bi zōhra pa di n̄ja rā castigo. Nu te gā nt'ot'i p'ʰ ja rā Macā Libro, dā gue'a rā ora'a ngue di n̄ja'a. ²³ Huεcate yō xisu di h̄adyō basi'a rā pa'a, ogue di sadyō basi. Porque rā ndate di n̄ja ua ja rā h̄ai. Rā ndussutho rā castigo dā thohyō ja'i. ²⁴ Dā tho yō ja'i conyō juai. M̄i'da p'ʰya, dā ts'ixā fādi, di ma rā fādi ndō yap'ʰtho n'nann̄i yō h̄ai. 'N̄e nu'ʰ yō ja'i h̄ingyō judío p'ʰya, dā n̄e'ʰh̄ai yō mm̄engu Jerusalén astā gue'm̄o dā ne Oja di m'm̄ehyō hyā.

B̄i man̄a Jesús ngue mah̄onda εcua ja rā ximh̄ai.

²⁵ Di n̄ja yō hm̄ya p'ʰ ja rā hyadi, 'n̄ep'ʰ ja rā zana, 'n̄ep'ʰ ja yō sō. N̄ua ja rā ximh̄ai p'ʰya, h̄inda b̄adi te dā 'yōtyō ja'i 'b'ʰp'ʰ ja yō nación. Di nsu yō ja'i ngue'a gui thon̄i yō f̄anthe di ja rā jathe. ²⁶ Nu'm̄o bi zo yō mm̄ai yō ja'i'a te ja ngue di n̄ja ua ja rā ximh̄ai, astā dā güentyō ja'i ngue rā ts'ū. Nu te gā bí ja maya, gā di p̄adi hap̄ thogui. ²⁷ Dā thandra N'yoh̄ di 'yε m̄h̄ets'i ngue

da n'youi rā guī. Da hnuŋ gue maɣuesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁸ Nu'mø ya bi mađi di nja ya yø hya ya, dami hya rā ts'edi gui ja xni yah, gui hyanthu mayá. Porque ya xma nguerpũtho da εhni Nyatehu.

Bì nhyεjpa rā hya n'na nza rā igo.

²⁹ Mahømbi hyej hman'na rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Guí nnuhu n'na rā za rā igo, ogue ndana bi zā mā za. ³⁰ Nu'mø ya bi c'ammī gue bi 'dogui, guí pahmu p'uya gue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³¹ Nguna rā hya ja gue di nja ya. Nu'mø gá nuhu gue ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu, dami pahmu gue ya xma nguerpũtho di manda Oja ua ja rā ximhäi. ³² Nuya yø hmεya dí xi'ahu ya, dami pahmu gue guehya di nja ya, hante gue da du yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. ³³ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja rā häi, hinguí zai. Pe nuna rā hya dí mmangä, ja para zantho na.

³⁴ Dami mfähmu xanho, 'yo dadi mbentui rā nts'o ni mmuihu. Manma thä'i gue guí n'itihu, ogue høndra mεnyu guí ja ndummi ha gdi timhu. Porque nu'mø bi zonna pa rá nεgui, ja guí thambεnihu, ya di jap'u. ³⁵ Tengũtho 'mø te bi zo rā 'dihī, di njarbũtho'a te da thogui gätho yø ja'i 'bui rá nguñi nximhäi. ³⁶ Gue'a gue gdi mfähmu xandønho'a. Dami mat'Ojahu hangu rā pa, n'namhma gue guí mpomhu rā ndate ja gue di nja. Jananguē da zā guí sømhu p'u di 'buhra N'yohu di 'yε mahεts'i.

³⁷ Nu'mø rā pa, i xänbäte p'u ja rā nija rā Jesús. Rā xui p'uya, pa bi op'u bí ja rā nyuni ja rā mbonza

ja yø olivos. ³⁸ Gätho yø ja'i, xudī xudī pap'ʰa ja ra nija ngue øxra hya mmana Jesús.

22

Yø nsaiui rā Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya mi ts'ʰdra ngo ngue rā pascua, guehna rā pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. ² Nu'ʰa yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rā ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di hyo rā Jesús. Pε supi di mbøcue yø ja'i.

³ Rā zithu p'ʰaya bi yʰrbʰa ja rá mm̄ai rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'εi'ʰa 'dε'ma yoho yø xädi rā Jesús. ⁴ Nuna rā Judas, bi ma bá nyaui yø hmu yø mmäcja, 'nεhyø n'yohʰa di manda p'ʰa ja rā nija. Bá nhεca hyaui yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ⁵ Rā ndijohya ya yø mmäcja 'mø dīni ha di zūdi. Bi xihna rā Judas ngue di unna mēnyu. ⁶ Bi nu manho te bi sihna rā Judas ngue di t'unna mēnyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús, pε da gue'a rā ora ngue 'bʰεε rā Jesús.

Yø xädi rā Jesús bi hoqui te da zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

⁷ Ya fʰhra ngo guehya yø pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. Guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua. ⁸ Nuna rā Jesús bi 'yεtra Bεdu 'nεhra Xuua, bi 'yεmbi:

—Ni mε ya, bí hocui'a te gdā nzibdehʰa, ga nsännigohʰa ngue rā pascua —bi 'yεmbi.

⁹ Bi 'yεn'ʰa yø xädi p'ʰaya:

—¿Hapʰa guí nne gā ma hocä'be'a te gā sihʰa p'ʰaya?

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá cət'ui mbo rā hnini, gui nthēui n'na rā n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xōni rā dehe. Dami tennui hapu da zōni. ¹¹ Gui 'yēnui rā mmēnnigu p'uya: “Rā xānnbate i ena: ¿Hapu ja rā cuarto gā nzibdehe mā xādi, ja gā sāhe p'u rā ngo ngue rā pascua?” gui 'yēnui. ¹² Rā mmēnnigu p'uya da 'yut'aui n'na rā dacuarto bí ja mayā rā tōcangu. Ja dami hocui p'u'a te ja ngue gdā nzibdehu p'uya.

¹³ Bi ma'u yoho yø xādi mi yāui rā Jesús. Mi zōmp'u ja rā hnini, tengutho rā hyā xi manā Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinnā ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu rā nzibde ngue rā pascua p'uya.

Rā Jesús bi zi rā nzibde ngue rā pascua.

¹⁴ Nu'mø mi zōnna ora di nsihmε p'uya, nuna rā Jesús, gātho'u 'dε'mā yoho yø xādi, gā 'bap'u ja rā mεxa. ¹⁵ Rā Jesús bi 'yēna:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpähā mā mmāi ngue 'daua gā nsihmεhu nā rā ngo ngue rā pascua. ¹⁶ Porque dí xi'ahū ngue ya hinni mantho gā nsānnigohū, astā gue'mø di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'bāhmū p'u ha di mānda Oja p'uya.

¹⁷ Bi decra vaso p'uya ngue di ja mammadi Oja. Bi 'yēmbyo xādi p'uya:

—Dami ndarpuhū naya, sihu 'da'its'u. ¹⁸ Porque dí xi'ahū ngue ya hinni mantho gā sigā rá ngui rā uva, astā gue'mø bi zōnna pa di mānda Oja ua ja rā ximhāi.

¹⁹ M'mεfa p'uya, bi hyajman'na rā thūhmε. Mi ja mammadi Oja p'uya, bi xēnna thūhmε, bi unyø xādi ngue da zi. Bi 'yēmbi:

—Nūna ya, guehna mā do'yogä naya. Nu'mø gá sih_u yø pa di map'_u naya, gue'a gdí b_{en}j_u'a ngue dadi da mā do'yo ngue dá du conná ngue'ah_u.

²⁰ Mī juadi bi nsihm_ε p'_uya, bi dεcra vaso, bi 'yεna:

—Nūna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hm_εya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ah_u Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ah_u.

²¹ Nūua ja ra m_εxa dí sihm_εh_u ya, 'b_ucua n'na nc'ei ngue j_ugatho häi, ya xä hyoni ha di japi ngue di dāgui. ²² Nu ra N'yoh_u bí 'y_ε mah_εts'i ja ngue da tho. Nu te xpā ts'ännbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pε hague ngu ra castigo da thohna ra n'yoh_u di dāgui.

²³ Bi mudi di n'yänni n'na ngu n'na p'_uya te'o'a ja ngue di da ra Jesús.

Di ntør'mahya yø xädi ra Jesús ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi mudi bi njun'mahya yø xädi ra Jesús ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pε ra Jesús bi 'y_εmbi:

—Nup'_u ja yø nación, i 'b_uhyø dast'abi ngue di manda p'_u ja yø häi. Nu'a ra ts'ut'abi di manda yø ja'i p'_uya, i εnyø ja'i ngue xanho te ørpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pε nu'ah_u, 'yo guí nne guí mandathoh_u yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nh_εts'i rá cargo da m_εfi, guehna ra ja'i jatho ngue di m_εfi da mäxyø mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo, guehna jatho da gohi ngue ni m_εfithoh_u na. ²⁷ Porque nuyá, ¿ndana gue'a nt'εmbi mā daya, gue'a hup'_u ja ra m_εxa mā da, ua gue gue'a 'uite

ma da? Uanguī hup'u ja ra mēxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucā ua ha guí 'buhmu ya, pε hin dadi mandathogā. Sinoque dadi mpefi.

²⁸ A nuyá, gue'ahū xtá n'yohū mente yø pa xtá sägā rā n'u. ²⁹ Mā Papá bá εxqui ngue gā manda gātho yø ja'i. Nugā xquet'a dí εxahū ya ngue ³⁰ nup'u dadi mandagā, 'dap'u gā mmihmu p'u ja rā mēxa gā nsihmēhū. Guí mmihmu p'u ja yø nthuts'i ngue guí mandahū'u 'dε'mā yo'būi yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa rā Bedu.

³¹ Nūnā rā Jesús bi 'yεmbrā Bedu:

—Ague Bedu, nu'a rā zithū, äpra nt'edi Oja ngue da hyoni ha di japi ngue gui hyεgahū p'u. ³² Pε xquet'a dí äpra mate Oja conná ngue'e ngue hingui 'bēhni nt'εc'ei. Pε nu'i 'mø bi n'yo ni mmūi'a te guí øt'e, dami hatra ts'edi ni cu.

³³ Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, nugā xquet'a dí 'būi madague'a 'da gdā mε fādi, ogue astā 'dap'u gā tuui —bi 'yεmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbrā Bedu:

—Ague Bedu, nugā dí xi'i, nu'mø tobe hīndi mahra øni, ya xqui cōngā nhyundī, guí mma ngue hingui paqui —bi 'yεmbi.

Ya bi zōnna ora da ma mā'ūni rā Jesús.

³⁵ Bi 'yānyø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mā xi'ahū ngue hīnte gui hyaxhū p'u gā mähā, xingrā buxa, ni xingrā njumnyu, 'nε hingui cax mi'da ni thixfanīhū, ¿ua ja temā cosa gā 'bēhmu?

Bi 'yεmbyø xādi p'uya:

—Hīn'nā, hīnte bi m'medi.

36 M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—A nuýá, nu to ja rá b̄xa, da gats'i. Da gaxrá njamɛnyu. Nu to h̄in'ȳa rá juai, da mā rá pahni ngue da d̄än'a n'na rá juai. 37 Porque dí xi'ah̄u ngue jatho ngue ga thocä'a te nt'ot'i p'̄u ja rá Maca Libro ngue ɛna: “Da tho tengutho n'na rá ts'oc'ɛi”, i ɛna. Porque nu'a te nt'ot'i ngue ga thocä, jatho ngue di njahma'a.

38 Nu'̄u yø xädi p'̄uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ja ua yoho yø juai.

M̄i dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Co nu'a 'mø —bi 'yɛmbi.

Rá Jesús bi mat'Oja p'̄u ja rá xequi ni hu ngue Getsemani.

39 Nu'̄p'̄u bí ja rá nyuni mambi o'a m'met'o rá Jesús ja rá mbonza ja yø olivos, ja i map'̄u rá Jesús, bi mähä yø xädi. 40 M̄i zømp'̄u ha ja ngue da zømp'̄uya, bi 'yɛmbyø xädi:

—Dam̄i mat'Ojah̄u ya. Nu'mø h̄ingá mat'Ojah̄u, nthambɛnītho h̄inda gue'a gui 'yøth̄u.

41 Bi thohmits'̄u ní nguep'̄u rá Jesús. Nu'̄p'̄u bi zøni, tengu ga yap'̄u da zøn'a n'na rá do 'mø bi t'ei. Bi ndantyøhm̄u p'̄uya ngue da mat'Oja. 42 Bi 'yɛna:

—Ague mā Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dam̄i yangui ngue'a rá ndate ja ngue ga thocä. Pɛ h̄inga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yɛna.

43 Bi nu p'̄uya ngue bi zø'a n'na rá anxɛ bí 'yɛ mahɛts'i, di h̄atra ts'edi. 44 Nu'a ga ndär'ma n'̄u rá mm̄ui'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mm̄ui ga mmat'Oja. Nu'̄u yø xänthe i ja, i 'yugui so häi, tengutho 'mø pønnä ji p'̄u ja n'na rá ts'et'i.

45 Mī juadi bī mat'Oja p'uya, bī nangui, bī map'u bí 'buhyø xädi. Nu'u yø xädi p'uya, ya mī aha, bi dapra t'aha ngue rā dummāi. 46 Bi 'yembuya:

—¿Hanja ngue guí ahmi? Damī nangui, gui mmat'Ojah. Nu'mø hingá mat'Ojah, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøth.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente yaui yø xädi rā Jesús, bi zøhna rā Judas nī zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ei ya 'de'ma yoho yø xädi rā Jesús. Bi guat'i ngue bi zengua p'u 'bähra Jesús, bi zarpa rá hmi p'uya. 48 Nuna rā Jesús bi 'yembi:

—Ague Judas, con n'na rā beso guí dä rā N'yohu bí 'yε mahets'i ya'mø.

49 Yø amigo rā Jesús mī nu te bi nja, bi 'yembuya:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne gā japhu rā juai? —bi 'yembi.

50 Bi gaxrá juai n'na nc'ei rá xädi rā Jesús. Bi zennbabi rá 'yehē rā 'bet'o mmäcja, bi hyejpa rá gu ngue rá n'yēi.

51 Pε rā Jesús bi 'yembi:

—Damī hyegui, 'yo gadi japhu —bi 'yembi.

Nuna rā Jesús bi därpa rá gu na bi thejpa rá gu ngue bi 'yøthe. 52 Nuya yø hmu yø mmäcja, 'nēhyø policia fähra nija, 'nēhyø n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, gā nī 'yēhra nzite. Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Ua guí emhmu ngue drá bεgä, ngue guí cahu yø juai 'nε guí cahu yø za ngue guí benngahu?

53 Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbä rā hya yø ja'i p'u ja rā nija. Uangui xtā nzä ja xqui benngahu p'u. Pε ya guehna rā ora guí 'yohu naya, ngue nu'mø rā 'bexui i ja rá pähä rā zithu.

Bī manṅa Bēdu ngue hīngui paḍi te'o rā Jesús.

⁵⁴ Ya bi bentyø ja'i rā Jesús. Bi zixpḁ ja rá ngu rā 'bet'o mmäcja. Pε rā Bēdu, nī 'bēfa ya'atho p'ḁ nī ma yø ja'i nī zi rā Jesús. ⁵⁵ Nup'ḁ made rā dathi, bi t'u'a n'na rā sibi ngue bī mīhyø ja'i dī nhat'i. Xquet'a 'nēhra Bēdu bī mī ngue dī nhat'i. ⁵⁶ Nūna n'na rā xisu ngue rā gḁnī p'ḁ ja rā ngu, mī nū rā Bēdu ngue hup'ḁ ja rā sibi. Bi za di hētī p'ḁya, bi 'yēmbi:

—Nūna rā n'yohḁ 'bḁcua, xquet'a rá n'youi rā Jesús.

⁵⁷ Pε mī dahra Bēdu, bi 'yēna:

—Hīn'na cuø, hīndī pačā nā rā n'yohḁ guī mḁḁnya.

⁵⁸ Mī tho mān'na ts'ḁquits'ḁ p'ḁya, hømbi nū mān'na nc'ēi p'ḁ mī hūhra Bēdu, bi 'yēmbi:

—Nū'i, xquet'a nī n'youi'ḁ tenna Jesús.

Mī dahra Bēdu p'ḁya, bi 'yēna:

—Hīn'na n'yø, hīnga 'nēcä.

⁵⁹ Mī tho hḁan'na ora m'mēfa p'ḁya, mān'na nc'ēi ngut'a bī mā, bi 'yēmbi:

—Majuānī ngue nūna rā n'yohḁ 'bḁcua, rá n'youi rā Jesús, porq̄ue dī nēqui ngue rā mmēngu Galilea nā.

⁶⁰ Mī dahra Bēdu p'ḁya, bi 'yēna:

—Ague n'yø, hīndī pačā tema hyā guī nne gui xicya.

Nū'a rā ora'a p'ḁya, tobe hīn mānī juadi mḁḁḁna Bēdu'a te mḁḁ, bī mmahra ønī p'ḁya.

⁶¹ Bi 'bātra Jesús ngue bi hyannbḁ bi hūhra Bēdu. Rā Bēdu p'ḁya, bi zo rá mmḁi nā rā hyā xi xihra Jesús ngue xi 'yēmbi: “Tobe hīndī mahra ønī, ya xqui cønga nhyūndī, guī mḁḁ ngue hīngui paqui”,

xi 'yεmbi. ⁶² Rā Bεdu p'uya, asta rā zondumm̄i bi bōn'athi.

Rā Jesús rā n'yεmmahya yø ja'i.

⁶³ Nū'μ yø n'yohμ fährā Jesús, i thenni 'nε i pε'mi.

⁶⁴ Bi gorpa yø dä connā ulu, bi mε'mi, bi 'yεmbi:

—Dami pahya te'o bi mεp'a'i ya —bi 'yεmbi.

⁶⁵ Xangu mi'da yø hya xifi ngue ga ndenni.

Ya bí 'bup'μ ja rā dajunta rā Jesús.

⁶⁶ Mī nεcahäi p'uya, bi mpeti gätho yø n'yohμ di manda p'μ ja rā nija, conyø hmu yø mmäcja, conyø xännbate ngue rā ley. Rā dajunta bi nja, ja bi ts'ixpμ rā Jesús ngue da t'ørpā rā nt'änni, bi t'εmbi:

⁶⁷ —Dami xicje ya ngue'mø gue'e grā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi, ogue hin'na. ¿Te guí mmanā rā hya naya?

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nū'mø ga xi'ahμ ngue guecä, hingui 'yεc'εigahμ. ⁶⁸ Nū'mø xinga øt'ahμ n'na rā nt'änni p'uya, xquet'a hingui nne gui mmamhmμ'a te ga än'nahμ. 'Nε hingui nne gui thøgahμ p'uya. ⁶⁹ Ya ni ma da zōnnā ora ya, ngue rā N'yohμ bí 'yε mahεts'i danī mmip'μ ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi.

⁷⁰ Gätho yø ja'i p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εnā ngue gue'e rá Ts'unt'μ'i Oja 'mø?

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ahá, go guecä tengutho guí mmamhmμ.

⁷¹ Di n'yεmbyø ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na mā testigo ga nnehμ ya'mø?
Ya dá øsehμ rā hya pōnná ne ya.

23

Bi ts'ixpʉ 'bʉhrā Pilato rā Jesús.

¹ Gā bī nangyø ja'ī p'ʉya, bi zixpʉ 'bʉhrā Pilato rā Jesús. ² Bī mʉhyø ja'ī ngue di yaprā Jesús, ɛnyø ja'ī:

—Dí tinnbāhe n'na rā hyā nā rā n'yohʉ 'bʉcua, ngue di ts'onnbā yø mmʉi yø ja'ī. I ɛmbī ngue hīngui ja ngue di unyø ja'ī'a rā mɛnyu ährā dast'abi 'bʉ'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehnā rā Cristo nā, i nne dā mā ngue n'na rā dast'abi.

³ Rā Pilato bi 'yānna Jesús, bi 'yɛmbī:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbī:

—Ahá, go guecā tengutho rā hyā guí mmanya —bi 'yɛmbī.

⁴ Rā Pilato bi 'yɛmbyø hmu yø mmäcja, dā guehmi'da yø ja'ī:

—Hīn temā ts'oqui dí tinnbā nā rā n'yohʉ 'bʉcua —bi 'yɛmbī.

⁵ Pɛ yø ja'ī maħømbi 'yɛnā:

—Nūnā rā hyā xānnbate p'ʉ ja rā häi Judea nā, di ts'onnyø ja'ī nā rā hyā nā. Bi fʉ'a Galilea xānnbate rā hyā, astā søcua ya.

Bi ts'ixpʉ 'bʉhrā Herodes rā Jesús.

⁶ Mī 'yøhrā Pilato nā rā hyā mmanyyø ja'ī, bi 'yānnbaya ngue'mø rā mmɛngu p'ʉ Galilea nā rā Jesús. ⁷ Nu'mø mī xi p'ʉya ngue ja rā mmɛngu p'ʉ, bī mɛnnbā nā rā Herodes mī ndast'abi p'ʉ Galilea. Porque rā Herodes, nū'ʉ yø pa'ʉ, mī 'bʉp'ʉ

Jerusalén. ⁸ Rā Herodes, nū'mø mī nū rā Jesús, ɛmmɛi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne dā nū, ngue øde te mmanyyø ja'ī t'ɛmbī øtra Jesús. Mī tø'mī ngue dā nūrpī temā milagro dā 'yøt'e.

⁹ Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pε rā Jesús h̄inte gā ndātho. ¹⁰ Xquet'a 'b̄p'ɥ yø h̄m̄y yø mmäc̄ja 'n̄ɛhyø xännbate ngue rā ley. Di yap̄i h̄in'yɥ p'ɥ rā n̄zεgui. ¹¹ Nunā rā Herodes co 'n̄ɛhyø soldado xquet'a h̄imb̄i nū manho rā Jesús. I thentho, bi hetā n'na rā he mazihotho tengutho rā he n'na rā dast'abi. Rā Herodes mah̄omb̄i m̄enhnā Jesús, i map'ɥ 'b̄ah̄ra Pilato. ¹² Madague'a mad̄i ns̄hm̄i m'm̄εt'o rā Pilato rā Herodes, pε b̄i n'amigo m'm̄εfa.

Ya nts'änni ngue da tho rā Jesús.

¹³ Nunā rā Pilato bi p̄eti gātho yø h̄m̄y yø mmäc̄ja, gātho yø ts'ut'abi, gātho m̄i'da yø ja'ī. ¹⁴ Bi 'yεmb̄i:

—Ya guá singah̄ɥ ua nā rā n'yoh̄ɥ 'b̄ɥcua. Guí ε̄mh̄m̄ɥ ngue di ts'on̄yø ja'ī. Pε n̄i h̄m̄i n̄i dāh̄ɥ hap̄ɥ dí änni, 'n̄ɛ guí n̄n̄h̄ɥ ngue h̄in̄ temā ts'oqui dí t̄inn̄b̄abi ngue'a te gn̄i yaph̄ɥ. ¹⁵ N̄i x̄ingā gueh̄ra Herodes ngue x̄tabā nd̄inn̄bā rā ts'oqui, porque bi costho h̄omb̄i 'yεcua. Ja guí n̄n̄h̄ɥ p'ɥya ngue h̄in̄ temā hyā d̄i n̄εqui para ngue da t'εmb̄i ja te rāngue'a ngue da tho. ¹⁶ Nugā gā m̄anda ngue da 'bei, pε gā thøgue.

¹⁷ Rā Pilato i ja ngue da 'yøt'e te rā costumbre ja yø ja'ī, nū'mø rā ngo ngue rā pascua, pa mathøgue n'na rā ofädi. ¹⁸ Gātho yø ja'ī p'ɥya, b̄i m̄ah̄ra mafi, i ε̄nā:

—Nunā rā Jesús da tho nā. Go dam̄i thøhra Barrabás.

¹⁹ Pε nunā rā Barrabás, guehnā n'na nc'ei m̄i ofädi ngue rā 'yøt'i s̄ai, 'n̄ɛ rā hyote p'ɥ ja rā hn̄in̄i. ²⁰ Rā Pilato h̄omb̄i xihyø ja'ī ngue da zä di thøhra Jesús. ²¹ Pε yø ja'ī p'ɥya, man'na nts'edi gā mafi, i ε̄nā:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i rá Jesús.

²² Rá hyu ndi p'uya, bi 'yenna Pilato:

—¿Pe tema nts'o xa 'yona p'uya? Nugä hin tema ts'oqui di tinnbi ngue da t'embí da tho. Nugä ga manda da 'bei, pe ga thøgue.

²³ Pe yø ja'i hinguí säya ngue mafi, ädi ngue da ma macuati rá pont'i rá Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'ne'u yø hmu yø mmäcja, bi nja'a te ädi. ²⁴ Rá Pilato p'uya bi zänni ngue di nja'a te mmanyø ja'i. ²⁵ Bi ma mathøgue na rá Barrabás xi manyø ja'i ngue di nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rá 'yot'i sai 'nehra hyote na. Go bi ndä na rá Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatraq pont'i ra Jesús.

²⁶ Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue da tho, bi nthëui p'u ja rá 'yu n'na rá n'yohu xpi 'yehra 'befi ni hu ngue rá Simu, rá mmengu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i na p'uya, ni 'befatho p'u ni ma rá Jesús.

²⁷ Pe xangu yø ja'i bi denni. I ma'a nts'oní yø xisu, tu yø mmäi ngue te da thohra Jesús. ²⁸ Pe bi hyetyø ja'i rá Jesús, bi 'yembí:

—Ague gyø xisu guí 'bahmu ua Jerusalén, 'yo guí zomhmu conná ngueque. Sinoque dami nzoni ngue conná ngue'ahmu 'ne conná nguehni basihmu. ²⁹ Porque da 'yehyø pa gui 'yemhmu: Xanho 'bai te'o hinjo'o yø basi, ogue himbi hya yø basi, ogue himbi satate. ³⁰ Yø ja'i p'uya da 'yembyø t'øhø: “Bá tãgui, gui soxcahe”. Da 'yembyø nyuni: “Dami cogbahe”, da 'yembí. ³¹ A nuya ngue hinte gadi uphu'a gadi umhmu ya, hague ngu rá n'u da tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

³² Xquet'a ni ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'u da duui ra Jesús. ³³ Mi zømp'u ja ra nyuni gui hutyo ja'i ngue ra Njəyaxhmu, ja bi ma maçuati p'u ra pont'i ra Jesús. 'Nε'u yoho yø ts'oc'ei bi ma maçuati ra pont'i, n'na rá n'yεi, n'na rá gaha i gohi. ³⁴ Nu'mø εma çuati ra pont'i ra Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bucua, porque nuya hingui padi te øtya —bi 'yεna.

Yø soldado p'uya bi ma ra taha ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xεqui rá he ra Jesús. ³⁵ Yø ja'i 'bap'u p'uya, i hεtho. Nu'u yø judío 'bet'o, i thenth'o'u, i εna:

—Mi mmannu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe di nyanse ya, ngue'mø majuanı ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'εmbi ra Cristo.

³⁶ Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. ³⁷ Bi t'εmbaya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

³⁸ Nup'u ja rá ya ra pont'i, bi t'ot'a n'na ra letrero ngue εna: “Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Ra letrero p'uya, nt'ot'i conna hya ngue ra griego, ra latín, ra ebreo.

³⁹ Nuna n'na ra ts'oc'ei ya cuarbu ja ra pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nεcä'be gui nyan'be p'uya.

⁴⁰ Nu'a man'na nc'ei ra ts'oc'ei bi 'yεmbrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'u ja ra pont'i ya. ⁴¹ Nugüi ja te rángue'a ngue dí säui ra n'u, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'u'a te dí

thohmī. Pε nuna rā n'yohu 'bucua, hīn tema nts'o xa 'yø'na.

⁴² Bi 'yεn'a m'mefa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø rā pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbεnguī.

⁴³ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'i, nuya ya gā m'mahmi p'u mahεts'i ya.

Ya bi du rā Jesús.

⁴⁴ Comma huxyadi, bi mudi bi m'mεxui gā rā ximhāi asta hyū nde. ⁴⁵ Rā hyadi bi m'mεxui. Nu'a rā ulu mī zup'u ja rā goxthi nija bi hyehmade i gai ngue bi xet'i. ⁴⁶ Bi 'yεn'a n'na rá hmafi rā Jesús, bi 'yεna:

—Ague mā Papá'i, dadi fāt'a'i mā tegā ya —bi 'yεna.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. ⁴⁷ N'na rā capita ngue rā mmεngu Roma bi nu te bi nja, bi 'yεspabi Oja p'uya, bi 'yεna:

—Majuani ngue nuna rā n'yohu 'bucua, hīn'yu rá ts'oqui na.

⁴⁸ Gā bi nu yø ja'i mī 'bäp'u te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pε petyø tiya ngue tu yø mmāi. ⁴⁹ Gātho'u yø mpadiui rā Jesús, conyø xisu bá nεxa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'utho bi 'bāi, gā hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'äqui rā Jesús.

⁵⁰ Mī 'bū'a n'na rā hoga n'yohu ni hu ngue rā José, mī øt'e te gā mmāmp'u ja rā ley, rā mmεngu p'u ja rā hnini Arimatea ja rā häi Judea. 'Nēhna di manda p'u ja rā nija na. ⁵¹ Xquet'a 'nēhna mī tømī ngue di manda ua Oja. Janangue hinguī 'bāi ngue rā acuerdo'a te rā hya bi ts'ännbū ha bi mpeti

yø ja'í. ⁵² Nuna ra n'yohu na, bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpu ja ra pont'i ra Jesús. ⁵³ Mi hyajpu ja ra pont'i p'uya, bi 'uennabi rá do'yo ra Jesús co n'na ra sávana ngue ra hoga ulu. Bi hyaxpu ja ra panteón xi ma nt'a'mi p'u bí ja n'na ra 'bido ngue bá ägui. Nuna ra panteón, hñjongui o. ⁵⁴ Nde mbēhi'a ra pa'a, ya da yatra pa ngue ra ts'äya.

⁵⁵ Nu'u yø xisu bá nexa Galilea ngue bá n'youi ra Jesús, bi ma bá nu ra n'yägui. Bi nu ha bi t'ägui. ⁵⁶ Mi zøp'u ja ra ngu ya yø xisu, bi hocyø 'yēthi mazihotho ga yuni ngue da goxra ánima. Bi nsäya'a ra pa ngue ra ts'äya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bēnnate ra Jesús.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo, zi xuditho bi ma mahøn'a yø xisu p'u bí o ra Jesús. Bi hyaxyø 'yēthi xi hoqui. Bi mähä m'i'da yø xisu. ² Mi zømp'uya, bi diñi ngue ya n'nanni 'benna do mi nnøpa nju'mi ra panteón. ³ Bi yat'ambo p'uya, pe ya himbi dimp'u ra Jesús. ⁴ Bi nsu p'uya, hinguí pađi te da 'yøt'e. Mi nu p'uya, 'bäp'u yoho yø anxε di yoxni yø he. ⁵ I hēmtho häi'u yø xisu ngue εmmēi su. Yø anxε p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhm u a mant'ägui'a ya 'bēi? ⁶ Ya hñjo'o ua, ya xa bēnnate. Damí bēmhm ra hya bi xi'ah 'mø tobe mambi 'bata Galilea. ⁷ Conque bi ma ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, mi ja ngue da ma madäpi yø ja'í ja yø ts'oqui ngue di cuatro pont'i. Rá hyu pa p'uya, di bēnnate.

8 Nu'ḡ yø xisu p'ḡya, bi zo yø mm̄i nā rā hyā xi mān'a m'met'o rā Jesús. 9 Nūya yø xisu 'mø māmbá pengbḡ ja rā panteón, nu'a te bá nu, bi xi'ḡ 'de'mā'da nc'ei yø xādi rā Jesús. Bi xifi gātho mī'da yø ja'i. 10 Nūya yø xisu bi hyaspabi rā hyā ya yø xādi rā Jesús, guehnā rā Maya Magdalena, 'nēhra Juana, 'nēhra Maya rá mamá rā Jacobo, 'nē hmī'da yø xisu p'ḡya. 11 Pē nūya bi thaspa rā hyā p'ḡya, hīngui εc'eiθo te mm̄anya yø xisu. Sinoque εntho: “Hantho loco ya yø xisu”, gue emma εntho.

12 Pē rā Bēdu bi bøn'āthi, bi ma n'nahmantho p'ḡ bí ja rā panteón. Mī zømp'ḡya, bi hyēt'ambo. Bi nu ngue ya n'nanni 'bønna ulu mant'ε rā Jesús. Bi mengbḡ ha sāya p'ḡya, pē di 'yøtho hanja'a te xi nja.

Bi ntimmī p'ḡ ja rā 'yu yoho yø xādi rā Jesús ngue mānī map'ḡ ja rā hnīnī Emaús.

13 Nu'a rā pa'a p'ḡya, yoho yø xādi rā Jesús mānī map'ḡ ja rā hnīnī Emaús. Nūnā rā hnīnī nā, di nsocui Jerusalén como 'de'mā'da kilómetro. 14 Mēnte 'yo, mēnte di c'a'a te xi nja. 15 Nūnā rā Jesús mī zā mī zādi, ya 'dap'ḡ nī n'yo. 16 Madague'a ngue hētī, pē εnā te corpatho yø dā ngue hīndā bādī te'o nā rā Jesús. 17 Rā Jesús bi 'yānbaya, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'be'a mā hyā gadī nxihmī mēnte guí 'youi ua ja rā 'yu n'yø? Nūp'ḡ nná bēngā, εnā gue tū nī mm̄iui.

18 Nūnā n'na nc'ei nī hū ngue rā Cleofas bi 'yēmbi:

—Gātho yø ja'i bá 'yo Jerusalén, gā padī te bi nja māntenni pa. 'Nē go guí 'yēnā ngue hīngui pahya.

19 Mī dahra Jesús, bi 'yēmp'ḡ yaui:

—¿Tema hyā n'yø?

Nū'u ts'o p'uya, bi 'yēna:

—Xigue rā Jesús nuna rā mmengu Nazaret. Guehna n'na rā n'yohu ngue rá pøngahya Oja, di nēquī ngue ja rá ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'nē ja rá ts'edi ngue rā hya bī mā. Porque bī nū manho Oja te bi 'yøt'e, da guehyø ja'i bī nū manho te bi 'yøt'e. ²⁰ Dī mmangä'be ngue nū'u yø hmu yø mmäcja, da gue'u mā hmuhū dī manda p'u ja rā nija, bi dā rā Jesús. Bi zixpu ja rā ts'ut'abi, ja bá ts'ännbū ngue da dup'u ja rā pont'i. ²¹ Pē nūgähe nmī engähe ngue nuna rā n'yohu nā, guehna xta nyanyø judío nā. A nuyá, ya mangunde bī nja nā rā hya dí xi'a'be ya. ²² Nū'u 'da yø xisu 'da'igu mā nt'εc'εihe, xā pijthogähe. Porque xā mma mxuditho p'u mambí o rā ánima. ²³ Pē ya hīnjonxpa ndīni ngue di op'u. Xpa mmengbūya, xā xicje ngue xi nū yø anxε. A nū'u yø anxε p'uya, i mma ngue ya 'buhna rā Jesús. ²⁴ 'Bexque'a p'uya, nū'u 'da mā n'yohe xā mmap'u mambí o rā ánima, pē xā ndīni tengutho rā hya xā mmanyø xisu. Pē rā Jesús ya hīnxa hnu nā 'nā.

²⁵ Nuna rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hīnguī ts'u di 'yo nī mmūihū'a te rā hya i ja? ¿Ua hīnjam'mø guí øhmū para ngue guī 'yεc'εihū'a te gā rā hya bī manyø pøngahya Oja? ²⁶ ¿Ua hīnguī pahmū ngue rā Cristo mī ja ngue da zā rā n'u hante ngue dī ndast'abi ngue dī mandā ua?

²⁷ Ya bi dū'mī bi xifi gätho'u yø hya nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro ngue'a te guī c'a rā Jesús. Bi dūnnbābī'a te mmāmp'u ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mī'da yø hya te gā nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja.

28 Nu'mø mī zømp'ɥ ja rā hnīnī mānī ma p'ɥya, rā Jesús bi 'yøt'e ngue ɛnā xø nne dā thogui. 29 Pɛ nu'ɥ yø n'yohɥ p'ɥya, bi japi ngue dī nsāya, bi 'yɛmbi:

—Ma 'daua gā nsāyahɥ. Guī nnu ngue ya bī nde. Ya nī ma dā dāhra nxuī.

Bi yɥt'ambo rā ngu rā Jesús ngue dī nsāya. 30 Mī mīp'ɥ ja rā mɛxa p'ɥya ngue dī nsihmɛ. Bi hyacra thuhmɛ, bi ja mammadi Oja. Bi xemp'ɥya, bi un'nɥ hup'ɥ ja rā mɛxa. 31 Nu'a rā ora'a p'ɥya, bi xohyø n'yomfɛnī ngue bi badi te'o. Pɛ 'bexpi m'merpətho rā Jesús. 32 Dī n'yɛmbi n'na ngu n'na p'ɥya:

—Pɛ uanguī hurcā mā mməiui mɛnte dará yahɥ gā rā 'yu, 'nɛ bi xicui temā hyā nt'ot'i p'ɥ ja rā Maca Libro.

33 Ya hīnte mambi dø'mi. Bī mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi dīnī ngue ya xī mpɛti'ɥ 'de'ma'da yø xādi rā Jesús co 'nɛ'ɥ mī'da yø n'yohɥ. 34 A nuya xī mpɛti p'ɥya, bi 'yɛmbya ja bi zøhø:

—Majuani xā bennate rā Hmu n'yø. Ya xā nnu rā Bedu.

35 A nuya ja bi zø p'ɥya, xquet'a bi mā te xi thop'ɥ ja rā 'yu. Bī mā ngue hīnguī padi te'o nā rā Jesús mɛnte yaui, bi badi, ja gue'mø mī xenna thuhmɛ.

Ya bi zømp'ɥ 'bɥhyø xādi rā Jesús.

36 Mɛnte tobe di yahnitho'ɥ yo nc'ɛi, ngue mma te xī nu, mī dambɛnī p'ɥya, ya 'bāp'ɥ made rā Jesús. Bi zengua p'ɥya, bi 'yɛmbi:

—Dā hyu nī mməihɥ ya —bi 'yɛmbi.

37 A nu'ɥ yø xādi p'ɥya, di fetyø mməi ngue su. I ɛnā ngue rā 'yø'a hɛtī. 38 Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue guī suhɥ? ¿Hanja ngue guī ɛmhmu ngue hīmma juani dí 'bɥcä ua? 39 Dami nurcahɥ

ma 'yε 'nεhma gua. Gui nnuh_u ngue xquecthocä. Damī thānj_u n'namhma guí nnuh_u ngue guecä. A nu'a ra 'yø, ra ndahitho'a, hin'y_u rá do'yo'a. Pε nuğā guí nnuh_u ngue drá ja'i.

⁴⁰ Mi juadi bi xi'a ngu'a p'uya, bi 'yutyø 'yε 'nεhyø gua ha bi mε yø clavo. ⁴¹ Pε nu'ya yø xädi hinga ε'εc'εi xanho, ngue'a gui johya 'nε εna sudyø n'yomfεni. Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua hinguí ts'u ua te ga sigä ts'u? —bi 'yεmbi.

⁴² Bi unna n'na xεqui ra hua ngue nthaxi p'uya, 'nε bi unna n'na mhmε ra t'afi t'asa. ⁴³ Bi hyamp'uya, yø hmj yø dä yø xädi p'u ha bi zi. ⁴⁴ Bi 'yεmbuya:

—Nuna te dá thocä ya, guehna ra hya ya xtá xi'ah_u m'met'o na. Ya xtá xi'ah_u ngue mī jatho di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. Porque ra Moisés co 'nε'u mī'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue ga thocä, xquet'a ngu'a mmamp'u ja yø Salmo.

⁴⁵ Bi xojpa yø n'yomfεni p'uya, ngue da dinj te mmamp'u ja ra Maca Libro. ⁴⁶ Bi 'yεmbuya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue ra Cristo i ja ngue da tho. Rá hyu pa p'uya, di bεnnate p'u da nt'ägui. ⁴⁷ Guehna ra hya da thaspabi yø ja'i 'bwi ndap'u bi zä yø nación, conná nt'edi ra Jesús, nu to da hyep'u ra nts'o ga 'yo, di punnbabi yø ts'oqui. Pε rá māditho da manna hya p'u Jerusalén. ⁴⁸ Nuyá, go gui xihmu yø ja'i na te gá nuh_u dá thocä ya. ⁴⁹ Nuna ra hya bi yat'ah_u ma Papágä, ga ma penhnä naya. Pε 'yogui 'uehm_u ua ja ra hnini Jerusalén asta gue'mø bi n'na'ah_u ra ts'edi di 'yε mahets'i, ya gui mmähä p'uya.

B̄i ma m̄h̄ets'i r̄a Jesús.

⁵⁰ B̄i ḡujp̄m̄ m̄i 'b̄h̄yø x̄ädi r̄a Jesús, ī m̄ap'̄m̄ jonna hn̄in̄i Betania. B̄i m̄acyø 'yε p'̄m̄ya ngue di j̄ap̄i. ⁵¹ M̄ente di j̄ap̄m̄ya, h̄εtho ha ī nangui, b̄i ma m̄h̄ets'i. ⁵² M̄i juadi bi danne'̄m̄ yø x̄ädi, b̄i mengui, ī ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya. ⁵³ N'na pa ngu n'na pa, i pa n̄ija ngue b̄adi ja m̄ammadi Oja.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f